

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

III

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1837 ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1900

ΥΠΟ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1900

Τὴν ἀνὰ χεῖρας ἱστορικὴν πραγματείαν περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον συνέταξα κατὰ τὰ περὶ τούτων ἐκτιθέμενα ἐν δημοσιεύμασι τῆς Ἐταιρείας καὶ κατὰ τὰ ἐξαγόμενα ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτῆς σωζομένων ἐγγράφων, χειρογράφων πρακτικῶν καὶ ἄλλων βιβλίων.

Τὰ τῆς Ἐταιρείας δημοσιεύματα, ἃ ἔσχον ὡς βοηθήματα, εἶνε τὰ ἑξῆς :

1) **Σύνοψις τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας**, ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι 28 Μαΐου 1847 (ἔκδ. Β' 1848, ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί). Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέχονται τὰ πρακτικὰ τῶν δέκα πρώτων ἐτῶν τῆς Ἐταιρείας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837-38 μέχρι τοῦ ἔτους 1846-47.

2) **Πρακτικὰ τῆς IB' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἐταιρείας** (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί,) ἐκδοθέντα τῷ 1848, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ ἔτους 1847-48.

3) **Πρακτικὰ τῆς IΓ' συνεδριάσεως τῆς Ἐταιρείας** (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί) ἐκδοθέντα τῷ 1849, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ ἔτους 1848-49.

(ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἔπαυσεν ἡ Ἐταιρεία ἐκδίδουσα **πρακτικὰ** μέχρι τοῦ ἔτους 1858-59).

4) **Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἐταιρείας** ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1858 μέχρι 24 Μαΐου 1859, ἐκδοθεῖσα τῷ 1859, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1858-59.

5) **Γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρείας** συγκροτηθεῖσα τῇ 5 Ἰουνίου 1860, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1859-60.

6) **Γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρείας** συγκροτηθεῖσα τῇ 2 Ἰουλίου 1861, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1860-61.

- 7) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 17 Ἰουνίου καὶ 2 Ἰουλίου 1862, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1861-62.
- 8) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 20 καὶ 17 Νοεμβρίου 1863, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1862-63.
- 9) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 24 καὶ 31 Μαΐου 1864, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1863-64.
- 10) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 24 καὶ 31 Μαΐου 1865, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1864-65.
- 11) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 29 καὶ 12 Ἰουνίου 1866, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1865-66.
- 12) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 11 καὶ 25 Ἰουνίου, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1866-67.
- 13) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 16 καὶ 23 Ἰουνίου 1868, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1867-68.
- 14) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 8 καὶ 29 Ἰουνίου 1869, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1868-69.
- 15) Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων συγκροτηθεῖσαι τῇ 16 καὶ 21 Ἰουνίου 1870, ἦτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1869-70.
- 16) **Πρακτικὰ** τῆς Ἑταιρείας τοῦ 1870-71, τοῦ 1871-72, τοῦ 1872-73, τοῦ 1873-74. Τέσσερα τεύχη **πρακτικῶν** εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους ἐκδοθέντα.
- 17) **Πρακτικὰ** τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ Ἰουνίου 1874 μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1875.
(ἀπὸ τοῦδε τὸ ἔτος τῆς Ἑταιρείας ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγει τῇ 31 Δεκεμβρίου).
- 18) **Πρακτικὰ** τῆς Ἑταιρείας τῶν ἐτῶν 1876 καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1899, ἦτοι τεύχη **πρακτικῶν** 24 ἐτῶν.
- 19) Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς τὸ 1837 μέχρι τοῦ 1879, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. Ἀθήνησιν, 1879.

Τὰ δὲ χειρόγραφα βοηθήματα εἶνε τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν συνελεύσεων τῶν ἐταίρων καὶ βιβλία καὶ ἔγγραφα τινὰ τῶν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ. Ἰδίως σπουδαιότατην συμβολὴν παρέσχον μοι ἔγγραφα τινὰ τῆς ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57 Α' περιόδου τῆς Ἑταιρείας

καὶ μάλιστα τὰ ἐξῆς σωζόμενα εὐτυχῶς ἐν τῷ ἀρχεῖφ
τῆς Ἐταιρείας :

α') Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐφορείας (τοῦ διοικητι-
κοῦ Συμβουλίου) τῆς Ἐταιρείας, 5 Μαΐου καὶ 22 Ἰουλίου 1837,
9 Ἰουνίου, 23 Ἰουνίου καὶ 6 Ἰουλίου 1838 καὶ ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1839
μέχρι 3 Μαρτίου 1854.

β') Πρακτικὰ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1848
μέχρι 17 Ἀπριλίου 1854.

γ') Τέσσαρα βιβλία διπλοτύπων εἰσπράξεων τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ
1837 ἕως 1855 κ.έ.

δ') Τέσσαρα βιβλιάρια στελεχῶν ἐκδοθέντων ἐνταλμάτων ἀπὸ
1837 μέχρι 1855 κ.έ.

Ταῦτα τὰ χειρόγραφα πρακτικά, ἔγγραφα καὶ βιβλία,
συνεδάλλοντό μοι κατ' ἐξοχὴν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν
τῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς καταστά-
σεως κατὰ τὴν Α' περίοδον αὐτῆς, ἰδίως κατὰ τὰ μετὰ
τὸ 1849 ἔτη, καθ' ἃ δὲν ἐδημοσιεύθησαν Πρακτικά. Τὰ
περὶ ὧν ὁ λόγος χειρόγραφα εἶνε τὰ μόνα μνημεῖα ἐξ
ὧν ἐξάγεται ἢ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἱστορία τῆς
Ἐταιρείας.

Ἄφορμὴν δὲ ἔχει τὸ ἀνὰ χεῖρας δημοσίευμα ἀπό-
φασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ 28 Ὀκτω-
βρίου 1899 περὶ συντάξεως καὶ δημοσιεύσεως «ἱστο-
ρίας τῆς Ἐταιρείας» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ληγουσῆς ἐκα-
τονταετηρίδος, συμπίπτουσαν καὶ πρὸς εὐχὴν τῆς
κατὰ τὸ 1891 ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐταίρων
ὅπως «δημοσιευθῆ σύντομός τις ἔκθεσις τῶν ἀπὸ τῆς
συστάσεως τῆς Ἐταιρείας μέχρι τοῦδε πεπραγμένων».

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1900.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ
ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1837 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1900
ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Ἡ διοικοῦσα τὴν Ἑταιρείαν ἀρχὴ ἐκαλεῖτο μέχρι τοῦ 1861 ἐφορεία, ἀπὸ δὲ τοῦ 1862 συμβούλιον. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ἑταιρείας μέχρι τοῦ 1875 ἄρχονται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἐνὸς ἔτους καὶ λήγουσι περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐπομένου ἔτους. Ἀπὸ τοῦ 1876 ἄρχονται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγουσι τῇ 31 Δεκεμβρίου).

ΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ι. Ρίζος Νερουλῶς (ὑπουργὸς τῆς Παιδείας), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1844.

Ι. Κωλέττης (πρωθυπουργός), ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου του.

Γ. Γλαράκης (ὑπουργὸς τῆς Παιδείας), ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1855 θανάτου του.

Ν. Κωδῆς (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ ἔτος 1858-59.

Φίλιππος Ἰωάννου (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ 1879.

Ἀλέξ. Κοντόσταυλος (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), τὸ 1880 καὶ ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 1894.

Εὐθ. Καστόρχης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1881. Ἴδε στήλην Συμβούλων.

Δημοῦθ. Τσιβανόπουλος (εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου), μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1890, Πρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τῆς ἀπὸ τῆς 10ης Μαρτίου 1896 προεδρείας τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, ἀφ' οὗ διατελεῖ Ἀντιπρόεδρος μέχρι σήμερον.

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ διαρκῆς Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας, κατὰ τὸν Ὄργανισμὸν, ἀπὸ τῆς 10ης Μαρτίου 1896.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ι. Κοκκῶνης (διευθυντὴς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1838-39, μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1845-46 μέχρι τοῦ 1853. . .

Γ. Γεννάδιος (γυμνασιάρχης), από τοῦ 1839-40 μέχρι τοῦ 1843-44, μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1846-47 μέχρι τοῦ 1848, πάλιν Ἀντιπρόεδρος τῷ 1853 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1854 θανάτου του.

Δρ. Μανόλας (δουραγὸς τῆς παιδείας), τὸ 1844-45.

Γ. Κ. Τυπάλδος (ἐφορος τῆς δημοσίας Βιβλιοθήκης), ἀπὸ τοῦ 1845-46 μέχρι τοῦ 1853, ὅτε ἐξελέγη πάλιν ἀντιπρόεδρος ὁ Γ. Γεννάδιος.

Κ. Πιττάκης, ἴδε στήλην Γραμματέων.

Σπ. Φιντικλῆς (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), μέλος τοῦ συμβουλίου τὸ 1861-62 καὶ 1862-63, Ἀντιπρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1894 θανάτου του.

Γ. Νικολαΐδης, Κρής, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1886, ταμίας ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1894, Β' Ἀντιπρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

Αλ. Ρ. Ραγκαβῆς (τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρις Ἰανουαρίου τοῦ 1851, καθ' ὃ ἔτος παραιτηθεὶς ἀναπληροῦται ὑπὸ τῶν Σκ. Βυζαντίου καὶ Π. Εὐστρατιάδου μέχρι τοῦ 1852, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ Πιττάκης.

Κ. Πιττάκης (γενικὸς ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1852, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι τοῦ 1858-59, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ Κουμανούδης καὶ ὁ Πιττάκης Ἀντιπρόεδρος, διατέλεσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1863 θανάτου του.

Στέφ. Κουμανούδης (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), μέλος τῆς ἐφορείας τὸ 1852-53, ἀντιγραμματεὺς τὸ 1853-..., μέλος τῆς ἐφορείας διὰ τὸ 1858-59, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ 1894.

Π. Καββαδίας (γενικὸς ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1886 μέχρι τοῦ 1894, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

ΤΑΜΙΑΙ

Α. Κοπατιῆς (τραπεζίτης), ἀπὸ τοῦ 1837 ἕως 1838-39.

Δ. Φωτίλας, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1838-39, Ταμίας ἀπὸ τοῦ 1839 μέχρι τοῦ 1843-44.

Ἐμμ. Μεθθενεύς, ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1847-48 θανάτου του.

Γ. Καραμάνος (ἐφέτης), μέλος τῆς ἐφορείας τὸ 1848-49, Ταμίας ἀπὸ τοῦ 1848-49 μέχρι τοῦ 1868-69.

Π. Έμμ. Γιαννόπουλος (πρώην ύπουργός τῶν Οἰκονομικῶν), ἀπό τοῦ 1869-70 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του.

Γ. Νικολαΐδης. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κ. Πιττάκης. Ἴδε στήλην Γραμματέων.

Γ. Γρώπιος (πρόξενος τῆς Αὐστρίας), ἀπό τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1847-48.

Π. Κ. Ἡπίτις (ίατρός), τὸ ἔτος 1837-38.

Δ. Φωτίλας, Ἴδε στήλην Ταμιῶν.

Κ. Δ. Σχινᾶς, ἀπό τοῦ ἔτους 1838-39 μέχρι τοῦ 1842-43.

Κ. Δομνάνδος (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπό τοῦ ἔτους 1839-40 μέχρι τοῦ 1843-44.

Φ. Στρογγ (πρόξενος τῆς Βαυαρίας), τὸ ἔτος 1844-45 καὶ 1845-46.

Κ. Ἀδώπιος (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ ἔτος 1844-45.

Ι. Κοκκῶνης. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Γ. Γεννάδιος. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Σ. Σκοῦφος, τὸ ἔτος 1848-49 καὶ τὸ 1850-51.

Γ. Καραμάνος. Ἴδε στήλην Ταμιῶν.

Σκ. Δ. Βυζάντιος, ἀντιγραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1848-49 μέχρι τοῦ 1850-51.

Ι. Σωμάκης (πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου), τὸ ἔτος 1849-50.

Λ. Μάμουκας (γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργεῖου τῆς παιδείας), τὸ ἔτος 1849-50 καὶ 1851-52.

Ι. Κόνιαρης, τὸ ἔτος 1851-52 καὶ 1852-53.

Δ. Κορομπλᾶς (ἐκδότης τυπογράφος) τὸ ἔτος 1851-52 καὶ τὸ 1853-....

Π. Καλλιγᾶς (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου) τὸ ἔτος 1852-53.

Π. Εὐστρατιάδης (γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), ἀντιγραμματεὺς τὸ 1851-52, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1858-59 μέχρι τοῦ 1883.

Κ. Φρεαρίτις (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου) ἀντιγραμματεὺς τὸ 1852-53.

Στ. Κουμανοῦδης. Ἴδε στήλην Γραμματέων.

Στ. Κ. Οἰκονόμου τὸ ἔτος 1853-54.

Α. Πετράκης, τὸ 1853-....

Εὐθ. Καστόρηης ἀπὸ τοῦ 1858-59 μέχρι τοῦ 1863-64 καὶ ἀπὸ τοῦ 1867-68 μέχρι τοῦ 1880, Πρόεδρος τὸ 1881, καὶ τὸ 1882 καὶ πάλιν μέλος τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1884 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1889 θανάτου του.

Λ. Καφταντζόγλους (ἀρχιτέκτων), ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του.

Β. Γ. Οἰκονομίδης (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου) τὸ ἔτος 1858-59.

- Γ. Παπαδόπουλος** (διευθυντής Ἐκπαιδευτηρίου), τὸ 1859-60 καὶ 1860-61.
- Β. Ρέζερ** (ιατρός), τὸ ἔτος 1858-59.
- Σπ. Φιντικλῆς** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1861-62. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.
- Π. Περγάνουλος** (ὑφηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1862-63 καὶ ἀπὸ τοῦ 1864-65 μέχρι τοῦ 1868-69.
- Ι. Παπαδάκης** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου) ἀπὸ τοῦ 1863-64 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1877 θανάτου του.
- Ἄθ. Ρουσόπουλος** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1863-64 μέχρι τοῦ 1865-66.
- Ι. Πανταζίδης** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1869-70 καὶ 1870-71.
- Σ. Σωτηρόπουλος** (βουλευτῆς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1882.
- Ι. Μεσσηνέζης**, τὸ ἔτος 1877-78.
- Δ. Κοκίδης** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1881.
- Στ. Δραγούμης** (βουλευτῆς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1894.
- Γ. Μαυρογιάννης** (διευθυντῆς τοῦ Πολυτεχνείου), ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1880 καὶ τὸ 1882.
- Κ. Μυλωνᾶς** (ὑφηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1881 μέχρι τοῦ 1884, τὸ 1886 μέχρι τοῦ 1890 καὶ τὸ 1892 μέχρι τοῦ 1895.
- Δ. Σεμιτέλος** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ 1881 μέχρι 1888.
- Γ. Ἀντωνιάδης**, ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1885.
- Γ. Νικολαΐδης**, ἀπὸ τοῦ 1883. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.
- Π. Σταματάκης** (γενικός ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), τὸ 1885, καθ' ὃ ἔτος καὶ ἀπεβίωσε.
- Π. Καββαδίας**, ἀπὸ τοῦ 1886. Ἴδε στήλην Γραμματέων.
- Κ. Γραμματικόπουλος** (γυμνασιάρχης), τὸ 1886 καὶ 1887.
- Δ. Φίλιος** (ἔφορος ἀρχαιοτήτων) ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τοῦ 1894.
- Ν. Χαλκιάπουλος** (τμηματάρχης τῆς Ἐκπαιδεύσεως), τὸ 1889.
- Δ. Τσιδανόπουλος**, ἀπὸ τοῦ 1890. Ἴδε στήλην Προέδρων.
- Ἄχ. Ἀγαθόνικος** (Ἀρειοπαγίτης), ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1892 θανάτου του.
- Α. Οἰκονόμου** (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι σήμερα.
- Θ. Σοφούλης** (ὑφηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1891.
- Δ. Μακκάς**, ἀπὸ τοῦ 1893 μέχρι σήμερα.
- Σ. Ἀνδρόπουλος** (Ἀρειοπαγίτης), ἀπὸ τοῦ 1894, λήγοντος, μέχρι σήμερα.
- Γ. Τυπάλδος Κοζάκης**, ἀπὸ τοῦ 1894, λήγοντος, μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1899 θανάτου του.

Π. Παπανασταδίου (πρώην τμηματάρχης τῆς Ἐκπαιδεύσεως), τὸ 1895 καὶ 1896.

Γ. Μιθριώτης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Β. Λάκων (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Π. Καραλίδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Σπ. Βάθης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1896 καὶ 1897.

Ἰ. Ὁθων Λύδερς, ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Θ. Παπαδημητριάδης (καθηγητὴς), τὸ 1896.

Δ. Θεοφάνου (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Χρ. Τζούντας (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Β. Στάης (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Α. Σκιαῖς (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Ἰ. Ἀθωσ Ρωμάνος (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1897 μέχρι σήμερον.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

**Αἱ πρῶται ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι
ἐν Ἑλλάδι. — Ἰδρυσις τῆς Ἐταιρείας
καὶ περίοδοι αὐτῆς.**

Ἡ Ἑλλάς ἐλευθερωθεῖσα ἀπὸ τῆς μακρᾶς δουλείας καὶ ἀνεξάρτητον κράτος ἀποτελέσασα δὲν ἐλησμώνησεν, ὃ εἶχε καθῆκον πρὸς ἑαυτὴν καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς συντελέσαντα πεφωτισμένον κόσμον, νὰ ἐργασθῆ πάσῃ δυνάμει πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐν αὐτῇ σωζομένων καὶ ὑπὸ τὴν γῆν κεκαλυμμένων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις ἐφρόντισε περὶ ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος αὐτῆς τούτου.

Ἐπὶ τοῦ κυβερνήτου Καποδιστρίου ιδρύθη ἐν Αἰγίνῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1829 τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ Α. Μουστοξύδου, ὑφ' οὗ καὶ ἀρχαιολογικαὶ διατριβαὶ ἐδημοσιεύοντο ἐν τῇ κατὰ τὸ 1831 ἐκδοθείσῃ ἡμισήμῳ Αἰγιναιῖα ἐφημερίδι. Εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο συνήγοντο τότε πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως ἐκ τῶν νήσων, τὰ τῆδε κάκεισε διεσπαρμένα καὶ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα ἀρχαῖα, τὰ ἐκάστοτε εὐρισκόμενα καὶ τὰ ὑπὸ φιλαρχαίων πολιτῶν εἰς τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος Μουσεῖον δωρούμενα.

Ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καθόδου τοῦ πρώτου αὐτῆς βασιλέως Ὄθωνος, ἰδίως ἀπὸ τῆς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1834 μεταθέσεως τῆς ἔδρας τοῦ βασιλείου εἰς Ἀθήνας, σπουδαῖαι πλέον ἐγίνοντο ἐργασίαι ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων. Διωρίσθησαν τότε ἐφο-

ροι ἀρχαιοτήτων ἀνά τὸ κράτος, ἐξεδόθη προστατευτικὸς τῶν ἀρχαιοτήτων νόμος, ὁ τῆς 10/22 Μαΐου 1834 (1), καὶ ἰδρῦθη ὑπὸ τοῦ τότε συνεργάτου τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων Κ. Πιπτάκη τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις Μουσεῖον, ὅπερ περιεῖχε ὑπὲρ τὰ 500 γλυπτὰ καὶ ἐπιγραφάς (2). Ἡ τότε φιλάρχαιος κυβέρνησις ἐπὶ τοσοῦτον προέβη, ὥστε ἐμελέτησε καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Παρθενῶνος, ἐχορήγησε δὲ δι' ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ποσὸν 72,000 δρ. δαπανητέον ἐντὸς τῶν ἐτῶν 1834-1837. Καὶ τῆς μὲν ἀναστηλώσεως τοῦ Παρθενῶνος ἤρξαντο τότε αἱ προκαταρκτικαὶ μελέται ἀνατεθείσης τῆς ἐργασίας ταύτης εἰς τὸν τότε γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων Λ. Ρόξς καὶ εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα Κλέντσε, ἐν δὲ τῇ Ἀκροπόλει γενναῖαι ἤρξαντο ἐργασίαι ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ Ρόξς. Τότε ἤρξατο ἡ ἀνακάθαρσις τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ μεταγενεστέρων κτισμάτων καὶ τῶν περὶ τὰ οἰκοδομήματα χωμάτων καὶ λίθων. Ἐνηργήθησαν ἀνασκαφαὶ περὶ τὸν Παρθενῶνα, ἀνεσκάφη ἐν μέρει καὶ ἐστερεώθη τὸ Ἐρέχθειον, ἐν ἐργασίαις δὲ πρὸς ἀνακάθαρσιν τῶν Προπυλαίων καὶ κατεδάφισιν τῶν παρ' αὐτὸ μεταγενεστέρων κτισμάτων εὐρέθη ἀρκετὸν ὑλικὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης καὶ οὕτως ἐγένετο δυνατὴ ἡ ἐν μέρει ἀνοικοδόμησις ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τοῦ περικαλλοῦς τούτου ναοῦ. Ἐπὶ πλέον ἐστερεώθη τότε ἐκ τῶν ἐνόντων τὸ Θησεῖον (3) καὶ ἐγένοντο ἀνασκα-

(1) Ὁ νόμος οὗτος διεῖπε τὰ ἀρχαιολογικὰ ἐν Ἑλλάδι μέχρι πρὸ ὀλίγων μηνῶν, ὅτε ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ περὶ ἀρχαιοτήτων νόμου ΒΧΜΤ' τῆς 24 Ἰουλίου 1899.

(2) Καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Πιπτάκης εἰργάζετο πρὸς περισυναγωγὴν τῶν ἀρχαίων ἐν Ἀθήναις καὶ μικρὰς τινὰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ἐξετέλει ποριζόμενος χρήματα ἐξ Ἐταιρείας φιλομουσοῦ καλουμένης, ἰδρυθείσης ἐν Ἀθήναις πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

Τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἐκ τῆς Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Πειραιῶς συνήγεν ὁ Πιπτάκης καὶ κατέθετεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Μεγάλης Παναγίας.

(3) Τότε (6 Φεβρουαρίου 1835) ἤρθη καὶ ἡ ἐν τῷ Θησείῳ, εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν μεταβεβλημένη, ἱερά Τράπεζα κατ' ἀκολουθίαν ἀποφάσεως τῆς ἱεραῆς Συνόδου διατασσούσης νὰ ἀρθῇ ἐξ αὐτοῦ ἡ ἅγια Τράπεζα καὶ «πᾶν ἄλλο εὐρισκόμενον σημεῖον ἐκκλησίας», καὶ τοῦτο διότι διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1834 εἶχεν ἀποφασισθῆ ὅπως τὸ Θησεῖον χρησιμεύσῃ ὡς Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

φαι ἐν Πειραιεῖ, δι' ὧν ἤχθησαν εἰς φῶς γλυπτὰ καὶ ἰδίως σπουδαῖα ἐπιγραφικὰ εὐρήματα. Ἐφρόντισε δὲ ἡ κυβέρνησις τότε καὶ περὶ ἐπιστημονικῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ τῶν εὐρημάτων, διότι ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἀπὸ τοῦ 1837 ἔκδοσιν, δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ταύτην δὲ ἐξέδωκε τὸ μὲν 1837 ὁ Ραγκαβῆς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πιττάκη, μετὰ δὲ ταῦτα μόνος ὁ Πιττάκης μέχρι τοῦ 1860, ἐπὶ 24 δηλ. ἔτη (1).

(1) Ἡ μνημοευθεῖσα Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ εἶχε διορισθῆ, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ὕπουργείου συμφώνως ταῖς περὶ ἀρχαιολογικῶν ἐπιτροπῶν ἀνὰ τὸ Κράτος διατάξει τοῦ νόμου τῆς 10/22 Μαΐου 1834.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς σώζεται ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἐταιρείας φυλλάδιον χειρογράφων πρακτικῶν ἀπὸ 13 Μαΐου 1837 μέχρι 15 Ὀκτωβρίου 1838, γεγραμμένον χειρὶ τοῦ Ραγκαβῆ. Κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τούτοις τὴν ἐπιτροπὴν ἀπετέλουν οἱ Κ. Πιττάκης, Α. Ρ. Ραγκαβῆς, Ψύλλας, Γ. Ἀργυρόπουλος, Κ. Σχινᾶς, Γ. Γεννάδιος, Ι. Βενθύλος, Γ. Αἰνιάν, Π. Σοῦτσος, Σάουβερτ, Ἄνσεν. Θὰ διορισθῆ δὲ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ὡς φαίνεται, μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἀποχώρησιν τοῦ Ρόζς (2 Ὀκτωβρίου 1836) ἀνακληρωθέντος ὑπὸ τοῦ Πιττάκη.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας συνεδρίᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς (13 Μαΐου 1837) ὁ Πιττάκης ἀνέγνω ἔκθεσιν περὶ τῶν κατὰ τὰ Προτύλαια καὶ τὸν ναὸν τῆς Νίκης ἐργασιῶν, ἀφ' οὔτου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Ἀκολούθως ἐγένετο λόγος περὶ συντάξεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τῆς ὁποίας τὴν ἔκδοσιν ἡ κυβέρνησις ἀναθέτει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίᾳ (15 Ἰουνίου 1837) ἐκανονίσθησαν τὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἐκλεχθῶσι « πέντε μέλη ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἕξ αὐτῶν εἷς μὲν νὰ εἶνε ὁ ἔφορος Κ. Πιττάκης, εἷς δὲ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ὑλικὸν μέρος τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος, ὅσον τὴν ἐκλογὴν καὶ κατάρταξιν τῆς ὕλης α κτλ. (τοιοῦτος ὄρισθῆ ὁ Ραγκαβῆς), τρεῖς τέλος νὰ ἔχουν ἰδιαιτέρον ἔργον τὴν « ἐπιστημονικὴν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιότητος ἐξέτασιν (τοιοῦτοι ὄρισθῆσαν οἱ Αἰνιάν, Σχινᾶς καὶ Βενθύλος), ἕκαστον δὲ μέλος « τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἢ μᾶλλον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκλέγῃ ὅποιον α δήποτε ἀντικείμενον διὰ νὰ μελετᾷ αὐτὸ ἰδιαιτέρως καὶ νὰ κοινοποιῇ εἰς τὴν « Ἐπιτροπὴν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης του ».

Τῶν λοιπῶν συνεδριῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν αἷς συνήθως λαμβάνονται ἀποφάσεις περὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν καὶ περὶ καταχωριστέων ἄρθρων ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ πλέον Ἐφημερίδι, ἀξία σημειώσεως εἶνε ἡ τῆς 3 Ἰανουαρίου 1838, καθ' ἣν ἐγένετο πρότασις ὅπως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς μεταφράζηται καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν, « διὰ νὰ πωλῆται εὐκολώτερον εἰς τοὺς ξένους ». Τοῦτο ὅμως, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐδείχθη, δὲν ἐγένετο. Τὴν ἄλλειψιν δὲ ταύτην θέλων νὰ πληρῶσῃ ὁ Ραγκαβῆς, ὡς φαίνεται, ἀπεχώρησε τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος καὶ ἤρξατο δημοσιεύων δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τὰς Ἀντι-

Τοιαῦτα ἔργα ἦσαν γενναῖα ἀληθῶς ἐν παραβολῇ πρὸς τοὺς τότε καιροὺς καὶ τὰς οἰκονομικὰς δυσχερεῖας τοῦ ἀρτισυστάτου μικροῦ βασιλείου, δὲν ἦσαν ὅμως ἰκανὰ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐπειγουσῶν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἀναγκῶν. Τοῦτο κατιδόντες λόγοι ἐν Ἀθήναις καὶ φιλάρχαιοι ἄνδρες ἀπεφάσισαν τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Ἰακώβου Ρίζου Νερουλοῦ καὶ συνεργίᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ νὰ καταρτίσωσιν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν, ὅπως βοηθήσωσιν οὕτω τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἀρχαιολογικοῦ ἔργου συντελοῦντες εἰς τὴν δι' ἰδιωτικῶν συνδρομῶν ἐπίσπευσιν τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργουμένων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἐπισκευῶν τῶν μνημείων. « Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ., ἔλεγεν ὁ Ραγκαβῆς (1) ἐπέστησεν ἰδιαίτεραν « προσοχὴν εἰς τὰ λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιοσύνης καὶ ἀνακαλύψεις σπουδαῖαι καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια ἦσαν τῶν προσπαθειῶν τῆς τὸ ἀποτέλεσμα . . . Ἀλλ' αἱ ἀνασκαφαί, αἱ ἐπισκευαί, αἱ ἀνεγέρσεις ἀπαιτοῦν δαπάνας καὶ δαπάνας μεγάλας. Ἡ Κυβέρνησις ἔπραξε πολλά, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ προσμένωμεν τὰ πάντα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ὀδηγοῦμενοι καὶ προστατευόμενοι ὑπ' αὐτῆς νὰ μιμηθῶμεν εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων κηδεμονίαν τῆς καὶ νὰ συνδράμωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν διὰ νὰ προοδεύσουν ταχύτερον καὶ πλατύτερον αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι, τοιοῦτος εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος φίλος τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας θέλει βεβαίως προσφέρει τὸν ὀβολόν του, εἰς τὴν ὁποίαν πεποιθότες δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ τὴν σύμπραξιν καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν πολλοῦ τῶν φιλελλήνων ἀρχαιολόγων τῆς Εὐρώπης ».

quités Helléniques (1842-1855), δι' ὧν σπουδαιότατην συμβολὴν παρέσχε εἰς τὴν τότε ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐτίμησεν ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πατρίδα του.

Μετὰ τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1838 ἔπαυσε πλέον συνεδριάζουσα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ὡς φαίνεται. Ἦτο ἴσως περιττὴ πλέον, ἀφ' οὗ εἶχεν ἰδρυθῆ τότε ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Ὁ δὲ Πιττάκης ἐξηκολούθησε μόνος του ἐκδίδων, ὡς γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, τὴν Ἐφημερίδα μέχρι τοῦ 1860, ὅτε ἔπαυσεν αὐτὴ πρὸς καιρὸν ἐκδιδομένη.

(1) Σύνοψις τῶν Πρακτ. τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, σ. 6, (ἐκδ. Β').

Τοιοῦτον ἐπιδιώκοντες σκοπὸν οἱ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν ἀποφασίσαντες νὰ ιδρύσωσι, συνέταξαν Ὅργανισμὸν αὐτῆς ἐκ δέκα ἀρθρῶν, ὅστις ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 15/27 Ἰανουαρίου 1837. Κατ' ἀκολουθίαν δὲ τούτου συνῆλθον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῇ 28 Ἀπριλίου 1837 εἴκοσι καὶ τέσσαρες ἑταῖροι, οἵτινες μετὰ προσφώνησιν τοῦ Ραγκαβῆ ἐξέλεξαν τὴν πρώτην ἐφορείαν, ἣτις ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὰ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1837-38. Οὕτως ἰδρυθεῖσα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία εἰσῆλθεν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ 1837 εἰς τὸν ἐνεργὸν αὐτῆς βίον καὶ ἐξακολουθεῖ ἐργαζομένη μέχρι τῆς νῦν ἀρχομένης νέας ἑκατονταετηρίδος πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῆς.

Κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον ἑβδομηκονταετῆ καὶ πλέον βίον τῆς Ἐταιρείας ὁ διέπων τὰ κατ' αὐτὴν Ὅργανισμὸς πολλακίς μεταβλήθη καὶ οἱ πρωταγωνιστήσαντες ἐν αὐτῇ ἄνδρες, οἱ ἐπὶ τῆς διοικήσεως καὶ οἱ ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἄλλοι μὲν ἐξέλιπον ἄλλοι δὲ νέοι ἀνεφάνησαν. Εἰς ταῦτα κυρίως ἀποβλέποντες δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὰ τοῦ βίου τῆς Ἐταιρείας εἰς τρεῖς περιόδους, εἰς Α' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57, εἰς Β' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894 καὶ εἰς Γ' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1895 καὶ ἐξῆς.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57).

Τὴν Α' ταύτην περίοδον τῆς Ἐταιρείας ὀνομάζει ὁ Καστόρηχος (1) τὴν «τῆς νεότητος περίοδον, ἔχουσαν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἡλικίας ταύτης», ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1858 Β' περίοδον, ἣν ὀνομάζει τὴν «τῆς ὠρίμου

(1) Ἱστορικὴ ἐκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἐταιρείας μέχρι τοῦ 1879, σ. 10.

ήλικίας περίοδον, ἤτοι τῆς διὰ συντόνου πρακτικῆς δραστηριότητος ἐνεργούσης». Ἐκόσμουν δὲ τὴν προκειμένην Α΄ περίοδον τῆς Ἐταιρείας δύο οὐσιώδη προσόντα, ἐξακολουθεῖ γράφων ὁ Καστόρχης, πρῶτον οἱ κατ' ἔτος ἐν ταῖς ἐν μεγάλη πομπῇ γινόμεναις ἐν τῇ Ἀκροπόλει συνελεύσεσιν (1) ἀπαγγελλόμενοι « ἡδυ-
« ἐπεὶ λόγοι τοῦ εὐφροστάτου ἐν τοῖς τότε ποιηταῖς καὶ εὐφρα-
« δοῦς ῥήτορος προέδρου τῆς Ἐταιρείας Ἰακώβου Ῥίζου Νε-
« ρουλοῦ· καὶ δεύτερον αἱ ἀρχαιολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ ἐκθέσεις
« τοῦ ἐξ Ἰσου εὐφροῦς καὶ ἡδυεποῦς γραμματέως Ἀλεξάνδρου
« Ρ. Ραγκαβῆ, εἰς οὐ τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ἄοκνον ζῆλον
« ὀφείλεται μέγα μέρος τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην γενο-
« μένων ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας». Δικαίως δὲ ὁ Καστόρχης εἰς τοὺς
δύο τούτους ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ ἄνδρας προσθέτει καὶ τὸν Κ. Πιτ-
τάκην, τὸν κατ' ἀρχὰς μὲν μέλος τῆς ἐφορείας ὕστερον δέ, μετὰ
τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ραγκαβῆ, γραμματεία τῆς Ἐταιρείας. Ὁ
Πιττάκης ἦτο ἄμοιρος ἀρχαιολογικῆς παιδεύσεως, τὴν ἔλλειψιν
ὁμως αὐτοῦ ταύτην ἀνεπλήρου ἔκτακτος δραστηριότης καὶ φιλο-
πονία, ἀγάπη δὲ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν λατρεία πρὸς τὰ μνημεῖα τῆς
ἀρχαιότητος μοναδική. Ἐν ᾧ ὡς γενικὸς ἐφορος τῶν ἀρχαιο-
τήτων ἐξέδιδε τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα καὶ ἀνασκαφὰς
καὶ ἄλλας ἐργασίας δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου ἐξετέλει, αὐτὸς
ἦτο συγχρόνως τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον τῆς Ἐταιρείας, διότι
αὐτὸς ἐξετέλεσε πάντα σχεδὸν τὰ ἀνασκαφικὰ καὶ λοιπὰ ἔργα
τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον.

Ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν διευθυνομένη τότε ἡ Ἐταιρεία ἐξετέ-
λεσεν ἔργα ἀνώτερα ἀληθῶς τῶν ἑαυτῆς δυνάμεων, ἀναλόγως
τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς χρηματικῶν μέσων, διηγείρειν ἐνθου-
σιασμὸν ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος καὶ

(1) Κατὰ τὰς συνελεύσεις ταύτας παρίστατο πλῆθος θεατῶν, οἱ ἐπίσημοι ἐν Ἀθήναις ξένοι, καὶ συνήθως ὁ Βασιλεὺς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ Βασίλισσα. Χαρακτηριστικὸν δὲ τῶν τότε καιρῶν εἶνε ὅτι τοῖς προσκεκλημένοις προσεφέροντο ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀναψυκτικὰ ποτὰ καὶ παγωτά. Ἐγίνοντο δὲ αἱ συνελεύσεις αὗται κατὰ τὸ τέλος Μαΐου, ὅτε ἔληγε τὸ ἔτος τῆς Ἐταιρείας· ἐννοεῖται ὁμως ὅτι ἐνίοτε ἐγίνοντο καὶ βραδύτερον, ἐπερχομένης τοιαύτης ἀναβολῆς ἕνεκα διαφόρων λόγων.

κατέστησε καταληπτὴν τὴν μεγάλην τούτων ἀξίαν, οὕτω δὲ παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος ὅπως δυνηθῆ ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν ἐπομένην ἑαυτῆς περίοδον νὰ προκόψῃ καὶ εἰς ἀκμὴν ἀνέλθῃ.

Ὁργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας

Διὰ τοῦ μνημονευθέντος ἀπὸ 15/27 Ἰανουαρίου 1837 Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐνεκρίθη ὁ Ὁργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας (1), παρέσχεν ἡ Κυβέρνησις τῇ Ἐταιρείᾳ καὶ δικαιώματά τινα θέλουσα νὰ συνδράμῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της, ὥρισε δηλ. ὅπως τυπὸν αὕτη δωρεὰν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Τυπογραφείῳ τὰ ἑαυτῆς Πρακτικά, ἀπεφάσισε νὰ δωρῶνται αὐτῇ 100 σῶματα τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένης τότε Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καὶ παρήγγειλεν ὅπως «ὁ ἔφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου (2) «συνενοῆται μετὰ τῆς ἐφορείας τῆς Ἐταιρείας περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν καί, ὡσάκις προσκαλεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ αἱ δημόσιαι ἀσχολίαι του τῷ ἀφίνου καὶρον ὑπόλοιπον, θέλει ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τινῶν τῶν ἐργασιῶν της, δίδων μετέπειτα λόγον εἰς αὐτὴν τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως, ἥτις αὐτὴν ἐπὶ τούτῳ ἤθελε τῷ ἐμπιστευθῆ».

Ἐσκόπει δὲ ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὸν μνημονευθέντα Ὁργανισμὸν αὐτῆς νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, καὶ ἀπετελεῖτο ἐξ ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν μελῶν, ὧν ἡ ἐνιαυσία συνδρομὴ ὠρίζετο εἰς δρ. 15 κατ' ἐλάχιστον ὄρον, καὶ ἐξ ἀντεπιτελλόντων μελῶν ἀπηλλαγμῆνων πάσης ὑποχρέωσης. Τὴν διοίκησιν αὐτῆς διεξῆγε ὀκταμελὴς ἐφορεία ἐκλεγομένη κατ' ἔτος ἐν συνελεύσει τῶν μελῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν ἡμέ-

(1) Τὸν Ὁργανισμὸν τοῦτον καὶ ἔγγραφον τοῦ ὑπουργοῦ κοινοποιεῖν τὸ περιεχόμενον τοῦ Β. Διατάγματος ἴδε ἐν τῇ Συνόψει τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας (ἔκδ. Β', 1846) σ. 12 καὶ 16.

(2) Τοιαύτην θέσιν εἶχε τότε ὁ τὸν Ρόζος διαδεχθεὶς ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων Κ. Πιττάκης, μέχρις οὗ καὶ οὗτος (31 Δεκεμβρίου 1848) ὠνομάσθη Γενικὸς ἔφορος.

ραν τῆς μνήμης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθενῶνος (λήγοντος Μαΐου) καὶ ἀποτελουμένη ἐκ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως, ταμίου καὶ τεσσάρων μελῶν. Τὰ ἀνευρισκόμενα δὲ ἀρχαῖα ἦσαν κτῆμα τοῦ δημοσίου Μουσείου καὶ κατεγράφοντο ἐν τοῖς καταλόγοις αὐτοῦ ὡς ἀνευρεθέντα δαπάνη τῆς Ἐταιρείας. Περὶ τῶν ἐκτελεστέων δὲ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀνασκαφῶν, ἀνεγέρσεων ἢ συμπληρώσεων τῶν ἀρχαιοτήτων ὤφειλεν ἢ διευθύνουσα τὰ κατ' αὐτὴν ἐφορεία νὰ συνυπακούηται μετὰ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, οὐδεμία δὲ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐπετρέπετο νὰ ἐκτελεσθῇ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ συμπράξεως τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἐκάστου ἔτους ἐξεδίδοντο (μέχρι τοῦ 1848-49) συνοπτικῶς Πρακτικὰ τῆς Ἐταιρείας, ἅτινα σημειωτέον ὅτι ἐδημοσιεύοντο ἑλληνιστί καὶ γαλλιστί.

Ὁ πρῶτος οὗτος τῆς Ἐταιρείας Ὄργανισμὸς δὲν ἔσχυσε μέχρι τέλους τῆς Α΄ περιόδου, ἀλλὰ μέχρι μέσων τοῦ 1848, ἀφ' ὅτου ἀντικατεστάθη ὑπὸ ἄλλου Ὄργανισμοῦ, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ἀρχαὶ τῆς Ἐταιρείας

κατὰ τὴν Α΄ περίοδον.

Ἐγκριθέντος τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου τῆς Ἐταιρείας, συνῆλθον τὸ πρῶτον τὰ μέλη αὐτῆς, 24 τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, τῇ 28 Ἀπριλίου 1837. Τῆς συνελεύσεως προήδρευεν ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἰάκωβος Ρίζος Νερουλός. Μετὰ εὐγλωττον δὲ προσλαλιὰν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, καθ' ἣν οὗτος ἐξέθηκεν εἰς τοὺς συνεληθόντας τὸν σκοπὸν τῆς Ἐταιρείας καὶ τὰς ἐκ ταύτης περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας, προέβη ἡ συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐφορείας τῆς Ἐταιρείας. Ἐξελέγησαν δὲ

Πρόεδρος: αὐτὸς ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ι. Ρίζος Νερουλός, διὰ ψήφων 19

Ἀντιπρόεδρος: ὁ Ι. Κοκκῶνης, διευθυντῆς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, διὰ ψήφων 7.

Γραμματεὺς: ὁ Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς, τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως, διὰ ψήφων 15.

Ταμίαις: ὁ Α. Κομπατῆς, τραπεζίτης, διὰ ψήφων 11.

Μέλη δὲ τῆς ἐφορείας: ὁ Κ. Πιττάκης, διευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος, διὰ ψήφων 13, Γρώππιος, πρόξενος τῆς Αὐστρίας, διὰ ψήφων 11, Ἡπίτης, ἰατρός, διὰ ψήφων 11 καὶ Δ. Φωτίλας, διὰ ψήφων 8.

Τούτων ὁ μὲν Ρίζος διετέλεσε πρόεδρος μέχρι τοῦ 1844, ὅτε ἀπελθόντα αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν διεδέχθη ὁ Ι. Κωλέττης, πρωθυπουργός, τοῦτον δὲ ἀποθανόντα τῷ 1848 διεδέχθη ὁ Γ. Γλαράκης, ὑπουργός, ὅστις διετέλεσε πρόεδρος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1855 θανάτου του. Τὸν δὲ ἀντιπρόεδρον Κοκκῶνην, τὸν καὶ μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1845-46, διεδέχθη ὡς ἀντιπρόεδρος τὸ 1839-40 ὁ Γ. Γεννάδιος, γυμνασιάρχης, τοῦτον δὲ ὁ Δρ. Μανσόλας τὸ 1844-45 καὶ τοῦτον ὁ ἐφορος τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης Γ. Κ. Τυπάλδος τῷ 1845, ὅστις διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος μέχρι τοῦ 1853, ὅτε ἀντ' αὐτοῦ ἐξελέγη πάλιν ὁ Γεννάδιος, τελευταῖος ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν Α' περίοδον.

Τὸν γραμματέα Ραγκαβῆ παραιτηθέντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1851 ἀνεπλήρωσεν ὁ Σκ. Βυζάντιος (ἀντιγραμματεὺς) καὶ εἶτα ὁ Π. Εὐστρατιάδης μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1852, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ ἕως τότε μέλος τῆς ἐφορείας Πιττάκης, ὅστις διετέλεσε γραμματεὺς μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Τὸν ταμίαν Κομπατῆν διεδέχθη τὸ 1839 ὁ τέως μέλος τῆς ἐφορείας Δ. Φωτίλας, ὅστις διετέλεσε ταμίαις μέχρι τοῦ 1844, ἀφ' οὔτου ἐξελέγη ταμίαις ὁ Μεσθενεύς, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξελέγη μὲν ταμίαις ὁ Ν. Χατζόπουλος, ἀλλὰ παρητήθη διὰ τοῦτο χρεὴ ταμίου ἐξέτελει ὁ γραμματεὺς Ραγκαβῆς μέχρι τοῦ 1849, ὅτε ἐξελέγη ταμίαις ὁ Καραμάνος, ὅστις διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Τῶν μελῶν δὲ τῆς ἐφορείας ὁ Γρώππιος διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1847, ἀντὶ δὲ τοῦ Ἡπίτου ἐξελέγη τὸ 1838 ὁ Δ. Σχινᾶς, ὅστις διετέλεσε μέλος τῆς ἐφορείας μέχρι τοῦ 1843.

Ἄλλα δὲ μέλη τῆς ἐφορείας διετέλεσαν ὁ Κ. Δουμάνδος ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1843, ὁ Στρογγὸς τὸ 1844-45 καὶ 1845-46, ὁ Κ. Ἀσώπιος τὸ 1844-45, ὁ Σ. Σκοῦφος τὸ 1848-49 καὶ 1850-51, ὁ Ι. Σωμάκης τὸ 1849-50, ὁ Α. Μάμουκας τὸ 1849-50 καὶ 1851-52, ὁ Ἰω. Κόνιαρης τὸ 1851-52 καὶ 1852-1853, ὁ Π. Καλλιγᾶς τὸ 1852-53, ὁ Δ. Κορομηλᾶς τὸ 1851-52 καὶ τὸ 1853... καὶ οἱ Σ. Κ. Οἰκονόμος καὶ Α. Πετράκης τὸ 1853....

Κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ χρόνους τῆς περιόδου, τοὺς ἀπὸ τοῦ νέου Ὄργανισμοῦ τοῦ 1848 δι' οὗ ἰδρύθη ἡ θέσις ἀντιγραμματεῶς, ἐξελέγησαν ἀντιγραμματεῖς ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Σκ. Βυζάντιος ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1851, ὁ Π. Εὐστρατιάδης τὸ 1851-52 (1), ὁ Κ. Φρεαρίτης τὸ 1852-53, καὶ τελευταῖον ὁ τὸ 1852-53 μέλος τῆς ἐφορείας Στ. Κουμανούδης ἀπὸ τῆς 6 Δεκεμβρίου 1853. Ἄλλη ἐκλογή ἐφορείας μετὰ τὴν 6 Δεκεμβρίου 1853 δὲν ἐγένετο, διότι ἡ Ἐταιρεία μετ' ὀλίγον παρέλυσε καὶ τῷ 1855 εἰς ἐντελῆ ἀδράνειαν περιῆλθε.

Ἔργασίαι τῆς Ἐταιρείας

ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι Ἰουνίου τοῦ 1848.

Κατασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἡ ἐφορεία τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ 1837 ἐφρόντισεν ἐν πρώτοις ὅπως ἐγγράφη νέους ἐταίρους πρὸς ἐπαύξησιν τῶν πόρων τῆς Ἐταιρείας· ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τῶν προσωπικῶν σχέσεων τοῦ προέδρου καὶ ἄλλων ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπέζητησεν ἐκτάκτους συνδρομὰς παρ' ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν φίλων τῆς ἀρχαιότητος. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπενέγκωσιν εὐθὺς ἀμέσως τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ 1837-38, πρῶτον ἔτος τῆς Ἐταιρείας, δὲν ἐξετελέσθη ἔργον τι, διότι τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον μόλις εἰς δρ. 709, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν δι' ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τοῦ ἀρτισυστάτου σωματείου, δι' ἀντιμισθίαν ἐνὸς κλητῆρος κτλ. δρ.

(1) Κατὰ τὰς γενομένας ἀρχαιεσιᾶς τῇ 17 Ἰουνίου 1851 ἔλαβεν ὡς ἀντιγραμματεὺς 11 ψήφους ὁ Εὐστρατιάδης καὶ 11 ὁ Στ. Κουμανούδης. Γενομένης δὲ κληρώσεως μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἰσοψηφούντων, ἡ τύχη ἠνόνησε τὸν Εὐστρατιάδην καὶ οὕτω ἀνεκηρύχθη οὗτος ἀντιγραμματεὺς.

450, ὥστε ὑπελείφθησαν μόνον δρ. 259. Διὰ τοιούτου ποσοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη σπουδαία τις ἐργασία· οὐχ ἦττον ἀπεφασίσθη ἔκτοτε νὰ ἀνασκαφῆ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον καὶ ἀνετέθη ἡ ἐργασία αὕτη εἰς τὸν Πιττάκην μέλλοντα νὰ ἐπιληφθῆ αὐτῆς εὐθὺς ὡς οἱ πόροι τῆς Ἑταιρείας ἤθελον ἐπιτρέψει τοῦτο.

Κατὰ τὸ β' ἔτος τῆς ιδρύσεως τῆς Ἑταιρείας, (1838-39), τὰ ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 2791 καὶ οὕτως ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐπιληφθῆ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Πρώτην ἀνασκαφὴν ἐνήργησε τὴν τοῦ καλουμένου Πύργου τῶν Ἀνέμων, (τοῦ ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου ἀνεγερθέντος), ὅστις ὑπὲρ τὸ ἥμισυ πρότερον ὦν κατακεχωσμένος εἶχεν ἐπὶ πλέον ἐπικαλυφθῆ κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καταστροφὴν. Ἀνέσκαψε δὲ τοῦτον ἡ Ἑταιρεία μέχρι μικρὸν ὑπὲρ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος καὶ διὰ τοῦ νῦν σωζομένου ὀκταγώνου περιτειχίσματος περιέβαλε. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκαθάρισεν ἡ Ἑταιρεία καὶ τὸ ὑπὲρ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον μνημεῖον τοῦ Θρασύλλου, ὃπερ ἦτο ὀλόκληρον σχεδὸν κατηρειπωμένον, καὶ ἐπελήφθη καὶ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἡ πρόοδος τῆς ἐργασίας προσέκοψεν εἰς ἀντιρρήσεις, ἃς προέβαλεν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ.

Κατὰ δὲ τὸ γ' ἔτος, (1839-40), τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 2718, εἰς τὸ αὐτὸ δηλ. σχεδὸν ποσόν, εἰς ὃ καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἐπελήφθη ἡ Ἑταιρεία τῆς ἀνακαθάρσεως καὶ ἀνασκαφῆς τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει μνημείων θέλουσα νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας τὰς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀρξαμένας ἀπὸ τοῦ 1834 καὶ ἡμιτελεῖς ὑπολειφθείσας ἐργασίας πρὸς ἀνακάθαρσιν, ἐπισκευὴν καὶ ἀνέγερσιν τούτων. Ἰδίως ἐνήργησε τότε ἀνασκαφὰς περὶ τὸν Παρθενῶνα, κατὰ τὰ Προπύλαια καὶ ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐξηκολούθησε δὲ ἡ Ἑταιρεία καὶ τὴν ἐν τῷ Πύργῳ τῶν Ἀνέμων ἀνασκαφὴν καὶ ἀπεκάλυψε τὸ δάπεδον τοῦ τετρακονίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος (τῆς καλουμένης πύλης τῆς Ἀγορᾶς). Ἔστρεψε δὲ τὴν προσοχὴν τῆς καὶ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐμελέτησε τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ λέοντος τῆς Χαιρωνείας προβάσα εἰς τὴν καταμέτρη-

σιν τῶν σωζομένων τεμαχίων τοῦ λέοντος καὶ εἰς ἄλλας ἀναγκαιὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας.

Κατὰ δὲ τὸ δ' ἔτος τῆς Ἐταιρείας, (1840-41), ὁ κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς αὐξάνων ἀριθμὸς τῶν ἐταίρων εἶχεν ἀνέλθει ἐν ὄλῳ εἰς 386, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς δρ. 4209. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἐταιρεία ἐπεράτωσεν ἐντελῶς τὴν ἀνασκαφὴν καὶ περιφραξίν τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν χώρου· ἀγορασθέντος δὲ τοῦ ἀγροῦ, ὑφ' ὃν ἔκειτο τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, ἐνήργησεν ἐν τούτῳ ἀνασκαφὰς πολλὰς τάφους κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἀγαθοῦσα, ἀλλ' οὐδ' ἔχνος τοῦ θεάτρου ἐφάνη, πανταχοῦ δ' ἀπεκαλύφθη ὁ βράχος γυμνός, ἐξ οὗ ὀρμηθεὶς ὁ Ραγκαβῆς ἐπίστευσεν ὅτι τὸ θέατρον κατεστράφη ἐντελῶς καὶ μετὰ λύπης ἀνήγγειλεν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους (1) ὅτι τὸ ἀρχαῖον θέατρον δὲν ὑπάρχει πλέον! Ἐπεσκεύασε δὲ πρὸς τούτοις καὶ ὑπεστήριξεν ἡ Ἐταιρεία διὰ μικρᾶς τινοῦς ἐργασίας τὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τεῖχος τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ ἐπεχείρησε καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν ἐν Μυκίνοις πέμψασα ἐκεῖσε τὸν Πιττάκην, ἵνα ἀνασκάψῃ ἕνα τῶν θολωτῶν τάφων, τὸν πλησιέστερον τῇ πύλῃ τῶν λεόντων κείμενον (τὸν καλούμενον τάφον τῆς Κλυταιμῆστρας, ὡς φαίνεται). Ἄλλ' ὁ Πιττάκης ἀπέσχε τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ τάφου τούτου, ἥτις καὶ χρόνον καὶ δαπάνην μεγάλην ἀπῆτει, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ ἐξετέλεσεν ἄλλην τινὰ μικρὰν ἀνασκαφὴν καὶ ἐκαθάρισεν ἀπὸ τῶν καλυπτόντων αὐτὴν χωμάτων τὴν πύλῃν τῶν λεόντων (2).

Κατὰ τὸ ε' ἔτος ἡ Ἐταιρεία, (1841-42), καθ' ὃ τὰ ἔσοδα αὐτῆς ἀνῆλθον εἰς δρ. 3,747, δὲν προέβη εἰς ἀνασκαφὴν τινα ἀλλ' ἐπεχείρησε τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Παρθενῶνος. Ἀνή-

(1) Σύνοψις τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας, 1837-47, σελ. 120 (ἐκδ. 6').

(2) Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς τούτοις ἐκομίσθη ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἐκ Μεγάρων, διὰ δαπάνης δρ. 100, τὸ γνωστὸν κολοσσιαῖον ἄγαλμα Νίκης καὶ ἐστήθη ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Θεσείου, ὅπου μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔκειτο, ἄχρις οὗ ἐκομίσθη εἰς Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Ἐγένετο δὲ καὶ μικρὰ τις σκαφή, ἀνευ ἀξίου λόγου ἀποτελέσματος, ἐν Πειραιεῖ, ἐν ᾧ χώρῳ ὑπετίθετο ὅτι ἔκειτο ὁ τῆς Μουνυχίας Ἀρτέμιδος ναός.

γερσε δὲ τότε δύο ὀλοκλήρους κίονας καὶ μέγα μέρος τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ δαπανήσασα διὰ μὲν τὴν ἀνέγερσιν τῶν κίωνων καὶ τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ δρ. 2,291, διὰ δὲ τὴν πρὸς τοῦτο κατασκευὴν ξυλίνου ἰκριώματος δρ. 1,126. Ἡ κατὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔτους τούτου ἐπέτειος συνέλευσις τῶν ἑταίρων ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐγένετο ἐκτὸς τοῦ Παρθενῶνος, κατεχομένου ὑπὸ τῶν πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἰκριωμάτων, πρὸ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς. Ἐν μέσῳ δὲ πολυπληθοῦς ὀμηγύρεως, παρισταμένου καὶ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, ἐπεδείκνυεν ὑπερηφάνως ὁ Ρίζος τὰς ἀνεγερθεῖσας στήλας καὶ ἐξέφραζε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ἐταιρεία «διὰ
« τοῦ πατριωτικοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς ζήλου καὶ τῶν γενναίων
« συνεισφορῶν τῶν ξένων φίλων τῆς ἀρχαιότητος ἔτι δὲ καὶ
« διὰ τῆς πεφωτισμένης συνδρομῆς καὶ προστασίας τῆς Β. Κυ-
« βερνήσεως οὐ μόνον τοῦ Παρθενῶνος θέλει ἀποπερατώσει τὴν
« ἀνέγερσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἐδῶ καὶ ἀλλαχοῦ διε-
« σπαρμένα μεγάλα λείψανα θέλει ἀνακαινίσει, καὶ μετὰ τῶν
« συντελεσάντων ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἀρχαίας πολιτικῆς
« ὑπάρξεως τῆς Ἑλλάδος θέλει μνημονεύεσθαι καὶ αὐτὴ ὡς
« πρωτοεργὸς τῆς παλιγγενεσίας τῆς ἀρχαίας αὐτῆς μεγαλο-
« πρεπειᾶς» (1).

Ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Παρθενῶνος ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1842-43, καθ' ὃ τὰ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἀνῆλθον μόνον εἰς δρχ. 2,864. Ἀνηγέρθησαν δὲ τότε δύο κίονες μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὕψους αὐτῶν καὶ δύο ἄλλων ἐτοποθετήθησαν οἱ κατώτεροι σπόνδυλοι, ἐπιβοηθοῦντος δὲ καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου ἐκαθαρίσθη καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ σηκοῦ ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καταπεσόντος τζαμίου. Ἐπὶ πλέον δὲ ἀνφοδομήθη καὶ ἰκανὸν μέρος τοῦ βορείου τοίχου τοῦ σηκοῦ ἐπιτεθέντων τῶν κατὰ γῆς κειμένων λίθων, ὧν ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, κατακαεῖσα ἐπὶ τῆς ἐκρήξεως τῆς βόμβας τοῦ Μοροζίνη, ἐστερεώθη δι' ὀπτῶν πλίνθων. Ἐνήργησε δὲ ἡ Ἐταιρεία καὶ μικρὰν τινα ἀνασκαφὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὑπὲρ τὴν ἐν τῷ βράχῳ

(1) Σύνοψις Πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας, 1837-47, σ. 164 (ἔκδ. 6').

λελαξευμένην κλίμακα, και ἄλλην περί τὸ σπήλαιον τοῦ Πα-
νός, ἐνθα ἀνεκαλύφθησαν βαθμίδες, αἵτινες ἔφερον πλαγίως εἰς
τὴν Ἀκρόπολιν.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1843-44 τὰ ἐκ τακτικῶν και ἐκτάκτων
συνδρομῶν ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἀνῆλθον εἰς δρ. 3,829. Ἐξη-
κολούθησε δὲ ἡ Ἐταιρεία τὰς ἐργασίας πρὸς ἀνεγερσιν τοῦ νο-
τίου τοίχου τοῦ σηκοῦ τοῦ Παρθενῶνος, προέβη δὲ και εἰς
τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς
Νίκης ἀνεγείρασα τοὺς δύο τοίχους τῆς δυτικῆς και νοτίου πλευ-
ρᾶς τοῦ ναοῦ τούτου, οὗς ἡ κυβέρνησις διὰ τῶν προτέρων αὐ-
τῆς ἐργασιῶν μόνον μέχρι τοῦ ἡμίσεος σχεδὸν εἶχεν ἀνεγείρει.
Τὴν περί τῶν ἔργων τούτων τῆς Ἐταιρείας λογοδοσίαν ἀνέγνω,
ἀπουσιάζοντος τοῦ γραμματέως Ἀλ. Ραγκαβῆ, ὁ Πιττάκης ἐν
τῇ κατὰ τὴν 19 Μαΐου 1844 συνελεύσει τῶν ἐταίρων ἐπὶ τῆς
Ἀκροπόλεως. Γενομένης δὲ ἀκολούθως ἐκλογῆς τῆς ἐφορείας, δὲν
ἐξελέγη πλέον πρόεδρος ὁ κατ' ἐξοχὴν ἰδρυτῆς τῆς Ἐταιρείας
Ι. Ρίζος, ἀλλ' ὁ τότε πανίσχυρος πρωθυπουργὸς Ι. Κωλέττης,
ὅστις, κατὰ Καστόρχην (1), «οὔτε καιρὸν ἔνεκα τῆς τότε πο-
λυταράχου ἐσωτερικῆς πολιτικῆς, ἦν μόνη ἡ τούτου διάνοια
«διεῖπεν, οὔτε τὴν ἰκανότητα και ἔφεισιν εἶχε νὰ ἐνδιατρίβῃ εἰς
«τοιαῦτα ἄλλων και προσώπων και χρόνων ἔργα» (2). Οὕτω δὲν
ἀντηχοῦσι πλέον ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως οἱ ἐνθουσιώδεις λόγοι τοῦ
Ρίζου, ἀλλὰ μόνη ἡ φωνὴ τοῦ Ραγκαβῆ ἀκούεται τοῦ λοιποῦ ἀπὸ
τοῦ ἱεροῦ βράχου παρορμῶσα εἰς δράσιν ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας και
ἐλπίδας περί τοῦ μέλλοντος αὐτῆς παρέχουσα. Καὶ ὁμως εὐθὺς
μετὰ ταῦτα ἡ Ἐταιρεία ἤρξατο κλονιζομένη, ἐνεργεῖα τις δ' ὑπὲρ
αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νέου αὐτῆς προέδρου, τοῦ παντοδυνάμου πρωθυ-
πουργοῦ, δὲν φαίνεται που· ἀλλ' οὐδὲ παρηκολούθει οὗτος τὰς
ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας μετέχων τούλάχιστον τῶν συνεδριῶν
τῆς ἐφορείας κατὰ τὴν μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου αὐτοῦ

(1) Ὁ Ρίζος ἀπουσίαζε τότε ἐξ Ἀθηνῶν, διότι, ἐπελθούσης τῆς κατὰ Σεπτέμ-
βριον τοῦ παρελθόντος ἔτους μεταπολιτεύσεως, εἶχεν ἀπέλθει εἰς Κωνσταντινού-
πολιν.

(2) Ἱστορικὴ ἐκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἐταιρείας, σ. 26.

προεδρίαν του. Καθ' ἅπασαν τὴν περίοδον ταύτην προήδρευεν ὁ ἀντιπρόεδρος Γεώργιος Κ. Τυπάλδος.

Κατὰ τὸ ἀμέσως δ' ἐπόμενον ἔτος 1844-45 ἐπῆλθε χαλάρωσις ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ, ἣτις μικρὸν ἐδέησεν ἵνα προκαλέσῃ τὴν διάλυσιν αὐτῆς. Ἀδιαφορία εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας, δυσχέρεια ἴσως εἰς τὴν καταβολὴν τῆς ἐνιαυσίας συνδρομῆς καὶ πιθανῶς προσωπικοὶ ἢ μᾶλλον πολιτικοὶ λόγοι ἐπήνεγκον τὸ ἀποτέλεσμα ἀποχωρήσεως ἀπὸ τῆς Ἑταιρείας πληθὺς ἐταίρων, μὴ θελησάντων νὰ καταβάλωσι τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν. Κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐταίρων ἀπὸ 402 περιορίσθη τότε εἰς 83 ἐν Ἀθήναις διαμένοντας. Φόβος δ' ἐκ τούτου κατέλαβε πρὸς στιγμὴν τὸν Ραγκαβῆν, ἀλλ' εὐθὺς ἀνεθάρρῃσεν οὗτος καὶ ἤλπιζεν ἐπὶ τῆς ὑπολειφθείσης μικρᾶς φάλαγγος τῶν ἐταίρων, ἣτις διὰ τῆς εὐσταθείας τῆς διέσωσε τὴν Ἑταιρείαν ἀπὸ ἐπικειμένην διάλυσιν καὶ διετήρησεν αὐτὴν δι' αἰσιώτερον μέλλον (1). Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσепράχθησαν ἐκ συνδρομῶν τῶν τακτικῶν ἐταίρων μόλις 1051 δρ., αἱ ἔξωθεν ὅμως ἔκτακτοι συνδρομαὶ ἀνῆλθον εἰς δρ. 1776. Ταῦτα δὲ τὰ ποσὰ διαθέτουσα ἡ Ἑταιρεία ἐκαθάρῃσε τὸ Ἐρέχθειον ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν βορείαν αὐτοῦ ἐξάστυλον πρόστασιν, τουρκικῆς πυριτιδαποθήκης καὶ ἤρξατο ἀνασκαφῶν ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἀκροπόλεως τῷ παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος. Ἠθέλησε δὲ καὶ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν ὡς ἀνεμοδείκτης, ὡς κλεψύδρα καὶ ὡς ἡλιακὸν ὥρολόγιον χρησιμεύοντα τὸ πάλαι Πύργον τῶν Ἀνέμων, ὃν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εἶχεν ἀνασκάψει, καὶ ἀνέθηκε τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον τοῦ Β. ναυτικοῦ Β. Παλάσκαν, κατασκευάσασα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν μελέτην ταύτην ἰκρίωματα. Ἐπεράτωσε δὲ οὗτος τὰς μελέτας του κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος (2), ὅτε κατὰ τὰς ὑποδείξεις αὐτοῦ ἐτοποθετήθησαν ἐπὶ τοῦ μνημείου τέσσαρες μετάλλιοι γνῶμονες δεικνύοντες τὰς ὥρας, καὶ οὕτως ὁ Πύργος ἐχρησίμευε πλέον,

(1) Σύνοψις Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, (ἔκδ. β') σ. 192.

(2) Ἴδε ὑπόμνημα τοῦ Παλάσκα δημοσιευμένον ἐν τῇ Συνόψει τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας (ἔκδ. β') σ. 247-286.

ὡσπερ πάλαι ποτέ, ὡς ἡλιακὸν ὠρολόγιον διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἄλλ' ἡ ἐλάττωσις τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας ἔβαινε προϊούσα εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, διότι κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1845-46 τὰ ἐκ συνδρομῶν τῶν ἐταίρων ἔσοδα ἀνῆλθον μόνον εἰς δρ. 485 (1). Τοῦτο ἠνάγκασε τὴν ἐφορείαν, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἑταιρείας, νὰ σκεφθῆ περὶ ἐξουρέσεως ἐκτάκτων πόρων, δι' ὧν νὰ ἀποτελεσθῆ μόνιμὸν τι κεφάλαιον, οὐτινος τοὺς τόκους μόνον νὰ δαπανᾷ ἡ Ἑταιρεία διὰ τὰς ἐργασίας της. Εὐστόχως δὲ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐνήργησε καὶ δι' ἐκκλήσεως ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τῶν τε ἐταίρων αὐτῆς καὶ τῶν ἀπανταχοῦ φιλαρχαίων καὶ φιλελλήνων. Καί-τοι δὲ μόλις κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1845 ἐλήφθη τὸ μέτρον τοῦτο, οὐχὶ ὄλως ἀνάξια λόγου ἦσαν τὰ μέχρι τῆς 21 Μαΐου 1846, ὅτε ἡ ἐφορεία ἔδιδε λόγον τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους, ἀποτελέσματα, διότι ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν εἶχον εἰσπραχθῆ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης δρ. 2,268. Οὕτω δὲ ἡ Ἑταιρεία ἐδυνήθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ συνεχίσῃ τὴν παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος ἀνάσκαφὴν, δαπανήσασα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δρ. 1611, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἀνακάθαρσιν καὶ ἀνάσκαφὴν τινα παρὰ τὰ Προπύλαια. Ἠγόρασε δὲ καὶ ἀρχαῖά τινα πρὸς πλουτισμὸν τοῦ δημοσίου Μουσείου ἀντὶ δρ. 270.

Μᾶλλον εὐχάριστα ἦσαν τὰ ἐκ τῆς γενομένης ἐκκλήσεως πρὸς ἐκτάκτους συνδρομὰς ἀποτελέσματα κατὰ τὰ ἐπόμενα δύο ἔτη, 1846-47 καὶ 1847-48, καθ' ἃ ἐκ τῶν ἐσόδων τούτων ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἀγοράσῃ ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, μονιμοποιήσασα οὕτω τὰ ἑαυτῆς κεφάλαια καὶ ἐξασφαλίσασα τὴν ὑπαρξίν της. Ἄλλ' ἵνα κατορθώσῃ τοῦτο, ἠναγκάσθη νὰ φεισθῆ πάσης δαπάνης καὶ οὕτω νὰ διακόψῃ τὰ ἔργα αὐτῆς

(1) Ἐνεκα τῆς οὕτω προϊούσης μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐταίρων φαίνεται ὅτι ἔγινε ἐκκαθάρισις τούτων, ἐξ ἧς εὐρέθησαν ἀποτελοῦντες τὴν Ἑταιρείαν ἑταίροι τῇ 30 Δεκεμβρίου 1847 ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ. Οὗτοι ἀνεγράφησαν τὸ δεύτερον ἐν τῷ Μητρώῳ ὑπ' αἴξοντα ἀριθμὸν (ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 1 κ.έ.) ἐν νέᾳ στηλῇ ἐπιγραφομένη οὕτω: Μέλη ἀποτελοῦντα τὴν Ἑταιρείαν τῇ 30 Δεκεμβρίου 1847.

κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη, «ἐσκέφθη δηλ. ὅτι συμφέρει νὰ θυσιάσῃ « τὴν πρόχειρον καὶ ἐκ τῶν ἐνότων ἐργασίαν καὶ τὸ στιγμιαῖον « παρόν, ὅπως σώσῃ τὰ ἄφθονα μακροῦ μέλλοντος προϊόντα, ὡς « ὁ προνοῶν γεωργός, ἀντὶ νὰ καταφάγῃ τὸν μόνιμον σπόρον, « καταθέτει αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ὅπως τῷ φέρῃ ποτὲ καρπὸν πολ- « λαπλάσιον» (1). Κατὰ τούτους ὅμως τοὺς χρόνους ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία, ἀνεξόδως σχεδόν, νὰ κατορθώσῃ ἔργον ἀξιόλογον, νὰ ἰδρῶσῃ δηλ. **Μουσεῖον ἐκμιαγείων.**

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ Ἑταιρεία ἐπελήφθη τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἀφ' οὗ συνεπλήρωσε τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης καὶ ἐπελήφθη τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐρεχθείου, ἀπετάθη ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ, βοηθουμένη εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τῶν σχέσεων αὐτῆς καὶ τῶν ἐκεῖ ἀντεπιστελλόντων αὐτῆς μελῶν ἐνήργησεν ὅπως σταλῶσιν αὐτῇ ἐκμιαγεία τοῦλάχιστον τῶν ἐν Λονδίῳ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαίων. Εὐμενῶς δὲ ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ταύτην καὶ, ἐν ᾧ ἀνηγγέλλετο τῇ Ἑταιρείᾳ ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως διέταξε νὰ παρασκευασθῇ καὶ πεμφθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα συλλογὴ ἀντιτύπων τῶν ἐν τῷ ἐκεῖ Μουσεῖῳ ἐπισημοτέρων ἀγαλμάτων, ἐκομίζοντο εἰς Ἀθήνας, ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως δι' ἰδίων ἑαυτῆς ἐξόδων στελλόμενα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντίτυπα ἐξ ἀργίλλου τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης, τῆς μιᾶς ἐν Λονδίῳ Καρυάτιδος καὶ ἐνός σπονδύλου κίονος καὶ κιονοκράνου τοῦ Ἐρεχθείου, ὀλίγῳ δ' ὕστερον γύψινα ἀντίτυπα τῶν ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος καὶ καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἀντίτυπα τῶν ἀναγλύφων τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος. Τὰ ἀντίτυπα ταῦτα παραλαβοῦσα ἡ Ἑταιρεία, τὰ μὲν τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης καὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἵδρυσεν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, τὰ δὲ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὰ ἐκ Φιγαλίας ἐτοποθέτησεν ἐν τινι παρὰ τὸν Πύργον τῶν Ἀνέμων δημοσίῳ οἰκοδομῆματι, Λουτρῷ καλουμένῳ, ὃ ἡ Κυβέρνησις ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑταιρείας ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτῇ ὡς Μουσεῖον.

(1) Ταῦτα λέγει ὁ Ραγκαβῆς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ 1847-48. Ἴδε Πρακτικὰ τῆς IB' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἑταιρείας, (1847-48), σ. 6.

Λήγοντος δὲ τοῦ ἔτους 1847-48 ἀπεβίωσεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας πρωθυπουργὸς Κωλέττης, ἀνθ' οὗ ἐξελέγη τῇ 30 Ἰουλίου 1848 ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς παιδείας Γ. Γλαράκης· ἀλλ' ἡ ἐκλογή αὕτη ἐγένετο κατὰ νέον Ὄργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας ἰσχύοντα ἀπὸ τῆς 31 Ἰουνίου 1848.

Νέος ὄργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1848. Σύλλογος βουλευομένων μελῶν.

Ἀφ' οὗ διὰ τῆς μονιμοποιήσεως μικροῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου ἐξησφαλίσθη ὅπωςδῆποτε ἡ Ἑταιρεία κατὰ ἐπικειμένης διαλύσεως, ὁ Ραγκαβῆς, ὅστις ἀπὸ τῆς προεδρίας τοῦ Κωλέττη εἶνε, οὕτως εἶπεῖν, ὁ μόνος σῦλος τῆς Ἑταιρείας, ἠθέλησε νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν εἰς ἐπιστημονικὸν κυρίως σωματεῖον. Ἐχων ὑπ' ὄψει τὸν ἐνδεκαετῆ ἤδη βίον τῆς Ἑταιρείας ἐνόησε βεβαίως ὅτι ἵνα εὐδοκιμήσῃ αὕτη καὶ διακριθῇ ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν εἶχεν ἀνάγκην μεγάλων κεφαλαίων, ἅτινα οὔτε ἀπέκτησεν οὔτε ἐλπὶς τις ὑπῆρχεν ὅτι ἐδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἐν προσεχῆι μέλλοντι, καὶ θὰ ἐσκέφθη ὅτι μεταβαλλομένη ἡ Ἑταιρεία εἰς ἐπιστημονικὸν κυρίως σωματεῖον δὲν εἶχε ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων ὅπως διακριθῇ ἐν τούτῳ καὶ διαπρέψῃ καὶ οὕτω δυνηθῇ νὰ ἀναπληρῶνῃ τὰς ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀνασκαφικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων ἑαυτῆς ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίας. Συνέταξεν ἄρα ὁ Ραγκαβῆς σχέδιον νέου Ὄργανισμοῦ, καθ' ὃ τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας, ἧτις τοῦ λοιποῦ ὀνομάζονται Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, διηροῦντο εἰς μέλη συντελεῖν καὶ εἰς μέλη βουλευόμενα μέχρι τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν. Καὶ τὰ μὲν συντελεῖν μέλη κατέβαλλον χρηματικὴν τῇ Ἑταιρείᾳ συνδρομὴν καὶ ἐξέλεγον τὴν ἐφορείαν καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῆς ἀρχάς, τὰ δὲ βουλευόμενα μέλη ἀπετέλουν ἴδιον τμημα ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ Σύλλογον καλούμενον, καὶ εἰργάζοντο ὡς ἐπιστημονικὸν σωματεῖον, ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς ἱστορίας, συναρχόμενα εἰς συνεδρίαν καὶ ἀναγινώσκοντα, συζητοῦντα καὶ δημοσιεύοντα ἐπιστημονικὰ ὑπομνήματα. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἐξελέγετο ἐπὶ τριετίαν, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη κατ' ἔτος, ὡς καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν ὄργανισμὸν· συνίσταντο δὲ ταῦτα ἐξ ἀντιπροέδρου, γραμ-

ματέως, αντιγραμματέως, ταμίου και τεσσάρων μελών, ἀ ἐκαλοῦντο ἔφοροι. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας ἦτο καὶ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ γραμματεὺς. Ὁ ἀντιγραμματεὺς ἀνεπλήρου τὸν γραμματέα ἀπόντα.

Ὁ Ὄργανισμὸς οὗτος ἀφοῦ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ἐφορείας, εἰς ἣν ὑπέβαλεν αὐτὸν ὁ Ραγκαβῆς, τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1847, ἐψηφίσθη ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἐν ταῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ γενομέναις συνελεύσεσι τῆς 1 Φεβρουαρίου καὶ 28 Μαρτίου 1848 καὶ ἐκυρώθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1848. Τῇ δὲ 30 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1848 συνῆλθον οἱ ἐταῖροι εἰς γενικὴν συνέλευσιν πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀρχῶν. Ἐξελέγησαν δὲ ἐν πρώτοις συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 18 τοῦ νέου τούτου Ὄργανισμοῦ δέκα βουλευόμενα μέλη μέλλοντα νὰ ἀποτελέσωσι κατ' ἀρχὰς τὸν Σύλλογον, οἱ ἐξῆς :

Κ. Οἰκονόμος	Α. Ρ. Ραγκαβῆς
Ι. Ρίζος Νερουλός	Γ. Γλαράκης
Σκ. Δ. Βυζάντιος	<i>Schaubert</i>
Κ. Πιττάκης	Ι. Κοκκῶνης
Γ. Κ. Τυπάλδος	Κ. Φρεαρίτης.

Ἀκολούθως ἐγένετο ἐκλογὴ τῆς ἐφορείας καὶ ἐξελέγησαν οἱ ἐξῆς:
Πρόεδρος (ἐπὶ τριετίαν): ὁ τέως πρόεδρος Γ. Γλαράκης,
ὑπουργὸς τῆς Παιδείας (1).

Ἀντιπρόεδρος: ὁ τέως ἀντιπρόεδρος Γ. Κ. Τυπάλδος,
ἔφορος τῆς δημοσίας Βιβλιοθήκης.

Γραμματεὺς: ὁ τέως γραμματεὺς Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆς.

Ἀντιγραμματεὺς: ὁ Σκ. Δ. Βυζάντιος.

Ταμίαι: ὁ Ν. Χατζόπουλος (ὅστις παρητήθη).

Μέλη δὲ τῆς ἐφορείας (ἔφοροι): οἱ τέως τοιοῦτοι Πιττάκης καὶ Κοκκῶνης, καὶ οἱ Γ. Καραμάνος καὶ Σ. Σκοῦφος.

(1) Κατὰ τὸν νέον τοῦτον Ὄργανισμὸν ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου ἐγένετο δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας. Γενομένης δὲ τῆς ψηφοφορίας οὐδεὶς ἔλαβεν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ὥστε ἐπανελήφθη ἡ ἐκλογὴ, καθ' ἣν ἔλαβον ἴσας ψήφους ὅτε Γλαράκης καὶ ὁ πρῶτος τῆς Ἐταιρείας πρόεδρος καὶ ἰδρυτῆς Ἰ. Ρίζος Νερουλός. Ἐπαναληφθείσης δὲ καὶ πάλιν τῆς ἐκλογῆς ἐξελέγη ὁ Γλαράκης διὰ ψήφων 13, τοῦ Ρίζου λαβόντος ψήφους 12.

Τὰ δὲ ἐκλεγέντα δέκα βουλευόμενα μέλη τοῦ Συλλόγου, ἄτινα κατὰ τὸν Ὅργανισμόν ἐμελλον νὰ συμπληρωθῶσι δι' αὐτῶν εἰς τριάκοντα, ἐξέλεξαν ἐν πρώτοις πενήκοντα ἄλλοεθνεῖς σοφοὺς ὡς ἀντεπιστέλλοντα μέλη καὶ οὕτω κατηρτίσθη καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο τμήμα τῆς Ἑταιρείας.

Προέβη δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ὁ οὕτω καταρτισθεὶς Σύλλογος εἰς ἐκλογὴν καὶ ἄλλων βουλευομένων μελῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὠρισμένου ἀριθμοῦ, καὶ τῇ μὲν 15 Ἰουνίου 1849 ἐξέλεξεν ἑξ ἑξ μέλη, τοὺς Νεόφυτον Βάμβαν, Κ. Δ. Σχινᾶν, Ἰωάννην Βοῦρον, Εὐαβέριον Λάνδερερ, Βερνάρδον Ρέζερ καὶ Ἀνδρέαν Μάμουκαν, τῇ δὲ 25 Ἰανουαρίου 1851 ὄκτῳ μέλη, τοὺς Γ. Πρωάρην, Σοφοκλῆν Οἰκονόμον, Στ. Κουμανοῦδην, Η. Μητσόπουλον, Π. Εὐστρατιάδην, Ι. Παγκαθῆν, Δ. Χαραμῆν καὶ Γ. Καραμάνον. Τέλος ἐξελέγησαν πρὸς τούτοις βουλευόμενα μέλη τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1851 οἱ Λύτ, Κάλκος, Β. Οἰκονομίδης καὶ Π. Καλλιγᾶς.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἔσχεν ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου ὁ νέος Ὅργανισμὸς τοῦ 1848 (1). Ἐνταῦθα

(1) Τὸν Ὅργανισμόν τοῦτον οὕτε ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἑταιρείας, οὕτε ἀλλοῦ που, οὐδ' ἐν τῇ Ἐφημερίδι Κυβερνήσεως δημοσιευμένον, ἄγνωστον δ' ἐμοὶ τοῦλάχιστον ὄντα, εἶρον, ἀνασκαλεῖον τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρείας, δημοσιευμένον ἐν μικρῷ ἐκ 16 σελίδων φυλλαδίῳ, αὐτὸν τε καὶ τὸ κυρῶσαν αὐτὸν Β. Διάγραμμα ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1848. Εἶνε δὲ ὁ Ὅργανισμὸς ὁ ἑξῆς:

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἐξασφαλίσασα ἤδη ἑαυτῇ ἀποχρώντας ὑλικούς πόρους πρὸς διηνεκῆ διατήρησιν, καὶ θέλουσα νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν τεῦθεν τὴν ἐνέργειάν της, καὶ ν' ἀναπτύξῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὸν ὄργανισμόν της, ἀπεφάσισε τὰ ἀκόλουθα.

1. Τοῦ λοιποῦ ἡ Ἑταιρεία αὕτη θέλει ὀνομάζεσθαι Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμετον προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

2. Ὁ σκοπὸς της ἐστὶ διπλοῦς.

Πρῶτον, ὑλικός. Φροντίζει περὶ συλλογῆς καὶ διατηρήσεως, ἐπισκευῆς καὶ συμπληρώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, περὶ ἀνασκαφῆς καὶ ἀνευρέσεως τῶν ὑπὸ γῆν κρυπτομένων.

Δεύτερον, ἐπιστημονικός. Ἀσχολεῖται περὶ ἀρχαιολογικὰς καὶ ἱστορικὰς ἐρεῦνας, καὶ ἐκδίδει ὑπομνήματα περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων.

δὲ σημειωτέον ὅτι προκειμένου νὰ ψηφισθῇ ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἐγένετο ἀπόπειρα, κατ' ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων

3. Ἡ Ἑταιρεία σύγκεται ἐκ μελῶν συντελῶν, βουλευομένων καὶ ἀντεπι-
στελλόντων.

4. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συντελῶν μελῶν εἶναι ἀόριστος. Ἐκλέγονται δὲ ὡς τοι-
αῦτα καὶ Ἕλληγες καὶ μὴ, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντες.

5. Τὰ συντελῆ μέλη γίνονται δεκτὰ ψηφοφορούμενα ἐν συνεδριάσει τῆς ἐφορείας.

6. Τὸν πυρῆνα τῶν συντελῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας ἀποτελοῦσι τὰ μέχρ
τοῦδε διατελοῦντα μέλη αὐτῆς, εἰς ὧν τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν ἐπιμονὴν ὀφείλεται
αὐτῆς ἢ πρόδος καὶ ἡ εὐδωσις.

Τὰ μέλη ταῦτα δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς συνδρομὴν ἀνωτέραν τῆς ὅσην μέχρ
τοῦδε κατέβαλλον.

7. Τὰ τούνηθεν ἐγγραφόμενα συντελῆ μέλη θέλουσι συνδράμει ἀνὰ 36 δρ.
κατ' ἔτος, πληρωτέας εἰς τρεῖς τετραμηνιαίας δόσεις, ἢ 360 δρ. ἐφάπαξ.

8. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐγγραφῆ ὡς μέλος συντελῆς δι' ἐλάσσονα χρόνον τῶν
τριῶν ἐτῶν ἕκαστον δὲ μέλος δύναται νὰ δηλώσῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν διὰ πόσα
ἔτη πλείονα τῶν τριῶν ἐγγράφεται, ἢ ἂν ἐφ' ὅρου ζωῆς, καὶ τοῦτο θέλει σημειοῦ-
σθαι καὶ εἰς τὸ δίπλωμά του.

Ὁ δὲ ἐφάπαξ συνδραμῶν 360 δρ. ἢ, ἂν εἶναι ἐκ τῶν παλαιῶν μελῶν, 150,
λαμβάνει δίπλωμα μέλους διηνεκοῦς.

9. Ὁ προσφέρων εἰς τὴν Ἑταιρείαν ποσότητα ἀνωτέραν τῆς ὠρισμένης λαμ-
βάνει ἐπίσημον εὐχαριστήριον, καὶ εἰς τε τὴν ἐπέτειον αὐτῆς συνεδριάσιν καὶ εἰς
τὰ δημοσιευόμενα αὐτῆς πρακτικὰ ἀναφέρεται ὡς εὐεργετήσας τὴν Ἑταιρείαν.

10. Πᾶσα χρηματικὴ δόσις λόγῳ κεφαλαίου καὶ οὐχὶ ἐτησίας συνδρομῆς γινο-
μένη εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἐναποτίθεται οὐχὶ εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν
Ἑθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ, μέχρῃς οὗ συμπληροῦται ἡ ποσότης μιᾶς μετοχῆς
ἐκάστοτε.

11. Ὁ ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος μὴ ἀποτίσας τὴν συνδρομὴν του, προσκαλεῖται
δις κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ γραμματέως κατὰ διάλειψιν τριῶν μηνῶν, καὶ ἂν
ἀδιαφορήσῃ καὶ πάλιν, θεωρεῖται ὡς παραιτηθεὶς, καὶ διαγράφεται τοῦ μητρώου
ἄνευ ἄλλης εἰδοποιήσεως. Ὁ δὲ γραμματεὺς εἰς τὴν προσηχῆ συνεδριάσιν δια-
δηλοῖ ἀπλῶς τὴν γενομένην διαγραφὴν εἰς τὴν ἐφορείαν.

12. Οὐ μόνον δὲ χρηματικὰς προσφοράς δέχεται εὐγνωμόνως ἡ Ἑταιρεία,
ἀλλὰ καὶ ἄλλας, συνισταμένας εἰς βιβλία, τεχνικὰ ἀντικείμενα κτλ.

13. Βουλευόμενα μέλη εἰσὶ τὰ συντρέχοντα τὴν Ἑταιρείαν διὰ τῶν ἐπιστη-
μονικῶν αὐτῶν γνώσεων, καὶ ἐργαζόμενα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπομνημάτων αὐτῆς.

14. Τὰ βουλευόμενα μέλη πρέπει νὰ εἶναι Ἕλληγες ἐπιστήμονες περὶ τὴν
ἀρχαιολογίαν ἢ ἱστορίαν, κατοικοῦντες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν
δὲν ὑπερβαίνει τοὺς τριάκοντα.

15. Μέχρῃς οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίση περὶ συστάσεως ἐθνικῆς Ἀκαδημίας,
τὰ βουλευόμενα μέλη θέλουσι καλεσθαι: «Σύλλογος τῶν Βουλευομένων μελῶν
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας».

(1 Φεβρουαρίου 1848), να προσκληθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν Ἑλλάδι Ἐταιρεῖαι ὅπως συνεννοούμεναι μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς

16. Τὰ μέλη τοῦ συλλόγου δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς οὐδεμίαν χρηματικὴν συνεισφοράν πρὸς τὴν Ἐταιρείαν.

17. Τὰ Βουλευόμενα μέλη ἐκλέγονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συλλόγου ἐκ τῶν συντελούντων μελῶν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν.

18. Τοῦ ὄρου τούτου θέλει γίνεαι ἐξαιρέσεις μόνον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

"Ἄμα κυρωθέντος τοῦ παρόντος ὀργανισμοῦ, τὰ ἐν Ἀθήναις ἰδρευόντα συντελεῖ μέλη, συνελθόντα εἰς συνεδρίασιν, θέλουσιν ἐκλέξει δι' ἀπολύτου καὶ μυστικῆς πλειονοψηφίας δέκα Βουλευόμενα μέλη, εἴτε ἐντός, εἴτε καὶ ἐκτός τῶν συντελούντων μελῶν. Ἐκαστος τῶν ἐκλογέων δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν συνεδρίασιν τὸ ὄνομα ἐνός ἢ πλειοτέρων ὑποψηφίων, συνοδεύων αὐτὸ καὶ μὲ τὰ ἐπιχειρήματα, ἐφ' ὧν στηρίζει τὴν πρότασιν. Συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων δὲν γίνεται. Τῶν δὲ προτεινομένων ἵνομάτων συντάττει ὁ γραμματεὺς κατάλογον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐκλέγονται οἱ δέκα.

Μετὰ δὲ ἐν ἔτος τὰ δέκα ταῦτα μέλη θέλουσιν ἐκλέξει ἐξ ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐκ τῶν συντελούντων μελῶν, τῶν πρὸ ἐνός τούλάχιστον ἔτους ἐγγεγραμμένων.

Μετὰ δύο ἔτη τὰ δεκαεξὶ μέλη θέλουσιν ἐκλέξει ὁμοίως αὖθις ἐκ τῶν συντελούντων ἄλλα ἑπτὰ.

Τέλος, μετὰ τρία ἔτη τὰ εἰκοσιτρία μέλη θέλουσι συμπληρώσει τὸν σύλλογον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀφοῦ καὶ εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν ἀμέσως προηγουμένην περιπτώσιν προαποφασισθῆ διὰ ψηφοφορίας ἂν εἶναι ἀνάγκη ἀμέσου ὀλικῆς ἢ μερικῆς συμπληρώσεως.

19. Μετὰ δὲ τὴν ὀλοσχερῆ συμπλήρωσιν αὐτοῦ, ὁσάκις, εἴτε δι' ἀποδιώσεως, εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, χηρεύσῃ τις τῶν θέσεων, θέλει ἀναγγελλεσθαι τοῦτο ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἐπὶ συνεδριάσεως, εἰς δὲ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίασιν θέλει ψηφοφορεῖσθαι πρῶτον ἢ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου συμπληρώσεως τῆς κενῆς θέσεως διὰ χειροτονίας· καὶ ἐν περιπτώσει μὲν ἀποψηφίσεως θέλει ἐπαναλαμβάνεσθαι ἢ πρότασις ἀπὸ ἐξαμηνίας εἰς ἐξαμηνίαν· ἐπὶ δὲ καταψηφίσεως θέλει ἐκλέγεσθαι δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας ὁ καθέξων τὴν κενὴν θέσιν ἐκ τῶν τούλάχιστον πρὸ ἐνός ἔτους ἐγγεγραμμένων συντελούντων μελῶν.

20. Μέλος Βουλευόμενον, ἀποδημοῦν τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τὸ ἐν ἔτος, διαγράφεται τῶν καταλόγων τοῦ συλλόγου, ἐκτός ἂν ὁ σύλλογος ἐγκρίνῃ κατ' αἴτησίν του νὰ παρατείνῃ τὴν τῆς ἀπουσίας του ἄδειαν.

Ὁ οὗτω διαγραφεὶς ψηφοφορεῖται ὡς μέλος ἀντεπιστέλλον εἰς πρώτην χηρεύουσαν θέσιν.

21. Ἡ Ἐταιρεία ἔχει 60 μέλη ἀντεπιστέλλοντα τοῦ συλλόγου αὐτῆς. Τὰ δὲ μέλη ταῦτα δύνανται νὰ εἶναι ἢ ἄλλοδαποὶ ἐντός καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος, ἢ Ἕλληνες ἐκτός τῆς Ἑλλάδος ἰδρευόντες.

22. Τὰ μέλη ταῦτα ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας καὶ δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσιν ἢ κατ' ἀρχάς καὶ τὰ 60 ὁμοῦ, ἢ βαθμηδὸν εἰς διαφόρους συνεδριάσεις, κατὰ τοῦ συλλόγου τὴν κρίσιν.

Ἐταιρείας μεταβάλωσιν οὕτω τοὺς Ὄργανισμούς των, ὥστε νὰ ἀποτελέσωσιν ὅλοι ὁμοῦ μίαν γενικὴν ἐπιστημονικὴν Ἐταιρείαν.

23. Ἄν δὲ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 60 χηρεύσῃ θέσις μέλους ἀντεπιστέλλοντος, ὁ γραμματεὺς θέλει ἀναγγέλλει τοῦτο ἐπὶ συνεδριάσεως, ἢ δ' ἐκλογή θέλει γίνεσθαι κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίαν, προχειροτονθείσης τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκλογῆς.

24. Τὰ ἀντεπιστέλλοντα μέλη εἰσὶν ἀπηλλαγμένα τῆς ὑποχρέωσεως πάσης χρηματικῆς συνδρομῆς. Θέλουσι δὲ εἰδοποιησθαι, ὅτι ἡ Ἐταιρεία θέλει δέχεσθαι εὐχαρίστως ἐπιστημονικὰ αὐτῶν ὑπομνήματα περὶ ἀρχαιολογικῶν ἢ ἱστορικῶν ἀντικειμένων, γεγραμμένα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἰταλικὴν, ἢ τὴν Γερμανικὴν· καὶ ὅτι θέλει καταχωρίζει αὐτὰ εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου, ἐν μὲν ταῖς δύο πρώταις περιπτώσεσιν ἐν πρωτοτύπῳ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς φροντίζουσα περὶ τῆς μεταφράσεως αὐτῶν.

25. Ὁ Σύλλογος τῶν Βουλευομένων μελῶν ἔχει τὰ ἀκόλουθα καθήκοντα : α') Νὰ συζητῇ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ἢ ἀγορῶν ἀρχαιοτήτων, ὅσαι πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας, νὰ προσδιορίξῃ τὰς διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ἀναγκαίας δαπάνας καὶ ν' ἀναθέτῃ αὐτὰ εἰς ὅν τινα δήποτε ἐγκρίνει, συμπράξει καὶ τοῦ Β. Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. β') Νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅσα νομίζει συμφέροντα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαιοτήτας. γ') Νὰ γνωμοδοτῇ περὶ τῶν ἀντικειμένων τῶν ἀφορούντων τὰς ἀρχαιοτήτας, ὅσακις ἐρωτᾶται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. δ') Νὰ ἐκδίδῃ συλλογὴν ὑπομνημάτων περὶ ἀντικειμένων ἀφορούντων ἐν γένει τὴν ἀρχαιότητα, δηλ. τὴν τέχνην καὶ τὰ τεχνουργήματα τῶν ἀρχαίων καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν, τὴν νομισματικὴν, τὴν ἀρχαίαν καὶ μέσην ἱστορίαν, τὰ συμβάντα, τοὺς χρόνους καὶ τόπους, τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα, τὰς κοινωνικὰς διατάξεις καὶ τὰς θρησκευτικὰς καὶ φιλοσοφικὰς δοξασίας.

26. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ δ' ἐδαφίου τοῦ προλαβόντος ἄρθρου, ἕκαστος τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου ὀφείλει, τοῦλάχιστον ἅπαξ κατὰ διετίαν, νὰ παρουσιάσῃ εἰς αὐτὸν ἀνά ἐν ὑπόμνημα περὶ ἐνός τῶν ἐκεῖ ἀριθμουμένων ἀντικειμένων.

Τὰ ὑπομνήματα ταῦτα θέλουσι παρουσιάζεσθαι πρὸ τῆς ἀναγνώσεώς των εἰς τὸν γραμματέα, ὅστις, ὅταν εἶνε πλείονα τοῦ ἐνός, προσδιορίζει τὴν τάξιν τῆς ἀναγνώσεώς των.

27. Ὁ ἐφ' ὅλην διετίαν παραμελήσας νὰ καθυποβάλλῃ ἐν ὑπόμνημα ὑπομνήσκειται περὶ τούτου ἐγγράφως παρὰ τοῦ γραμματέως καὶ λαμβάνει νέαν προθεσμίαν ἐνός ἔτους, ἧς παρελθούσης ματαίως, ὁ γραμματεὺς ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸν σύλλογον, καὶ οὗτος ἀποφασίζει διὰ ψηφοφορίας ἢ τὴν παῦσιν τοῦ ἀμελήσαντος, ἢ τὴν ἐν ἰδιαιτέρας περιστάσει κατ' ἐπιείκειαν παράτασιν τῆς προθεσμίας ἐπὶ ἐν ἔτος ἀκόμη.

28. Τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης εἰσὶν ἀπηλλαγμένα μόνον τὰ μέλη τὰ διέποντα ἀρχὴν τινα τῆς Ἐταιρείας, ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ ὑπηρεσία των.

29. Τὸ μέλος τοῦ συλλόγου τὸ ἀναλαμβάνον τὴν μετάφρασιν ὑπομνημάτων τινος τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν, γεγραμμένου εἰς γλώσσαν ξένην, ἀπαλλάττεται ἐπὶ ἐν ἔτος τῆς ὑποχρέωσεως τοῦ νὰ παρουσιάσῃ ἴδιον ἔργον.

Και συνήλθον μὲν ἅπασαι αἱ τότε Ἑταιρεῖαι εἰς ἐπανειλημμένας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνεδρίας, δὲν κατωρθώθη ὁμῶς ἡ ἐπιδιω-

30. Ὅλα τὰ ἐν Ἀθήναις παρόντα μέλη τῆς Ἑταιρείας, τὰ τε συντελεῖ ὁμοῦ καὶ τὰ βουλευόμενα, ἐκλέγουσιν ἐν κοινῇ συνεδριάσει κατὰ τριετίαν μὲν ἕνα πρόεδρον δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ἐτησίως δὲ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας ἕνα ταμίαν, τρεῖς ἐλεγκτὰς καὶ δύο ἐφόρους ἐκ τῆς ὁλομελείας τῆς Ἑταιρείας· ἕνα δὲ ἀντιπρόεδρον καὶ δύο ἄλλους ἐφόρους ὑποχρεωτικῶς ἐκ τῶν βουλευομένων μελῶν.

31. Μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ Συλλόγου τῶν βουλευομένων μελῶν εἰς 30, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἷς γραμματεὺς καὶ εἷς ἀντιγραμματεὺς ἐκ τῶν βουλευομένων μελῶν· μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ συλλόγου εἰς 30 μέλη, ἐκλέγει οὗτος τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ἀντιγραμματέα ἐκ τῶν μελῶν του, διηνεκίς καὶ μὴ ἀνανεουμένουσιν κατ' ἔτος.

Τοῦ λοιποῦ δὲ, χηρευούσης τῆς θέσεως αὐτῶν, θέλει ἐκλέγει ὁ σύλλογος τὸν διηνεκῆ Γραμματέα καὶ Ἀντιγραμματέα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας.

32. Ἡ Ἑταιρεία ἔχει προσέτι ἕνα κλητῆρα, καί, ὅτε οἱ πόροι τῆς τῆ τὸ ἐπιτρέψωσιν, ἕνα, ἢ, κατ' ἔγκρισιν τῆς ἐφορείας, καὶ δύο γραφεῖς, διοριζομένους ὑπὸ τοῦ γραμματέως.

33. Ὁ Πρόεδρος, ὁ Ἀντιπρόεδρος, ὁ Γραμματεὺς, ὁ Ταμίαις καὶ οἱ τέσσαρες Ἐφοροὶ ἀποτελοῦσι τὴν Ἐφορείαν τῆς Ἑταιρείας.

34. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας: α') Προεδρεύει τῶν γενικῶν αὐτῆς συνεδριάσεων καὶ τῶν τῆς ἐφορείας, ὑπογράφων τὰ πρακτικὰ αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ συλλόγου, ὡσάκις θέλει, ἂν εἶναι μέλος αὐτοῦ. β') Ὑπογράφει τὰ διπλώματα ὄλων τῶν μελῶν, ἢ συντελῶν, ἢ βουλευομένων, ἢ ἀντεπιστελλόντων. γ') Ὑπογράφει ὅλα τὰ ἐντάλματα πρὸς πληρωμὴν καὶ τὰς ἀποδείξεις εἰσπράξεως τῆς Ἑταιρείας, ἔτι δὲ τὰς προκηρύξεις καὶ τὰ ἐπισημότερα τῶν ἐγγράφων τῆς Ἑταιρείας.

35. Ὁ Ἀντιπρόεδρος: α') Ἀντικαθιστᾷ τὸν Πρόεδρον ἐν περιπτώσει κωλύματος. β') Ὁσάκις ὁ Πρόεδρος δὲν εἶνε μέλος τοῦ συλλόγου, προεδρεύει αὐτὸς τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ συνεδριάσεων, ὑπογράφων τὰ πρακτικὰ αὐτῶν. Κωλυόμενος δὲ, εἰδοποιεῖ προηγουμένως διὰ τοῦ γραμματέως τὸ μέλος, τὸ ὀφείλον ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτόν. γ') Προσυπογράφει τὰ διπλώματα τῶν μελῶν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου.

36. Ὁ Γραμματεὺς: α') Κρατεῖ τὰ πρακτικὰ ὄλων τῶν συνεδριάσεων τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τῆς Ἐφορείας καὶ τοῦ Συλλόγου, προσυπογράφων αὐτά. β') Προσυπογράφει τὰ διπλώματα, τὰ ἐντάλματα καὶ τὰς ἀποδείξεις τῶν εἰσπράξεων καὶ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ ἀντιπροέδρου ὑπογραφόμενα ἔγγραφα. γ') Κρατεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν τοῦ συλλόγου. δ') Εἰς ἐκάστου ἔτους τὴν πρώτην ἐπίσημον τῆς Ἑταιρείας συνεδρίαν ἀναγινώσκει σύνοψιν τῶν πρακτικῶν τῆς τε ἐφορείας καὶ τοῦ συλλόγου, ἐκθέτουσαν τὰ γενόμενα δι' ὅλου τοῦ ἔτους διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας.

κομένη συνένωσις αὐτῶν. Ἐν συνεδρίᾳ γενομένη τῇ 11 Ἀπρι-
λίου 1848, οἱ τῶν λοιπῶν Ἐταιρειῶν ἀντιπρόσωποι, ἰδίως οἱ

Ἐπιγραμματεὺς ἀναπληροῦ τὸν Γραμματέα ἐν ἑλλείψει του.

37. Ὁ δὲ ταμίης: α') Κρατεῖ τὸ ταμεῖον τῆς Ἐταιρείας. β') Ὑπογράφει τὰς διπλοτύπους ἀποδείξεις παραλαβῆς τῶν συνδρομῶν καὶ προσφορῶν, ἐπισπεύδων τῶν πρώτων τὴν ἐξπραξίν καὶ εἰδοποιῶν ἐγκαίρως τὸν γραμματέα περὶ τῶν καθυστερούντων, ὅπως ἐνεργῶνται τὰ κατ' αὐτῶν ὄρισμένα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἓνα μῆνα μεθ' ἑκάστην τετραμηνίαν θέλει ἐκθέτει εἰς τὴν ἐφορείαν τὴν κατάστασιν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν καθυστερήσεων ὀνομαστικῶς καὶ ἀπόσπασμα τῆς ἐκθέσεως ταύτης παραδίδει εἰς τὸν γραμματέα διὰ νὰ τὸ ἐμφανίσῃ εἰς τὸν σύλλογον πρὸς πληροφορίαν του. γ') Φροντίζει περὶ τῆς ἐγκαίρου εἰς τὴν τράπεζαν καταθέσεως τῶν δι' αὐτὴν προωρισμένων ποσοτήτων καὶ περὶ τῆς τακτικῆς τῶν μερισμάτων εἰσπράξεως. δ') Πληρώνει μόνον ἀπέναντι τακτικῶν ἐνταλμάτων τὰς ἀπαιτούμενας ποσότητας, κρατῶν τὰ ἐντάλματα ὡς δικαιολογητικὰ τῆς πληρωμῆς. ε') Εἰς τὴν ἐτησίαν ἐπίσημον τῆς Ἐταιρείας συνεδρίασιν ἐκθέτει τὸν ἀπολογισμὸν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δαπανῶν καὶ παραδίδει εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς τὰ ἔγγραφα του.

38. Οἱ τέσσαρες ἔφοροι συνεδριάζουσι καὶ ψηφοφοροῦσιν ἐν τῇ Ἐφορείᾳ.

39. Οἱ τρεῖς ἐλεγκταὶ εἰς τὴν ἐτησίαν ἐπίσημον τῆς Ἐταιρείας συνεδρίασιν παραλαμβάνουσι παρὰ τοῦ ταμίου ἅπαντα τὰ λογιστικὰ αὐτοῦ βιβλία καὶ ἔγγραφα καὶ ἐξελέγχουσιν αὐτὰ, δυνάμενοι νὰ ζητήσωσι πληροφορίας καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἐφορείας μελῶν. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξελέγξεώς των καθυποβάλλουσιν εἰς τὴν δευτέραν γενικὴν τῆς Ἐταιρείας συνεδρίασιν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκλογῶν.

40. Ὁ σύλλογος ἐν ἰδίᾳ συνεδριάζει ἐκλέγει ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας ἐτησίως μὲν τριμελῆ ἐπιτροπὴν, τὴν ἐπὶ τῶν ἔργων, κατὰ διετίαν δὲ ἑτέραν τριμελῆ ἐπιτροπὴν, τὴν ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων.

41. Ἡ ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπιτροπὴ σκέπτεται περὶ τῶν ὑποθέσεων, αἵτινες διευθύνονται πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ συλλόγου καὶ ἀφορῶσι τὰ ἐκτελεστέα ἀρχαιολογικὰ ἔργα καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεώς των. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεων τῆς ἀναφέρει εἰς τὸν σύλλογον εἰς τὴν προσεχῆ αὐτοῦ συνεδρίασιν.

42. Ἡ ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων ἐπιτροπὴ ἐξετάζει τὰ εἰς τὸν σύλλογον καθυποβαλλόμενα ὑπομνήματα καὶ, συνεργείᾳ τοῦ γραμματέως, προσδιορίζει τὴν τάξιν τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, ὀλοκληρῶς ἢ ἐν ἀποσπάσματι καὶ ἐπιμελεῖται τῆς ἐκδόσεως ταύτης.

43. Ἡ Ἐταιρεία θέλει συγχροτεῖ ἐν τῷ Παρθενῶνι μίαν γενικὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν τὴν ἐπέτειον τῆς πρώτης αὐτῆς καθιδρύσεως ἐν μηνὶ Μαίῳ.

44. Ἡ συνεδρίασις αὕτη εἶνε δημοσία. Θεωρεῖται δὲ ὡς πλήρης, ὅσα δὴποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ παρόντα μέλη τῆς Ἐταιρείας.

45. Ἐν αὐτῇ δέ: α') Θέλει ἀναγινώσκεισθαι πραγματεῖα τις ἀρχαιολογικὴ ἢ ἱστορικὴ, ἐκλεγομένη ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ συλλόγου μεταξὺ τῶν δι' ὅλου τοῦ ἔτους εἰς αὐτὸν ὑποβληθειῶν. β') Θέλει ἀναγινώσκεισθαι ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἢ ἐν ἄρθρῳ 36. δ' ἐκθεσις τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας. γ') Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ ταμίου ἢ ἐν τῷ ἄρθρῳ 37. ε' ἀναφερομένη λογιστικὴ ἐκθεσις. δ') Θέλουσι παραδίδεσθαι

τῆς ἰατρικῆς Ἑταιρείας, ἀπέκρουσαν τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνένωσιν δηλώσαντες ὅτι εἶχον ἐντολὴν νὰ μὴ συγκατανεύσωσιν εἰς τὴν

ὑπὸ τοῦ ταμίου εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς κατὰ τὸ ἄρθρ. 39 τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία του.

46. Μίαν ἐβδομάδα μετὰ τὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν τῆς Ἑταιρείας συγκροτεῖται ἄλλη δευτέρα (πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ). Διὰ νὰ εἶναι αὕτη πλήρης, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦλάχιστον 30 μελῶν.

Ἄν δὲ τὰ 30 μέλη δὲν συνέλθωσιν, ἀναβάλλεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ἑτέραν ἐβδομάδα, καὶ τότε, ἅμα συνέλθωσιν 20 μέλη, ἡ συνεδρίασις θεωρεῖται πλήρης.

47. Ἐν αὐτῇ δέ: α΄) Ἀναγινώσκειται ἡ ἔκθεσις τῆς ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀκούεται ὁ ταμίαι, ἂν ἔχη νὰ παρατηρήσῃ τι ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως. β΄) Ἐκλέγονται διὰ χειροτονίας τρία ἐκ τῶν παρόντων μελῶν, ἐπιμελησόμενα τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων. γ΄) Ἐνεργοῦνται αἱ ἐκλογαὶ τῆς ἐφορείας καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ὅλοι οὐδ' ἐφ' ἑνὸς ψηφοδελτίου διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας. δ΄) Ἡ διαλογία γίνεται ὑπὸ τῶν τριῶν χειροτονηθέντων μελῶν, ἀποσυρμένων κατὰ μέρος, δυναμένου δὲ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ τοῦ βουλομένου ἐκ τῶν παρόντων. ε΄) Ἐνῶ γίνεται ἡ διαλογία, συγχρόνως ἡ Ἑταιρεία προβαίνει εἰς σύσκεψιν καὶ συζήτησιν περὶ τῶν συντείνοντων εἰς πρόδον καὶ εὐδῶσιν αὐτῆς, καὶ ἀκούει ὅσα τῶν μελῶν αὐτῆς ἔχουσι νὰ τῇ καθυποβάλλωσι προτάσεις.

48. Ἡ ἐφορεία συνεδριάζει ἅπαξ κατὰ μῆνα, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐκάστου μηνός, πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός ἀπὸ τῆς 8ης ὥρας π. μ., ἀπὸ δὲ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαρτίου ἀπὸ τῆς 9ης.

Ἄν ἡ προδιωρισμένη ἡμέρα συμπέσῃ Κυριακῇ ἢ ἐπίσημος ἑορτῇ, ἀναβάλλεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν ἐπαύριον, ἢ ἐν γένει τὴν πρώτην ἐπομένην καθημερινήν.

Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας πᾶν μέλος τῆς Ἑταιρείας ἔχει δικαίωμα εἰσόδου καὶ λόγου, ἀλλ' οὐχὶ ψήφου.

49. Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας συζητοῦνται τὰ τῆς Ἑταιρείας συμφέροντα, ψηφοφορεῖται ἡ παραδοχὴ νέων συντελῶν μελῶν, ἀναγγέλλεται ἡ παῦσις τῶν διαγραφέντων καὶ προτείνονται ὅλα τ' ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἐπέκτασιν, ἐπαύξησιν καὶ πλουτισμὸν τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ ἐφορεία, πληροφουμένη διὰ τοῦ γραμματέως καὶ τῶν δύο παρ' αὐτῇ μελῶν τοῦ Συλλόγου περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελουμένων ἀρχαιολογικῶν ἔργων, προτείνει αὐτῷ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου ὅσα ἔργα νομίζει ἄξια τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐπιμελείας του.

Ἡ ἐφορεία ψηφίζει ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: α΄) τὰ γραφικὰ ἔξοδα τῆς Ἑταιρείας· β΄) τὰ γραφικὰ τοῦ Συλλόγου· γ΄) τὰ τυπωτικὰ τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ· δ΄) τὰς δαπάνας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα καὶ ἀγοράς.

Τὰ τρία τελευταῖα ἐδάφια δὲν ψηφίζει εἰμὴ ἐπὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ Συλλόγου.

50. Ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν συνεδριάζει ἅπαξ κατὰ μῆνα, τὴν 14 ἐκάστου μηνός, καθ' ἕως ὥρας καὶ ἡ ἐφορεία, καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ ἄρθρου 48, ἐδαφίου β΄.

ἔνωσιν τῶν Ἑταιρειῶν, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶσιν εἰς πρότασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν περὶ συστάσεως Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς

Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας πᾶν μέλος τῆς Ἑταιρείας ἔχει δικαίωμα εἰσόδου, ἀλλ' οὐχὶ λόγου καὶ ψήφου.

Ὅσάκις ὅμως τρία μέλη τοῦ συλλόγου ζητήσωσι τὴν μυστικότητά τινος συνεδριάσεως, τότε μόνον τὰ βουλευόμενα μέλη δύνανται νὰ παρευρεθῶσιν εἰς αὐτήν.

51. Αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου θεωροῦνται πλήρεις, ὅσα δήποτε καὶ ἂν παρευρίσκωνται μέλη. Ἀλλὰ ψηφοφορία δὲν δύναται νὰ γείνη μὴ παρόντος τοῦλάχιστον τοῦ ἡμισίως ἀριθμοῦ πλέον ἑνὸς τῶν ἐν Ἀθήναις παρόντων μελῶν.

52. Ἐκαστον τῶν ἐν Ἀθήναις παρόντων μελῶν τοῦ Συλλόγου χρεωστῆ νὰ παρευρίσκηται εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ, ἢ, ὡσάκις εὐλόγως κωλύεται, νὰ εἰδοποιῆ περὶ τούτου ἐγγράφως καὶ προηγουμένως τὸν γραμματέα.

Ὁ εἰς τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν συνεδριάσεις ἐλλείψας ἄνευ νομίμου αἰτίας καὶ παραλείψας νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν γραμματέα παραγγέλλεται ὑπ' αὐτοῦ δις ἐπανειλημμένως εἰς τὰς δύο ἐπομένας συνεδριάσεις, καὶ ἂν πάλιν δὲν ἐμφανισθῇ, ὁ γραμματεὺς ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸν Σύλλογον, ὅστις ψηφοφορεῖ, ἂν λογίζηται αὐτὸν ὡς παρητημένον.

53. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Ὁ Συλλόγος: α') Λαμβάνει κατὰ τετραμηνίαν διὰ τοῦ γραμματέως γνώσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου. β') Συζητεῖ καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπιτροπῆς ἢ ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἐφορείας τῆς Ἑταιρείας περὶ τῶν ἐκτελεστέων ἀρχαιολογικῶν ἔργων· προσδιορίζει καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὴν ἐφορείαν τὰς δι' αὐτὰ ἀναγκαίας ποσότητας. γ') Προσδιορίζει ἐπὶ τῇ γνώμῃ τῆς ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων ἐπιτροπῆς τὰ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ὑπομνημάτων ἀναγκαῖα κεφάλαια. δ') Ἀκούει τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὑπομνημάτων, καθ' ἣν τάξιν προσδιορίζει ὁ γραμματεὺς. Ἐκαστον δὲ ὑπόμνημα ἀναγινώσκεται εἰς δύο συνεδριάσεις ἐπανειλημμένως. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἢ ἀνάγνωσις δὲν διακόπτεται, αἱ δὲ τῶν μελῶν παρατηρήσεις καὶ ἢ περὶ καταχωρίσεως τῶν πεμπομένων ὑπὸ ἄλλων ἢ βουλευομένων μελῶν εἰς τὴν συλλογὴν ψηφοφορία γίνονται εἰς τὴν δευτέραν ἀνάγνωσιν.

Ἐπομνημάτων δὲ στελλομένων οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὴν συλλογὴν γίνεται μίαν μόνην ἀνάγνωσις καὶ μετ' αὐτὴν γίνονται ἀμέσως αἱ παρατηρήσεις.

54. Ἡ Ἑταιρεία δημοσιεύει ἐτησίως τὰ πρακτικὰ αὐτῆς, ἥτοι τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως κατὰ τὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν περὶ τῶν ἐνεργηθέντων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας πρὸς πρόοδον καὶ αὔξησιν τῶν πύρων αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἐκτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτῆς ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν· μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὴν λογιστικὴν ἔκθεσιν τοῦ ταμείου.

55. Κατὰ διετίαν ἢ Ἑταιρεία δημοσιεύει ἓνα τόμον ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου, περιλαμβάοντα τὰ ὑποβληθέντα αὐτῷ ὑπομνήματα τῶν βουλευομένων καὶ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν, προσέτι δὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἄλλων πεπαιδευμένων, ἰδίως σταλέντα πρὸς αὐτόν, ἤθελον ἐγκριθῆ ὡς καταχωρητέα διὰ ψηφοφορίας, κατὰ τὸ ἄρθρ. 53, ἐδ. δ'.

56. Ὁ συγγραφεὺς ὑπομνήματος, παρουσιασθέντος εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς κα-

σύνταξιν Ὁργανισμοῦ αὐτῆς. Τὴν πρότασιν ὁμῶς ταύτην ἀπέκρουσαν οἱ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι « δὲν δύναται ἡ Ἐταιρεία νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὸ νὰ συμβουλευσῇ τὴν κυβέρνησιν περὶ συστάσεως Ἀκαδημίας καὶ ἔτι ὀλιγώτερον νὰ τῇ καθυποβάλλῃ σχέδιον αὐτῆς, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο « εἶνε ὅλως ξένον εἰς τὰ καθήκοντά της ».

Ἔργασίαι τῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου
ἀπὸ Ἰουλίου τοῦ 1848 μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ὁ τε Σύλλογος καὶ ἡ νέα ἐφορεία ἐπιλαμβάνονται τῶν ἔργων τῶν εὐθὺς μετὰ τὸν καταρτισμὸν αὐτῶν, συνέρχονται κεχωρισμέ-

ταχώρισιν εἰς τὴν συλλογὴν του, δὲν δύναται νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ ἰδιαίτερος πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του εἰς τὴν συλλογὴν, ἐκτὸς ρητῆς περὶ τούτου ἀδείας τοῦ Συλλόγου.

57. Ἐκαστον τῶν βουλευομένων καὶ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν λαμβάνει δωρεὰν ἓν σῶμα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας καὶ ἓν τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου.

Ἐκαστον τῶν συντελῶν μελῶν λαμβάνει δωρεὰν ἓν σῶμα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας· τῶν δὲ ὑπομνημάτων δύναται νὰγοράσῃ ἓν σῶμα ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς δι' αὐτὰ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις προσδιωρισμένης τιμῆς.

Ἐκαστος συγγραφεὺς ὑπομνήματος καταχωρισθέντος κατ' ἔγχρισιν τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν συλλογὴν, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ εἶναι μέλος τοῦ Συλλόγου, λαμβάνει δωρεὰν ἓν ἀντίτυπον τοῦ τόμου, τοῦ περιέχοντος τὸ ὑπόμνημά του.

58. Ἡ Ἐταιρεία διατηρεῖ ἣν ἔχει μέχρι τοῦδε σφραγίδα, μεταβολῇ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς εἰς Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία.

59. Ὁ δὲ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν ἔχει καὶ αὐτὸς σφραγίδα διὰ τὴν ἰδιαίτεράν αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν· φέρει δὲ ὡς ἔμβλημα τὴν Κλειῶ καὶ πέριξ τὴν ἐπιγραφὴν: Ἀρχαιολογικὸς Σύλλογος, αὐμνη'.

60. Τὸ δίπλωμα τῶν συντελῶν μελῶν εἶναι τὸ μέχρι τοῦδε τῆς Ἐταιρείας δίπλωμα, μεταβολῇ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς. Εἰς τοῦτο δὲ σημειοῦται διὰ πόσα ἔτη ἐνεγράφη τὸ μέλος, ἢ ἂν εἶναι διηνεκές.

61. Εἰς τὰ βουλευόμενα μέλη δίδεται ἰδιαίτερον δίπλωμα. Τοῦτο δὲ φέρει ἄνωθεν τὴν προτομὴν τοῦ Ἡροδότου καὶ κατωτέρω τὰς λέξεις:

Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία

Ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν

τὸν ..... , τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ παιδείαν τιμῶν, ἐξελέξατο ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ..... μέλος αὐτοῦ βουλευόμενον (ἢ ἀντεπιστέλλον), καὶ ἐχορήγησεν αὐτῷ τὸ παρὸν δίπλωμα.

Φέρει δὲ τὸ δίπλωμα τοῦτο ἀμφοτέρας τὰς σφραγίδας, τῆς τε Ἐταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου, καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως.

νωσ εἰς συνεδρίας, ὅτε μὲν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὅτε δὲ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, καὶ ἀποφασίζουσι περὶ τῶν ἐν τῇ ἑαυτῶν δικαιοδοσίᾳ ζητημάτων. Καὶ ἡ μὲν ἐφορεία διεξάγει κυρίως τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν τῶν τῆς Ἐταιρείας καὶ τὴν χρηματικὴν διαχειρίσιν, ὁ δὲ Σύλλογος ἀκροᾶται ἐπισημονικῶν ὑπομνημάτων τῶν μελῶν αὐτοῦ, συζητεῖ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπομνημάτων τούτων, συσκέπτεται περὶ ἐκτελεστέων ἔργων καὶ δημοσιευμάτων καὶ διεξάγει τὰς ἀνασκαφὰς καὶ λοιπὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τῆς Ἐταιρείας, ἐκλέξας τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τούτων ἐκ τῶν Ραγκαβῆ, Πιπτάκη καὶ Schaubert. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ἔτους 1848-49 ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν Σύλλογον, καὶ ἀνεγνώσθησάν τινα καὶ ἐσυζητήθησαν, ἐννέα ἐν ὅλῳ ὑπομνήματα.

Τὰ ἔσοδα δὲ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1848-49, τὰ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν καὶ τὰ ἐκ τῶν τόκων τοῦ μονίμου κεφαλαίου τῆς, ἦσαν ἀρκούντως ἱκανοποιητικά, διότι ἀνῆλθον εἰς δρ. 4090. Διὰ τούτων δὲ ἐδυνήθη ἡ Ἐταιρεία νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς ἐν τῇ Τραπεζῇ μετοχὰς αὐτῆς εἰς ἐννέα τὸν ἀριθμὸν καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἔργα, ἅτινα ἀπὸ διετίας εἶχε σχεδὸν ἐντελῶς διακόψει. Οὕτως ἐπανέλαβε τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἐργασίας, ἐνεργήσασα ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων, ὅθεν ἔμελλε νὰ προχωρήσῃ ἀνασκάπτουσα τὸν μέχρι τοῦ Ἐρεχθείου χῶρον, ὅπου ἦτο «σχεδὸν βεβαία περὶ πλουσίας συγκομιδῆς ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ γλυπτικῶν μνημείων» (1). Ἄλλ' ἡ σπουδαιότητι ὑπ' αὐτῆς ἐνεργηθεῖσα ἀνασκαφὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, διὰ δαπάνης δρ. 1967, ἦτο ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ Ὁιδείου τοῦ Ἡρώδου, ἥτις ἐπὶ τοσοῦτον προώδευσεν, ὥστε ὁ γραμματεὺς ἐδυνήθη νὰ συντάξῃ καὶ ἀναγνώσῃ ἐν τῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν 23 Μαΐου 1849 ἐνιαυσίᾳ πρὸς λογοδοσίαν συνελεύσει, ἐπὶ παρουσίᾳ κατὰ τὸ σῆμα τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, γλαφυρὰν περιγραφὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκθέτων δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τῆς ΙΓ' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἐταιρείας, τοῦ ἔτους 1848-49, σ. 10.

Ραγκαβῆς καὶ ἐξιστορῶν τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τοῦ ἀρτισυστάτου Συλλόγου, « αἵτινες εἶνε μὲν ἴσως ἀσθενεῖς κατὰ τὸ ἀπαρὸν ἀλλὰ δύνανται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀναπτυχθῶσι ποτὲ εἰς « φόρον οὐχὶ ἀνάξιον τῆς Ἑλλάδος, συντελοῦντα εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν διδομένων δι' ὧν ἀπαρτίζει τὸ οἰκοδόμημά της ἡ ἐπιστήμη », ὑπὸ μεγάλων κατέχεται ἐλπίδων περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑταιρείας, ἣτις « κατῴρθωσεν ἐπὶ τέλους ὁ τι πρὸ χρόνων ἐπιζητεῖ, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν της καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν ἀβέβαιον ἐλευθεριότητα τῶν εἰς συμβουλὰς μὲν ἐτοιμῶν, ὀκνοῦντων δὲ πρὸς ὑλικωτέραν βοήθειαν (1), « καὶ ἔσπευσε νὰ ἐγκαταστήσῃ τὸν Σύλλογον τῶν βουλευομένων μελῶν, ὅστις ἔμελλε νέαν νὰ τῆ χαράξῃ τροχίαν ἐπιστημονικὴν ». Ἄλλ' ὅμως τὰ πράγματα εὐθύς μετ' ὀλίγον διέψευσαν τὰς προσδοκίας τοῦ ἐν ἔργοις καὶ λόγοις κρατεροῦ τούτου ἀγωνιστοῦ καὶ αὐτὸν μὲν ἀπεγοήτευσαν, τὴν δ' Ἑταιρείαν παρέλυσαν.

Μετὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ταύτην λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1848-49 δὲν ἐδημοσιεύθησαν πλέον Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας, ὥστε τὰ ἔκτοτε μέχρι τέλους τῆς περιόδου πεπραγμένα δυνάμεθα ἐν μέρει νὰ μάθωμεν μόνον ἐκ τοῦ σωζομένου ἀρχείου μέχρι τοῦ 1855, καὶ ἐκ τῶν χειρογράφων πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Ἐφορείας. Σῶζονται δὲ χειρόγραφα πρακτικὰ τοῦ μὲν Συλλόγου μέχρι 17 Ἀπριλίου 1854, τῆς δὲ Ἐφορείας

(1) Περὶ τούτων καὶ ἄλλων πονηρὰ κατὰ τῆς Ἑταιρείας βουλευομένων ἐπιπροσθέτει ὁ Ραγκαβῆς (Πρακτικὰ κτλ. 1848-49, σ. 6) τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: « Καὶ ψυχρὰν ἡ Ἑταιρεία πολλάκις ἀπήντησεν, ὅπου δὲν περιέμενεν, ἀδιαφορίαν, καὶ μεμφιμόρων ἐπικρίσεων, καὶ ἀντιπράξεων ἀκόμη δὲν ἔμεινεν ἄγευστος. Καὶ ὅμως σκοπὸν ἔχουσα ἀναντιρρήτως ἐπωφελῆ, καὶ τοιοῦτον ὥστε ἡ ἔλλειψίς της ἦθελεν εἶσθαι ἀνωμαλία, ἵνα μὴ τι αὐστηρότερον εἴπω, διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔτι δὲ προσιτὴ εἰς ἕκαστον οὔσα, καὶ ἐν φανερῷ ἐνεργοῦσα, καὶ εὐθύνανς διδοῦσα, καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς της ἐκάστῳ ἐκάστοτε εἰς ἔλεγγον ἐκτιθεῖσα, « ἐδύνατο σύμπραξιν μᾶλλον τῶν τὰ καλὰ ποθοῦντων, καὶ τὸ κρεῖττον οὐχὶ ἐχθρὸν τοῦ καλοῦ ἡγουμένων, νὰ προσδοκᾷ καὶ νὰ ἀξιοῖ παρὰ τῶν καθαρτομένων αὐτῆς, ὥστε προσελθόντες αὐτῇ μᾶλλον νὰ διορθώσῃσι τὰ κακῶς ἔχοντα, ἢ μακρυνόμενοι αὐτῆς νὰ τὴν μέμφωνται, τὸ ἀπόρθημον αὐτῶν ὑπὸ τὸ τοιοῦτον πολυλάκις κρύπτοντες πρόσχημα ».

ἀπὸ 5 Μαΐου 1837 μέχρι 3 Μαρτίου 1854, συντομώτατα ταῦτα καὶ ἀτάκτως τηρούμενα (πρβλ. σ. 5).

Κατὰ τὸ ἔτος 1849-50 ἐξηκολούθησεν ἐν μέρει ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ Ὀρδείου καὶ ἐγένετο καὶ μικρὰ τις ἐργασία ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Τὰ οἰκονομικὰ δὲ τῆς Ἐταιρείας ἔβαινον κατ' εὐχὴν διότι καὶ οἰκία τις ἐν Κηφισίᾳ εἶχε δωρηθῆ τῇ Ἐταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίῳ ὁμογενοῦς Κ. Ἰωνίδου, ἣν ἡ Ἐταιρεία εὐθὺς ἀμέσως ἐξέθηκεν εἰς λαχεῖον καὶ χρήματα ἐκ τούτου εἰσέπραττε (1).

Τὰ δὲ τοῦ Συλλόγου ἔβαινον ὡσαύτως ὁπωσοῦν καλῶς, διότι καὶ ὑπομνήματα ὑπεβάλλοντο καὶ ἐπιστημονικαὶ συνεδρίαὶ τακτικῶς ἐγίνοντο. Καχεξία τις ὅμως ἐν αὐτῷ ἤρξατο ἥδη ἐκδηλουμένη, ἐπιταθεῖσα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1850. Προσωπικαὶ ἀντιζηλιαὶ καὶ μικροφιλοτιμίαι τῶν πλείστων μελῶν προερχόμεναι κυρίως ἐξ ἐπιστημονικῆς ἀνεπαρκείας καὶ ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων, παραβάσεις τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ ἔριδες κατὰ τὰς γενομένας συμπληρωτικὰς ἐκλογὰς τῶν βουλευομένων μελῶν (2), ταῦτα ἔφερον τὸν Σύλλογον εἰς παρακμὴν καὶ ἐπετάχυναν τὴν κατὰπτωσιν αὐτοῦ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τὸ μὲν ἀνικάνων τὸ δὲ ἑτερογενῶν καὶ ἀντιφρονούντων ἀλλήλοις μελῶν, ἀδυνατούντων ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των νὰ ἐργασθῶσι πρὸς ὃν ἐκλήθησαν σκοπὸν. Μάτην ἠγωνίσθη ὁ Ραγκαβῆς νὰ συκρατήσῃ ἐκ τῆς καταπτώσεως ταύτης τὸν Σύλλογον, ὃν ὠνειροπόλησέ ποτε ὡς τὸν πυρῆνα Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας. Ἀποβαλὼν δ' ἐπὶ τέλους οὗτος πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ἀπογοητευθεὶς ἀπεχώρησε τοῦ Συλλόγου ὑποβαλὼν τῇ 9 Ἰανουαρίου 1851 παραίτησιν ἀπὸ τῆς γραμματείας τῆς Ἐταιρείας: « Ἡ ἰδέα, γράφει ἐν

(1) Ἡ διὰ τοῦ λαχείου τούτου ἐκποίησις τῆς περιτῆς ὁ λόγος οἰκίας δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι ἅμα μαθὼν τοῦτο ὁ δωρητὴς ἀνέστη ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὴν οἰκίαν ἐδωρήσατο τῇ Ἐταιρείᾳ οὐχὶ ἵνα πωλήσῃ αὐτήν, ἀλλ' ἵνα ἀπολαμβάνῃ τὸ εἰσόδημα. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ λαχεῖον δὲν ἐπραγματοποιήθη, τινὲς δὲ τῶν ἀγορασάντων κλήρους ἐζήτουν παρὰ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη καὶ ἀπελάμβανον ἂ ἐπλήρωσαν χρήματα. Ἐν τούτοις ἔμειναν ἐν τῷ ταμείῳ ὡς πραγματικὸν κέρδος ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας ὑπὲρ τὰς 3000 δρ. (ἴδε σ. 49).

(2) Ἴδε χειρόγραφα πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, τῆς συνεδρίας τῆς 6 Ἰανουαρίου 1851.

« τῇ παραιτήσει του ταύτη, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἦτο νὰ
 « ὑπάρξῃ σῶμα ἀνδρῶν ἢ περι τὴν ἀρχαιολογίαν ἢ περι τὴν ἀρ-
 « χαίαν καὶ μέσσην ἱστορίαν ἀσχολουμένων, οἵτινες νὰ συντρέχωσι
 « τὴν Ἑταιρείαν διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν καὶ ἐκδιδῶσιν ὑπομνή-
 « ματα. Ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ σῶμα τοῦτο ἀνθρώπων ἢ μὴ ἐχόν-
 « των μίαν τῶν δύο τούτων εἰδικότητων εἰς βαθμὸν τοσοῦτον ἔξο-
 « χον, ὥστε νὰ δικαιοῖ τὴν προτίμησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἰσόβιον
 « τῆς ἐκλογῆς των διάρκειαν, ἢ δι' ἄλλον τιὰ λόγον μὴ δυνα-
 « μένων νὰ συντρέχωσιν ἐνεργῶς εἰς τὸ πρῶτιστον τοῦ Συλλόγου
 « ἀντικείμενον, τὴν συγγραφὴν ὑπομνημάτων, καταστρέφει κατὰ
 « τὴν ἐμὴν δόξαν ἐντελῶς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, καὶ καθιστᾷ
 « τὴν σύστασιν του ἄσκοπον καὶ τὴν εὐδωσὶν του ἀδύνατον».

Ἐν τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου (25 Ἰανουαρίου
 1851) μακρὸς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς παραιτήσεως ταύτης. Καὶ
 ἀνωμολογήθησαν μὲν αἱ μεγάλαι τοῦ Ραγκαβῆ ἐργασίαι ὑπὲρ τῆς
 Ἑταιρείας, πρότασις ὅμως ὅπως παρακληθῆ οὗτος ὑπὸ τοῦ Συλ-
 λόγου νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραιτήσιν του ἀπεριρίφθη διὰ ψήφων 11
 κατὰ 5. « Ἡ παραιτήσις ἐνός μέλους, εἶπεν ὁ Πριναρῆς, ὅσον
 « καὶ ἂν ὑποτεθῆ ἔξοχον, δὲν καταστρέφει ὀλόκληρον Ἑταιρείαν,
 « διότι εἰς οὐδεὶς, καὶ ἡ μικρὰ ἰκανότης πολλῶν ἀναπληροῖ τὴν
 « εἰδικότητα, ἐὰν καὶ ὑποτεθῆ τοιαύτη, ἐνός καὶ μόνου, δὲν πρέ-
 « πει δὲ νὰ κλινῇ γόνυ ὁ Σύλλογος ἐνώπιον ἐνός ἀνθρώπου παραι-
 « τουμένου, ἀλλὰ νὰ ἀναπληρωθῆ ἡ θέσις του διὰ τῆς ἐκλογῆς
 « ἄλλου γραμματέως». Ὁ δὲ Βάμβας προσέθηκε: « Τίς δύναται
 « νὰ καυχῆθῆ ὡς ἔχων εἰδικότητα ἔξοχον ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾧ
 « εἰς τὴν Εὐρώπῃ αὐτὴν ἀμφίβολον ἐὰν εὐρίσκηται τοιαύτη τὸ
 « τέλειον, ἐὰν ὑπάρχη, ἀπόκειται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νὰ τὸ
 « κατορθώσωσι: δι' αὐτοὺς κοπιᾶζομεν ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ ὅσον
 « δυνάμεθα ἡμεῖς». Οὕτως εἰς ἔξωθεν πολεμίους τῆς Ἑται-
 ρείας (1) προσετέθησαν καὶ ἄλλοι ἔσωθεν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου,
 δι' ὧν ἐπὶ τέλος καταρθώθη νὰ ἀποχωρήσῃ, καὶ δὴ τοσοῦτον
 εὐκόλως, ὁ μόνος ἀνὴρ ὅστις ἐδύνατο τότε νὰ ἀναστειλῇ τοῦλα-

(1) Πρὸς τοὺς ἐν σ. 40 σημ. 1 λόγους τοῦ Ραγκαβῆ.

χιστον τὸ καταρρέον οἰκοδόμημα τῆς Ἑταιρείας(1). Ἀπὸ τοῦδε ἡ κατάπτωσις ἐπέρχεται ραγδαία.

Τὸν Ραγκαβῆν παραιτηθέντα ἀνεπλήρου ἐν τῷ Συλλόγῳ ὁ ἀντιγραμματεὺς Σκ. Βυζάντιος μέχρι τῆς 17 Μαρτίου, ὅτε παρητήθη καὶ οὗτος. Ἐν τῇ μετ' ὀλίγον δὲ συνελεύσει τῶν ἐταίρων (17 Ἰουνίου 1851) ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ αὐτὸς Βυζάντιος, ἀλλὰ καὶ πάλιν παρητήθη· τὸν γραμματέα δὲ ἀναπληροῖ ἀπὸ τοῦδε ὁ κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἐκλεγείς ἀντιγραμματεὺς Π. Εὐστρατιάδης μέχρι τῆς συνελεύσεως τοῦ ἐπομένου ἔτους (14 Σεπτεμβρίου 1852), καθ' ἣν γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας ἐξελέγη ὁ Πιττάκης.

Ἀπὸ τῆς παραιτήσεως δὲ τοῦ Ραγκαβῆ, ὁ Σύλλογος ἔπαυσε κυριολεκτικῶς ὢν ἐπιστημονικὸν σωματεῖον. Ἐξακολουθεῖ οὗτος συνεδριάζων τακτικῶς, ἀλλ' ὑπόμνημά τι δὲν ὑποβάλλεται, οὐδὲ ἐπιστημονικὴ τις συζήτησις ἐν αὐτῷ διεξάγεται. Ἐν ταῖς συνεδρίαις αὐτοῦ συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζει περὶ ἐκτελέσεως ἔργων τινῶν, περὶ δημοσιευμάτων καὶ περὶ διοικητικῶν ζητημάτων, ὑπαισερχόμενος οὕτως ἐν μέρει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐφορείας.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τοῦ 1855, ὅτε φθίνει πλέον ἡ Ἑταιρεία καὶ εἰς ἐντελῆ ἀδράνειαν περιπίπτει, κύρια ἔργα, περὶ ἃ ἀσχολεῖται ὁ Σύλλογος καὶ ἡ ἐφορεία, εἶνε ἢ κατὰ τὰ ἔτη 1851 καὶ 1852 κατασκευὴ τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀναβάθρας καὶ ἀνασκαφὴ κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριο, ἐν αὐτῇ καὶ οἰκίᾳ, ἣν ἡ Ἑταιρεία ἠγόρασε τότε παρὰ τῆς ἰδιοκτητρίας

(1) Χαρακτηριστικὰ τῶν τότε καιρῶν καὶ τῶν διαθέσεων τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν Ραγκαβῆν εἶνε καὶ τὰ ἑξῆς: Ἐπειδὴ οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ τὸν Ραγκαβῆν ἐγνώριζον, καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ὡς γραμματέα τῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τοῦτον οὗτοι διηύθυνον ἢ ἐπέστελλον πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, ἠγανάκτουν οἱ ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ προτάσει τοῦ Πιττάκη ἀπεφάσισαν (τῇ 17 Ἰουλίου 1851) νὰ δημοσιεύσωσι διὰ τῶν ἡμερησίων ὅτι παρητήθη ὁ Ραγκαβῆς «ἵνα μὴ εὐρίσκωνται ἐν ἀπάτῃ, ὡς εἶπεν ὁ πρόεδρος Γλαράκης, τινὲς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀκαδημιῶν, αἵτινες ἀναγράφουσι τὸν Ραγκαβῆν *secrétaire perpétuel de l'Académie d'archéologie de Grèce*». Ἐδημοσιεύθη δὲ ἡ ἀναγγελία αὕτη ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, δὲν ἔσχεν ὅμως ἀποτέλεσμα τι· διὰ τοῦτο καὶ πάλιν ἠσχολήθη ὁ Σύλλογος περὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἀπεφάσισε (22 Σεπτεμβρίου 1851) νὰ δημοσιεύσῃ πλέον τοιαύτην ἀγγελίαν ἐν τῇ *Allgemeine Zeitung* τῆς Αὐγούστης καὶ τῇ *Journal des Débats* τῶν Παρισίων!

Π. Ψωμά μετά μακράς διαπραγματεύσεις και συζητήσεις ἔν τε τῷ Συλλόγῳ καὶ τῇ ἐφορείᾳ ἀντὶ δραχ. 11000, ἀναγκασθεῖσα ἕνεκα τῆς ἀγορᾶς ταύτης κυρίως νὰ πωλήσῃ μετὰ ταῦτα ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἐξ ὧν εἶχε τότε 15 μετοχῶν(1). Τὰ ἐν τῇ ἀνασκαφῇ δὲ ταύτῃ γενόμενα εὐρήματα, ἰδίως τὰς ἐπιγραφάς, ἐδημοσίευσεν ὁ Σύλλογος διὰ τοῦ Εὐστρατιάδου εἰς δύο φυλλάδια ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἐπιγραφαὶ ἀνεκδότοι, ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου, 1851 καὶ 1852, ἐδημοσίευσεν δὲ ἐν ἔτει 1855 καὶ γ' φυλλάδιον ἄλλων ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Εὐστρατιάδου (2) ἐξέδωκε πρὸς τοῦτοις, ἐν ἔτει 1853, Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπῆς, ἔρευναν δηλ. καὶ περιγραφῆν τῶν κατὰ τὸ Ἐρέχθειον, γενομένην ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκ μελῶν τοῦ Συλλόγου κατασταθείσης τῇ αἰτήσει τοῦ φιλέλληρος Εἰρηναίου Θειρσίου. Ταῦτα εἶνε τὰ μόνα ἐπιστημονικὰ ἔργα τοῦ Συλλόγου· τῶν εἰς αὐτὸν δὲ κατὰ τὰ πρότερον ἔτη ὑποβληθέντων δέκα περίπου ὑπομνημάτων οὐδὲν κατωρθώθη νὰ δημοσιευθῇ, εἰ καὶ τριμελῆς ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο εἶχε κατασταθῆ ἐκ μελῶν αὐτοῦ· οὐδὲ τὰ μετὰ τὸ 1848-49 Πρακτικὰ τῶν ἐτησίων συνελεύσεων ἐδημοσιεύθησάν ποτε(3).

(1). Ἴδε χειρόγραφα πρακτικὰ τῆς ἐφορείας, 14 Σεπτεμβρίου 1852.

(2) Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ραγκαβῆ ὁ μόνος ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ κατ' ἐξοχὴν ἐργαζόμενος εἶνε ὁ Εὐστρατιάδης. Μέλος βουλευόμενον οὗτος ἀπὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου 1851 ἐξελέγη πρὸς τοῦτοις ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βιβλιοθηκᾶριος τῆς Ἐταιρείας. Τῇ 17 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξελέγη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων ἀντιγραμματεὺς καὶ ὡς τοιοῦτος ἀνεπλήρωσε τὸν παραιτηθέντα Ραγκαβῆν πλεόν τοῦ ἔτους. Παρηκολούθησεν ἀκολούθως τακτικῶς τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου, ἐπεστάται αὐτὸς κυρίως εἰς τὰς ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριον καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ γενόμενα εὐρήματα, ἰδίως τὰς ἐπιγραφάς, ἐν τοῖς ἀνωτέρω δημοσιεύμασι τῆς Ἐταιρείας, ὧν αὐτὸς ἦτο ἐκδότης τε καὶ συντάκτης.

Ὁ Στ. Κουμανοῦδης ἐξελέγη συγχρόνως τῷ Εὐστρατιάδῃ μέλος βουλευόμενον, μέλος τῆς ἐφορείας τῷ 1852 καὶ ἀντιγραμματεὺς τῷ 1853, δὲν φαίνεται ποὺ ὅμως λαμβάνων τότε ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τῆς Ἐταιρείας.

(3) Τὰ πρακτικὰ τοῦ 1849-50 ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῶσι κατὰ τὰ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου τῇ 15 Ἀπριλίου 1851 ἀποφασισθέντα. Τὸν Ραγκαβῆν ἀπουσιάζοντα ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ Μάιον τοῦ 1850 εἶχεν ἀναπληρώσει τότε ὁ Πιττάκης, συντάξας καὶ ἀναγνοῦς τὴν τοῦ ἔτους λογοδοσίαν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπέτειον συνέλευσιν. Ὑπέβαλε δὲ τὴν λογοδοσίαν ταύτην ὁ Πιττάκης εἰς τὸν Σύλλο-

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1853 παύουσι πλέον καὶ αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει γινόμεναι ἐνιαύσιοι συνελεύσεις, διότι ἡ τοῦ ἔτους 1852-53 λογοδοσία ἐγένετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τῇ 23 Νοεμβρίου 1853· αἱ ἀρχαιεσείαι δὲ αἱ διὰ τὸ ἔτος 1853-54 αἱ τελευταῖαι κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον, ἐγένοντο τῇ 6 Δεκεμβρίου 1853.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1854, ὁ Σύλλογος συσκέπτεται περὶ ἐπισκευῆς τοῦ κατὰ τὴν Πινακοθήκην τείχους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ περὶ ἐκδόσεως τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος γ' φυλλαδίου τῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων καὶ παύει μετ' ὀλίγον δρῶν, διότι ἡ τελευταία συνεδρία αὐτοῦ, κατὰ τὰ σφζόμενα χειρόγραφα πρακτικᾶ, εἶνε ἡ τῆς 17 Ἀπριλίου 1854. Ὡσαύτως ἡ ἐφορεία ἔπαυσε συνεδριάζουσα ἀπὸ τῆς 3 Μαρτίου 1854. Αἰτία δὲ τῆς διακοπῆς τῶν συνεδριάσεων ἦτο, ὡς φαίνεται, ἡ τότε ἐν Ἀθῆναις ἐνσκήψασα χολέρα· διότι ἡ Ἐταιρεία ἐξηκολούθει ὑφισταμένη καθ' ὅλον τὸ 1854 καὶ μέχρι τέλους τοῦ 1855, εἰ καὶ μηδὲν ἔργον ἐκτελοῦσα, ἀλλὰ μόνον δαπάνας τινὰς πρὸς συντήρησιν τοῦ γραφείου, πρὸς πληρωμὴν ἐνὸς κλητῆρος κλπ., καταβάλλουσα. Τὸ 1853-54 ἐλάχιστοι ἑταῖροι κατέβαλον συνδρομὴν, οὐδεὶς δὲ τὸ 1854-55. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ, λήγοντος τοῦ 1855, ἀπεβίωσαν ὁ πρόεδρος Γλαράκης, τοῦ ἀντιπροέδρου Γενναδίου ἀποβιώσαντος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ οὕτως ἡ Ἐταιρεία ἔπαυσε καὶ τυπικῶς ὑφισταμένη.

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἐταιρείας σφζεται ἐν σχεδίῳ ἔγγραφον τοῦ Πιττάκη ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1855 πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ἐν ᾧ οὗτος ἀναφέρει, ὅτι πρὸ ἕξ ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ

γον, ἐτοίμην πρὸς δημοσίευσιν, καὶ ἀπεφασίσθη κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν συνεδρίαν νὰ εὐρεθῇ μεταφραστὴς διὰ τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν. Ἔως ἐδῶ ἔφθασαν τὰ πράγματα, οὔτε ταύτης τῆς λογοδοσίας οὔτε τῶν ἐπομένων δημοσιευθεισῶν. Ἐκ τῶν πρακτικῶν δὲ τοῦ Συλλόγου (17 Μαΐου 1851) μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὴν μετ' ὀλίγον ἐπέτειον συνέλευσιν τοῦ 1851, ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Συλλόγου ὁ Εὐστρατιάδης νὰ ἀναγνώσῃ ὑπόμνημα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριον ἀνασκαφῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν συνέλευσιν τοῦ 1852 ἀπεφάσισεν ὁ Σύλλογος (24 Μαΐου 1852) νὰ ἀναγνωσθῇ μόνον ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ ἔτος πεπραγμένων τῆς Ἐταιρείας, ἀφ' οὗ οὐδὲν ὑπόμνημα ὑπῆρχε πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἡ ἐπομένη συνέλευσις, ἡ τοῦ 1853, δὲν ἐγένετο πλέον ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἀλλ' ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ τελευταία ἐπέτειος συνέλευσις κατὰ τὴν Α' περίοδον τῆς Ἐταιρείας.

πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Γλαράκης, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος δὲ ἔτους ἀπέθανεν ἐκ τῆς χολέρας καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος Γεννάδιος καὶ οὕτως ἡ Ἑταιρεία ἔμεινεν ἄνευ προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν συνεκροτήθη ἕως τότε ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν ἐταίρων καὶ ἐπειδὴ ὁ θάνατος τοῦ προέδρου ἐπισπεύδει τὴν γενικὴν ταύτην συνέλευσιν, ἵνα ἐκλέξῃ τὴν νέαν ἐφορείαν, ἐρωτᾷ ὁ Πιττάκης τὸ ὑπουργεῖον ἂν ἐγκρίνῃ νὰ συγκληθῇ ἡ συνέλευσις ἢ νὰ συνέλθῃ ἡ ὑπάρχουσα ἐφορεία καὶ ὁ Σύλλογος, ἢ ὁ Σύλλογος μόνος, ἵνα ἐκλέξῃ προσωρινῶς ἀντιπρόεδρον. Ἄλλ' οὐδὲν τούτων ἐγένετο, ἡ δὲ Ἑταιρεία περιῆλθεν ἔκτοτε εἰς λήθαργον, διαρκέσαντα μέχρις Ἰουλίου τοῦ 1858, ὅτε ἀναβιώσασα αὐτὴ εἰσῆλθεν εἰς νέαν περίοδον. Τελευταία ἐνέργεια τῆς Ἑταιρείας εἶνε ἡ κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου 1855 ἔκδοσις χρηματικοῦ ἐντάλματος πρὸς πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐν τῷ γραφείῳ κλητῆρος.

Κατὰ τοῦτο τὸ ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1858 τριετὲς σχεδὸν χρονικὸν διάστημα, τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῆς Ἑταιρείας ἐκράτουν εἰς χεῖρας ὁ γραμματεὺς αὐτῆς Πιττάκης, ὅστις ἐτήρει τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρείας, καὶ ὁ ταμίας Καραμάνος, ὅστις εἶχεν εἰς χεῖράς του τὴν ἕως τότε περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας, συνισταμένην, ὡς εὐθὺς θὰ ἴδωμεν, εἰς ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς δραχ. 3094 εἰς μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ.

Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α' περίοδον.

Ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας οἱ κατ' ἐξοχὴν χρηματικοὶ πόροι αὐτῆς ἦσαν οἱ ἐκ τῶν τακτικῶν συνδρομῶν τῶν ἐταίρων καὶ οἱ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν γινομένων ὑπὸ φιλαρχαίων καὶ ὑπὸ φιλελλήνων. Μικρὰ τινα ποσὰ εἰσέπραττε πρὸς τούτοις ἐκ πωλήσεως ἀχρήστων λίθων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἐκ πωλήσεως τῶν εἰς αὐτὴν παραχωρουμένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως 100 ἀντιτύπων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Σὺν τῷ χρόνῳ εἰσέπραττε καὶ τόκους ἐκ τῶν ἀποταμιευμάτων αὐτῆς καὶ ἐξ ὧν ἀπέκτησε μετοχῶν τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Ἐλάχιστα δὲ τινα ποσὰ εἰσέπραττε καὶ ἐξ ὧν ἐξέδωκεν αὐτὴ Πρακτικῶν καὶ ἐκ τῶν ἐν σελ. 41 μνημονευ-

θέντων φυλλαδίων ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων κτλ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 εἶχεν εἰσπράξεις καὶ ἐκ δωρηθείσης αὐτῇ οἰκίας ἐν Κηφισίᾳ, ἣν ἤθελθε νὰ ἐκποιήσῃ διὰ λαχείου. Τὰ κύρια δ' αὐτῆς ἐξοδα συνίσταντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν καὶ ἀνίδρυσιν, ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν μνημείων, καὶ εἰς ἃ ἐξέδωκε Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα. Μικρὰ τινα δὲ ποσὰ ἐδαπάνησε εἰς ἀνάγκας τοῦ γραφείου αὐτῆς, εἰς μισθοδοσίαν ἐνὸς κλητῆρος, εἰς μεταφορὰν καὶ τοποθέτησιν ἀρχαίων, εἰς καταρτισμὸν τοῦ ἐν τῷ λουτρῷ Μουσείου τῶν ἐκμαγείων, εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων κτλ.

Ταῦτα τὰ πραγματικὰ τῆς Ἑταιρείας ἔσοδα καὶ ἐξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους Μαΐου 1849 μανθάνομεν ἐκ τῶν ἀνακοινουμένων ἐν τοῖς δημοσιευθεῖσι Πρακτικοῖς τῶν δώδεκα τούτων ἐτῶν, συμπληρουμένων ἐνιαχοῦ, ὡς πρὸς τὰς καθέκαστα δαπάνας, διὰ τῶν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἑταιρείας σωζομένων στελεχῶν τῶν ἐκδοθέντων χρηματικῶν ἐνταλμάτων. Ἐχουσι δὲ αὐτὰ ὡς ἐξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους Μαΐου 1849

Ἔτος	Τακτικά συνδρ. ἑταίρων	Ἑξατακτοὶ συνδρ. ἑταίρων	Τόκοι καὶ μερίσματα	Διάφορα ἴσοδα	Ἄθροισμα ἰσόδων
1837/38	709	—	—	—	709
1838/39	1926	865	—	—	2791
1839/40	1987	731	—	—	2718
1840/41	4209	—	—	—	4209
1841/42	2242	1383	—	122	3747
1842/43	1114	1090	—	660	2864
1843/44	1225	2500	—	104	3829
1844/45	1051	1776	—	144	2971
1845/46	485	2439	—	—	2924
1846/47	529	4462	182	294	5467
1847/48	878	3395	584	—	4857
1848/49	728	1860	590	912	4090
(μέχρι τέλους Μαΐου)	17,083	20,501	1,356	2,236	41,176

"Εξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους Μαΐου 1849

"Ετος	'Ανασκαφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχ. ἔργα	'Αγορὰ ἀρχαίων	Δημοσιεύματα καὶ διάφ. ἔξοδα	"Αθροισμα ἐξόδων
1837/38	—	—	450	450
1838/39	2382	—	280	2662
1839/40	2497	—	316	2813
1840/41	2174	—	1548	3722
1841/42	3418	—	744	4162
1842/43	1950	—	586	2536
1843/44	1730	—	380	2110
1844/45	1072	—	384	1456
1845/46	2085	526	483	3094
1846/47	121	10	1705	1836
1847/48	211	95	893	1199
1848/49	1967	—	873	2840
(μέχρι τέλους Μαΐου)	19,307	631	8,642	28,580

Εἰσέπραξεν ἄρα ἡ Ἐταιρεία μέχρι τέλους Μαΐου 1849 δρ. 41,176 καὶ ἔδαπάνησε δρ. 28,580, ὥστε ἔσχε περίσσευμα δραχ. 12,596. Πῶς δὲ εἶχε διαθέσει τὸ περίσσευμα τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τῆς τελευταίας δημοσιευθείσης λογοδοσίας τοῦ 1848-49, τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀναγνωσθείσης τῇ 23 Μαΐου 1849. Ἐκ ταύτης δηλ. μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἐταιρεία εἶχε τότε 9 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἶχε καταθέσει καὶ εἰς τὴν Τράπεζαν δρ. 1200, ἐξ ὧν θὰ ἠγόρασε κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1848-49 μίαν εἰσέτι μετοχὴν. Ἐκέκτητο ἄρα τότε 10 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς· εἶχε δὲ καὶ μικρόν τι χρηματικὸν ποσὸν ἐν τῷ ταμείῳ.

Τὰ δὲ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855, μὴ δημοσιευθέντων Πρακτικῶν κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, δυ-

νάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἑταιρείας βιβλίων εἰσπράξεων καὶ ἐκδοθέντων ἐνταλμμάτων. Πρὸς ἐξακριβώσιν δὲ τῶν κατὰ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ταῦτα συμβάλλεται πρὸς τούτους καὶ χειρόγραφος ἐν τῷ ἀρχεῖῳ σωζομένη κατάστασις τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 21 Ἰουνίου μέχρι 6 Ὀκτωβρίου 1851. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ σημειοῦται ὅτι τῇ 9 Ἰουνίου 1851, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐτησίᾳ συνέλευσις, ἐκέκτητο ἡ Ἑταιρεία 15 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὧν αἱ δύο εἶχον ἀγορασθῆ ἐξ εἰσπράξεων ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας, καὶ δραχ. 725,11 προσερχομένας ὡσαύτως ἐκ τοῦ λαχείου. Προκύπτει ἄρα ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξεν ἐκ τοῦ περι οὗ ὁ λόγος λαχείου, τοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος (ἴδ. σ. 41 σημ. 1), περὶ τὰς δραχμὰς 3125, τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τιμωμένων τότε ἀντὶ 1200 δραχμῶν περίπου.

Ἐκ τῶν μνημονευθέντων βιβλίων εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐξάγονται οἱ ἐξῆς πίνακες τῶν πραγματικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἑταιρείας:

Ἔσοδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855

Ἔτος	Τακτικά συνδρ. εταίρων	Ἐστακτοὶ συνδρ. καὶ δωρεαὶ	Τόκοι καὶ μερίσματα	Διάφορα ἔσοδα	Ἄθροισμα ἐσόδων
1849-50	423	615	—	—	1038
1850-51	1090	1797	1149	454	4490
1851-52	759	3906	1322	478	6465
ἔσοδα ἀπὸ 1849-51 ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφ. οἰκίας			3125;		3125
1852-53	1180	1128	1275	407	3990
1853-54	396	1476	662	—	2534
1854-55	—	360	620	100	1080
ἄθροισμα	3848	9282	5028	4564	22722

Ἐξόδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855

Ἔτος	Ἀνασκαφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχ. ἔργα	Ἀγορὰ ἀρχαίων	Δημοσιεύματα καὶ διάφ. ἔξοδα	Ἄθροισμα ἐξόδων
1849-50	677	—	598	1275
1850-51	1701	—	634	2335
1851-52	1826	—	1812	3638
1852-53	2072	—	1837	3909
1853-54	69	—	1072	1141
1854-55	—	—	676	676
	<hr/> 6345		<hr/> 6629	<hr/> 12974

Ἀποβλέποντες εἰς τοὺς ἐκτεθέντας τέσσαρας πίνακας ἐξάγομεν ὅτι κατὰ τὴν ἐπὶ δεκαοκτῶ καὶ ἡμισυ ἔτη διαρκέσασαν Α' περίοδον τῆς Ἑταιρείας εἰσεπράχθησαν :

Ἐκ συνδρομῶν τῶν ἐταίρων	Δρ.	20931
Ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν	»	29783
Ἐκ τόκων καὶ μερισμάτων	»	6384
Ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐσόδων	»	3675
Ἐκ τοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος λαχείου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας	»	3125
Ἄθροισμα ἐσόδων	Δρ.	63898

Ἐδαπανήθησαν δέ :

Εἰς ἀνασκαφάς, ἀναστήλωσιν καὶ ὑποστήριξιν μνη- μείων	Δρ.	25652
Εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων	»	631
Εἰς δημοσιεύματα, ἔξοδα γραφείου κτλ.	»	15271
Ἄθροισμα ἐξόδων	Δρ.	41554

Ἔσχεν ἄρα περίσσευμα ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν λήξιν τῆς περιόδου (κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1855) περί τὰς 22344 δραχμάς, ὅπερ ἀπετέλει περιουσίαν τῆς Ἐταιρείας, συνισταμένην τότε α') εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν Ψωμᾶ, τὴν ἀγορασθεῖσαν τῷ 1852 ἀντὶ 11000 δρ. (ἴδε σ. 44), β') εἰς 7 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, γ') εἰς δρ. 3094 χρηματικὸν ἐν τῷ ταμείῳ, ὧν δρ. 728 προήρχοντο ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας.

Ταύτην τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ταμίου τῆς Ἐταιρείας Γ. Καραμάνου περιουσίαν παρέλαβεν ἡ πρώτη τῷ 1858 ἐκλεγείσα ἐφορεία τῆς ἀναβιωσάσης τότε Ἐταιρείας. Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Ἐταιρεία ἐκέκτητο τότε καὶ τὴν δωρηθεῖσαν αὐτῇ οἰκίαν ἐν Κηφισίᾳ.

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1894.

Ἀπὸ τοῦ 1858 ἀναβιώσασα ἡ Ἑταιρεία εἰσῆλθεν εἰς Β' μακρὰν περίοδον, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ 1894, καθ' ἣν ἡ Ἑταιρεία προκόπτει καὶ ἀκμάζει.

Οἱ χρηματικοὶ πόροι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπαυξάνουσι καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἔργα αὐτῆς πληθύνονται καὶ ἐπεκτείνονται, νέος δὲ Ὄργανισμὸς διέπει τὰ κατ' αὐτὴν καὶ νέοι ἄνδρες ἀναδείκνυνται καὶ διαπρέπουσιν ἐν αὐτῇ.

Μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59

Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐδόθη ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου δίδεται καὶ τῶρα ἡ ἀφορμὴ πρὸς ἀναβίωσιν αὐτῆς.

Ὁ ἐν ἔτει 1858 ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ρέκτης καὶ φιλάρχαιος ἀνὴρ, Χ. Χριστόπουλος, θέλων νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ἐνεργὸν βίον τὴν Ἑταιρείαν, προσκάλεσε Β. Διάταγμα ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1858, ὅπερ ἐπανῆγεν εἰς ἰσχὺν τὸν πρῶτον τῆς Ἑταιρείας Ὄργανισμὸν, τὸν τοῦ 1837. Οὕτως ἠκυρώθη ὁ νέος Ὄργανισμὸς, ὁ τοῦ 1848, καὶ τοῦτο εὐλόγως ἐγένετο, διότι ἡ παραλυσιὰ τῶν τῆς Ἑταιρείας προῆλθε κυρίως ἐκ τῆς διὰ τοῦ νέου τούτου Ὄργανισμοῦ δημιουργηθείσης τότε διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου τῶν βουλευομένων μελῶν νέας καταστάσεως πραγμάτων ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ.

Ἐκτελῶν δὲ τὸ Διάταγμα τοῦτο ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς δι' ἐγγράφου τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουλίου πρὸς τὸν ἕως τότε γραμματεὰ τῆς ἀδρανούσης Ἑταιρείας Κ. Πιπτάκη, γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων, παρήγγειλεν ἵνα συνέλθωσιν εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὰ

τότε ἐν Ἀθήναις ὑπάρχοντα μέλη τῆς Ἐταιρείας, ὅπως ἐκλέξωσι νέαν ἐφορείαν κατὰ τὸν εἰς ἰσχὺν ἐπανελθόντα ὄργανισμὸν τοῦ 1837, ἣτις ἐμελλε νὰ ἀναλάβῃ τὰς διακοπείσας ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας.

Κατ' ἀκολουθίαν τοιαύτης προσκλήσεως συνῆλθον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 20 Ἰουλίου 1858 εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐκ τῶν τότε ἐν Ἀθήναις παλαιῶν ἐταίρων, οἵτινες ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Γ. Κ. Τυπάλδου, παλαιοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἐταιρείας, προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς διὰ τὸ ἔτος 1858-59 ἐφορείας. Ἐξελέγησαν δὲ οἱ ἐξῆς:

Πρόεδρος: Ν. Κωστῆς

Ἀντιπρόεδρος: Δ. Καλλιφρονᾶς(1)

Γραμματεὺς: Κ. Πιττάκης

Ταμίας: Γ. Καραμάνος

Μέλη τῆς ἐφορείας: Στ. Κουμανοῦδης, Εὐθ. Καστόρχης, Β. Τ. Οἰκονομίδης, Β. Ρέζερ.

Ἡ οὕτω ἐκλεγείσα ἐφορεία ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ὡς μεταβατικὴν, ὡς ἀποστολὴν ἔχουσαν νὰ ἐμπεδώσῃ τὰ τῆς Ἐταιρείας, ὅπως αὕτη μετὰ τριετῆ ἤδη ἀδράνειαν εἰσέλθῃ εἰς νέον βίον καὶ ἀσφαλῶς δύνηται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐργάζεται πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προοριστοῦ τῆς. Ὁ πρόεδρος Ν. Κωστῆς μετὰ δυσκολίας ἐδέχθη νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ προεδρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, θεωρῶν ἑαυτὸν ἀναρμόδιον εἰς τοιαύτην ἀποστολὴν, ὁ δὲ Στ. Κουμανοῦδης παρητήθη ἅμα ἐκλεγείς καὶ οὐδόλως μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐφορείας. Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ ἐφορείᾳ ταύτῃ δράσας φαίνεται ὦν ὁ Εὐθ. Καστόρχης, ὅστις καὶ ἀνεπλήρωσε τὸν γραμματεῖα Πιττάκη, συντάξας καὶ ἀπαγγείλας αὐτὸς κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους τὴν ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς ἐφορείας. Τοῦ Καστόρχη ἡ δραστηριότης καὶ ὁ πρακτικὸς νοῦς ὠδήγησαν τὴν ἐφορείαν τοῦ ἔτους τούτου εἰς ἐνεργείας τοσοῦτον εὐστόχους, ὥστε νὰ δύναται αὕτη δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπεδώσασα καί, οὕτως

(1) Ὡς ἀντιπρόεδρος ἐψηφίζετο ὁ Δ. Καλλιφρονᾶς καὶ ὁ Θρασύδουλος Ζαΐμης, οἵτινες καὶ ἰσοψήφισαν τὸ πρῶτον λαβόντες ἑκάτερος ψήφους 13. Ἐπαναληφθείσης δὲ τῆς ψηφοφορίας, ἐπλειονοψήφισεν ὁ Καλλιφρονᾶς λαβὼν ψήφους 15, τοῦ Ζαΐμη λαβόντος ψήφους 12.

εἰπεῖν, ἐπανιδρύσασα τὴν τέως ἐν παραλυσίᾳ καὶ παντελεῖ ἄδρα-
νεῖᾳ διατελοῦσαν Ἑταιρείαν.

Ἐν πρώτοις ἡ ἐφορεία αὕτη ἐπεδίωξε νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν ἀριθ-
μὸν τῶν ἐταίρων καὶ ἀπετάθη πρὸς πάντας τοὺς τε ἐν Ἀθή-
ναις, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λογάδας Ἑλληνας,
παρ' ὧν ἔτυχεν ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως, μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ
πανταχόθεν ἐκδηλωθέντος ἐπὶ τῇ ἀναβιώσει καὶ ἀναγεννήσει τῆς
Ἑταιρείας. Κατωρθώθη δὲ οὕτως ὥστε ἐκ τῶν παλαιῶν ἐταί-
ρων, οἵτινες πάντες σχεδὸν εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν Ἑταιρείαν
παραλύσασαν, ἐπανῆλθον καὶ τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν κατέ-
βαλον 86, νέοι δὲ ἐνεγράφησαν ἑταῖροι καὶ τὴν ἑαυτῶν συνδρο-
μὴν κατέβαλον ἐν Ἀθήναις μὲν 88, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις 111
καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ 118, ἀνελθόντος οὕτω τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ
τῶν ἐταίρων εἰς 403. Ὑποστηριζομένη δὲ ἡ ἐφορεία ἐνθέρμως ἐν
ταῖς ἐνεργείαις τῆς ὑπὸ τῶν ὑπουργείων τῆς Παιδείας καὶ τῶν
Ἐσωτερικῶν, ἐπεζήτησεν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν συνδρο-
μὴν τῶν δήμων τοῦ Κράτους, ἐξ ὧν εἰσεπράχθη κατὰ τὸ βραχὺ
μέχρι τέλους τοῦ ἔτους χρονικὸν διάστημα τὸ ποσὸν δρ. 1500.
Ἐκ τῶν εἰσπραξέων δὲ τούτων, ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἐκ τοῦ
ἐξωτερικοῦ καὶ ἐκ τῶν τόκων τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας κατὰ
τὴν ἐν ἔτει 1855 λήξιν τῆς Α' αὐτῆς περιόδου τὰ ἔσοδα ἀνῆλ-
θον, κατὰ τὸ προκείμενον ἔτος 1858-59, εἰς δρ. 12210.

Τοσοῦτον ποσὸν διαθέτουσα ἡ ἐφορεία ἀνέσκαψεν ἐν πρώτοις
καὶ διὰ τείχους περιέφραξε τὴν καλουμένην Στοᾶν τῶν Γιγάν-
των, διὰ δαπάνης δρ. 2653· ἀκολούθως δ' ἐπεχείρησε τὴν ἀνα-
σκαφὴν τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου, μὴ πτοηθεῖσα ἐκ τῶν ἀπο-
τελεσμάτων τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1840-41 ἐνεργηθείσης ἐκεῖ ὑπὸ
τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῆς καὶ τῶν ἐκ τούτων προῶρων συμπε-
ρασμάτων, ὅτι δῆθεν τὸ ἀρχαῖον Θέατρον δὲν ὑπάρχει πλέον.
Ἐξηκολούθησε δὲ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην μέχρι τέλους τοῦ ἔτους
ἀποκαλύψασα οὕτω τὸ ἄνω μέρος τοῦ κοίλου διὰ δαπάνης δρ.
3577, καὶ συνέστησε τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς εἰς τὴν διάδοχον
ἐφορείαν. Ἐτακτοποίησε δὲ ἐκ τῶν ἐνόνητων καὶ τὰ τῆς Ἑται-
ρείας, ζητήσασα καὶ λαβοῦσα εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς εὐρύχωρον
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ αἴθουσαν, ἐν ἣ ἴδρυσεν Βιβλιοθήκην τῆς

Ἑταιρείας ἐκ τῶν τότε σωζομένων βιβλίων αὐτῆς καὶ κατήρτισε προσωρινὸν Μουσεῖον, ἀποθέσασα ἐν αὐτῷ ὅσα ἐκ δωρεῶν ἢ ἄλλως πως ἠδυνήθη νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἑταιρεία ἀρχαῖα. Ἀναγνωρίσασα δὲ πρὸς τούτοις ἡ ἐφορεία, ὅτι ὁ ἐν ἰσχύϊ ἐπανελθὼν ὀργανισμὸς τοῦ 1837 δὲν ἦτο πλέον πρόσφορος εἰς τὰς τότε περιστάσεις, ἀνέθηκεν εἰς δύο τῶν ἑαυτῆς μελῶν, τὸν Καστόρχην καὶ τὸν Οἰκονομίδην, νὰ συντάξωσι νέον Ὀργανισμὸν.

Ταύτας τὰς ἐργασίας τῆς ἐφορείας ἐκθέτων ὁ Καστόρχης, ὡς ἀναπληρωτῆς τοῦ γραμματέως, ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ συνελύσει τῶν ἐταίρων τῇ 24 Μαΐου 1859 κατέληξε τὸν λόγον διὰ τῶν ἐξῆς(1)
 « Ταῦτά εἰσι, κύριοι, ὅσα ἡ ἡμετέρα ἐφορεία ἠδυνήθη νὰ πράξῃ
 « ἐν τῷ δεκαμῆνῳ διαστήματι τῶν ἐργασιῶν της. Παραδίδουσα
 « δὲ νῦν κατὰ χρέος τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν αἰσθάνεται ἐνδόμυχον χαρὰν, ὅτι ἐξεπλήρωσε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ
 « τὸ οὐσιωδέστερον τῶν αὐτῆς καθηκόντων, κατορθώσασα νὰ παραλάβῃ μέλη τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας τοὺς πλείστους τῶν παρ' ἡμῖν λογίων καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τοὺς θέλοντας τὴν παγίωσιν καὶ
 « πρόοδον αὐτῆς. Οὕτως ἔσται δυνατὸν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν νὰ συγκροτήσῃ σήμερον τὴν νέαν ἐφορείαν, λαμβάνουσα
 « κατὰ νόμον ἐκ τῶν ἐταίρων τούτων καὶ εἰδήμονας ἄνδρας καὶ
 « καιρὸν ἔχοντας καὶ προθυμίαν νὰ ἐργασθῶσιν, ὅπως ἐκ τῶν
 « πράξεων αὐτῶν ἡ μὲν πατρὶς αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἑταιρείας, ἡ δὲ ἐπιστήμη τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν
 « καὶ ἡ Εὐρώπη πεισθῇ ὅτι ἀληθῶς ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις ἐνεργὸς
 « ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία».

Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας

ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τέλους τῆς Β' περιόδου (1894).

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καστόρχη ἀνάγνωσιν τῆς μνημονευθείσης λογοδοσίας προέβησαν οἱ παρόντες ἐταῖροι, 66 τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς νέας ἐφορείας. Ἐξελέγησαν δὲ οἱ ἐξῆς :

(1) Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πρακτικῶν τοῦ 1858-59, σ. 34.

Πρόεδρος: Φίλιππος Ἰωάννου

Ἀντιπρόεδρος: Κ. Πιττάκης

Γραμματεὺς: Στ. Κουμανούδης

Ταμίας: Γ. Καραμάνος

Μέλη τῆς ἐφορείας: Εὐθύμιος Καστόρχης, Λύσανδρος
Καυταντζόγλου, Π. Εὐστρατιάδης, Γρ. Γ. Πα-
παδόπουλος.

Ἐξαιρουμένου τοῦ Παπαδοπούλου, ἀνθ' οὗ ἐξελέγη ἐν ἔτει 1861 ὁ Σπ. Φιντικλῆς, πάντες οἱ λοιποὶ ἐξελέγοντο κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον (οἱ πλεῖστοι μέχρι τελευτῆς καὶ τινες μέχρι τέλους τῆς Β' ταύτης περιόδου) μετεῖχον τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ Φίλιππος Ἰωάννου διετέλεσε πρόεδρος ἐπὶ εἰκοσαετίαν μέχρις ἐνάρξεως τοῦ ἔτους 1880, ὅτε πάσχω καὶ ὑπὸ βαθέως γήρατος καταβεβλημένος μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἀπεχώρησεν, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κοντοσταύλου.

Ὁ Κοντόσταυλος διετέλεσε πρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ἐξαιρουμένου τοῦ ἔτους 1881, καθ' ὃ αὐτοῦ διωρισμένου πρεσβευτοῦ καὶ ἐν Λονδίῳ διατρίβοντος, πρόεδρος ἐξελέγη ὁ Εὐθ. Καστόρχης, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1858 διετέλεσε συνεχῶς σχεδὸν μέλος τοῦ συμβουλίου μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1889 θανάτου του.

Τὸν ἀντιπρόεδρον Πιττάκην, ἀποθανόντα τῷ 1863, διεδέχθη ὁ ἀπὸ τοῦ 1861 σύμβουλος Σπ. Φιντικλῆς, ὅστις διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὅτε ἀπεβίωσεν. Ἀντὶ δὲ τοῦ Φιντικλέους, ἐκλεγέντος ἀντιπροέδρου, σύμβουλος ἐξελέγη ὁ Ι. Γ. Παπαδάκης, καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν, ὅστις διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1877 θανάτου του.

Ὁ Κουμανούδης διετέλεσε γραμματεὺς μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ἐπὶ 36 ἔτη. Οὗτος δὲ ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς ὅλης σχεδὸν περὶ τὴν Ἑταιρείαν δράσεως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Σοφὸς ὢν ὁ ἀνὴρ καὶ λάτρις τῆς ἀρχαιότητος μοναδικὸς ἐδυνήθη νὰ ἐπιβληθῆ εἰς τοὺς συναδέλφους του, ἐνδιαφερομένους ἀληθῶς διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ συμφέροντος

τῆς Ἑταιρείας ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐνεργείαις καὶ σκέψεσιν ἀγομένους· οὕτω δὲ διὰ συνετῆς καὶ εὐστόχου διεξαγωγῆς τῶν κατὰ τὴν Ἑταιρείαν κατῳρῆσεν, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, νὰ ἀναβιβάσῃ αὐτὴν εἰς ἀκμὴν, ἐνθέρμου τυγχάνων συνδρομῆς παρ' ἀμφοτέρων τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην προέδρων, τοῦ τε Φιλίππου Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἄλ. Κοντοσταύλου, καὶ συνεπικούρους ἔχων ἐν ταῖς ἐνεργείαις του ταύταις δύο κυρίως τῶν ἀρχαιοτέρων συναδέλφων του, τὸν Καστόρη καὶ τὸν Φιντικλῆν.

Τὸν ταμίαν Καραμάνον, ἀποχωρήσαντα ἕνεκα γῆρας καὶ ἀσθενείας, διεδέχθη τὸ 1870 ὁ Π. Ἐμμ. Γιαννόπουλος καὶ τοῦτον, ἀποβιώσαντα τὸ 1886, ὁ ἀπὸ τοῦ 1883 σύμβουλος Γ. Νικολαΐδης, ὅστις διετέλεσε ταμίαις μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ὁ Κανταντζόγλου διετέλεσε σύμβουλος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του. Τὸν δὲ Εὐστρατιάδην, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1858, διεδέχθη ἐν τῷ συμβουλίῳ ὁ Π. Σταματάκης τῷ 1885 καὶ τοῦτον, ἀποβιώσαντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ὁ Π. Καββαδίας, ὅστις διετέλεσε σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ἄφ' ὅτου δὲ διὰ τοῦ ψηφισθέντος καὶ ἐγκριθέντος τῷ 1862 νέου Ὄργανισμοῦ τῆς Ἑταιρείας προσετέθη εἰς σύμβουλος καὶ δύο ἐπὶ πλέον διὰ γενομένης τῷ 1876 τροποποιήσεως τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου, καὶ ἄλλοι σύμβουλοι ἐξελέγησαν διαδοχικῶς, οἱ μὲν ἐπὶ ὀλίγα, οἱ δὲ ἐπὶ πολλὰ συνεχῶς ἔτη, οἷον ὁ Π. Περβάνογλου, ὁ Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος, ὁ Ι. Πανταζίδης, ὁ Σ. Σωτηρόπουλος, ὁ Ι. Μεσσηνέζης, ὁ Δ. Κοκκίδης, ὁ Στ. Ν. Δραγούμης, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1878 διετέλεσε συνεχῶς σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Γ. Μαυρογιάννης, ὁ Κ. Μυλωνᾶς, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1881 διετέλεσε συνεχῶς σχεδὸν σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Δ. Σεμιτέλος, ὁ Γ. Ἀντωνιάδης, ὁ Κ. Γραμματικόπουλος, ὁ Δ. Φίλιος, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Ν. Χαλκιοπούλος, ὁ Δ. Τσιβανόπουλος, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Ἀχ. Ἀγαθόνικος, ὁ Ἄντ. Οἰκόνου, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι τέλους τῆς

περιόδου, ὁ Θ. Σοφούλης καὶ ὁ Δ. Μακκῆς σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1893(1).

Νέος Ὁργανισμὸς ἀπὸ τοῦ 1862

Ὁ ἐν ἰσχύϊ ἐπαναχθεὶς παλαιὸς Ὁργανισμὸς τοῦ 1837 δὲν ἴσχυσεν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν Β' ταύτην περίοδον, διότι δὲν ἦτο πρόσφορος εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ εἰς τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς ἡ Ἑταιρεία ἀναβιώσασα ἐτρέπετο εἰς δρᾶσιν. Τοῦτο ἀνεγνώρισεν ἡ πρώτη τῷ 1858 ἐκλεγείσα ἐφορεία καὶ ἐσκέφη, ὡς εἶπομεν ἐν σελ. 55, περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ἐπραγματοποίησε δὲ τοῦτο ἡ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἔτος ἐκλεγείσα καὶ μόνιμος πλέον καταστάσα ἐφορεία, ἣτις, συντάξασα σχέδιον νέου Ὁργανισμοῦ, καταλλήλου πρὸς τὰς τότε περιστάσεις, ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὴν κρίσιν τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων, συνελθόντων ἐπὶ τούτῳ τῇ 8 καὶ 21 Ὀκτωβρίου 1861. Ψηφισθεὶς δὲ ὁ Ὁργανισμὸς οὗτος ὑπὸ τῶν ἐταίρων, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 18 Ἀπριλίου 1862 καὶ οὕτω ἐγένετο ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς Ἑταιρείας καθ' ἅπασαν τὴν Β' ταύτην περίοδον, ἰσχύσας μέχρι τοῦ 1894, ὅτε καταργηθέντος καὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ τούτου καὶ δι' ἄλλου ἀντικατασταθέντος, ἔληξεν ἡ Β' περίοδος καὶ εἰσῆλθεν ἡ Ἑταιρεία εἰς Γ' περίοδον.

Κατὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Ὁργανισμὸν τοῦ 1862(2), ἡ Ἑταιρεία σκοπὸν ἔχει «νά συντελῇ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, συλλογὴν, συντήρησιν, ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων». Τὰ δὲ ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς ἀνευρισκόμενα ἢ ὑπ' αὐτῆς δι' ἀγορᾶς ἢ ἄλλως πως ἀποκτώμενα ἀρχαῖα «εἶνε κτῆμα τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος Μουσείου». Μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως ὁμως δημοσίου Μουσείου «θέλουσι διατηρεῖσθαι ταῦτα ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐν χώρῳ τινὶ προσήκοντι καὶ καταγράφεσθαι ὑπὸ τοῦ

(1) Τὰ περὶ τῶν μελῶν τούτων τοῦ Συμβουλίου ἴδε ἐν τῇ ἐν σελ. 6 κ. ε. ἀναγραφῇ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας.

(2) Ὁ Ὁργανισμὸς οὗτος (ἴδε σημ. 1 ἐν τῇ ἔναντι σελ. 59) καὶ πρὸς τούτοις ὁ Ὁργανισμὸς τοῦ 1837 εἶνε ἀναδημοσιευμένοι ἐν τῷ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου Προσαρτήματι.

γραμματέως εἰς καταλόγους»· πάντες δὲ δύνανται ἐλευθέρως «νὰ ἀντιγράψωσιν αὐτὰ καὶ ἀπεικονίζωσι καὶ ἐκδίδωσιν»· ὡς πρὸς τοῦτο «οὐδὲν προτεραιότητος δικαίωμα διατηρεῖ ἑαυτῇ ἡ Ἐταιρεία». Τὸ δὲ ἔτος τῆς Ἐταιρείας λήγει, ὡς καὶ κατὰ τὴν Α' περίοδον, περὶ τὰ τέλη Μαΐου, ὅτε λογοδοτεῖ τὸ Συμβούλιον περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους, ἀρχομένου, ὡς εἰκός, ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ δὲ διοικοῦσα τὴν Ἐταιρείαν ἐνιαυσία ἀρχὴ ἐκαλεῖτο πλέον οὐχὶ ἐφορεία ἀλλὰ συμβούλιον, ὃ ἦτο ἐννεαμελές, ἀποτελεῖτο δηλ. ἐκ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως, ταμίου καὶ πέντε συμβούλων.

Διὰ τροποποιήσεων δὲ τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου, ψηφισθεισῶν ὑπὸ τῶν ἐταίρων τῇ 14 Νοεμβρίου 1874 καὶ 2 Μαΐου 1876 καὶ ἐγκριθεισῶν ὁμοῦ διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 29 Μαΐου 1876 (1), τὸ συμβούλιον ἐγένετο ἐνδεκαμελές, προστεθέντων ἐν αὐτῷ δύο ἔτι συμβούλων, καὶ ὠρίσθη ὅτι ἡ λογοδοσία ἐμέλλε νὰ γίνηται οὐχὶ πλέον κατὰ τὸ τέλος Μαΐου, ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ ἔτος τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τοῦ 1876 συμπίπτει μετὰ τοῦ χρονικοῦ ἔτους.

Πόροι τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον.

Τῇ 20 Ἰουλίου 1858, ὅτε ἀνεβίωσεν ἡ Ἐταιρεία, ἐκέκτητο τὴν ἀπὸ τῆς Α' περιόδου ἑαυτῆς περιουσίαν, συνισταμένην εἰς οἰκίαν ἐν Κηφισίᾳ, εἰς οἰκίαν ἐν Ἀθήναις ἀγορασθεῖσαν ἀντὶ 11000 δρ., εἰς 7 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς δρ. 3094 μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ τούτου κύρια ἔσοδα αὐτῆς προήρχοντο ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ ἐκ τόκων τῶν μετοχῶν καὶ ἀποταμιευμάτων αὐτῆς, ἐλάχιστα δὲ τινα πρὸς τούτοις ποσὰ προήρχοντο ἐκ πωλήσεως δημοσιευμάτων καὶ ἀχρήστου ὑλικοῦ, ἐξαγομένου ἐκ τῶν ἀνασκα-

(1) Ὁ οὗτω τροποποιηθεὶς Ὄργανισμὸς ἀνετυπώθη τότε ὀλόκληρος ἐν φυλλαδίῳ. Ἴδε αὐτὸν ἀναδημοσιευμένον ἐν τῷ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου Προσαρτήματι.

φῶν, ἐξ ἐνοικίων κτλ. Εἰς τὰ ἔσοδα ταῦτα προσετέθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864-65 καὶ οἱ τόκοι 10 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἃς ὁ ἐν Βασσαραβία ὁμογενῆς Ἰωάννης Ρώμας εἶχε καταθέσει ἐν τῇ Τραπεζῇ ὅπως τὸ ἐξ αὐτῶν μέρισμα χρησιμεύῃ εἰς ἀρχαιολογικὰ ἔργα(1).

Ἀνῆλθον δὲ τὰ ὅλα ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858-59 μέχρι τοῦ ἔτους 1868-69, κατὰ τὰ πρῶτα δηλ. ἕνδεκα ἔτη αὐτῆς, εἰς τὸ ποσὸν δρ. 117000 περίπου, ὅπερ ἀναλογεῖ περίπου πρὸς **10500** δρ. κατ' ἔτος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἐπομένου ἔτους 1869-70 νυξήθησαν σπουδαίως τὰ ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἔνεκα δωρεᾶς γενομένης αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἣτις ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν διοικητῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τῶν Ἄλ. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ Π. Καλλιγᾶ, εἶχε συστηθῆ διὰ Β. Διατάγματος ἐν ἔτει 1865 ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προβῇ εἰς γενναῖα ἀρχαιολογικὰ ἔργα διὰ συνδρομῶν καὶ διὰ προσόδων ἐκ τῆς ἐκδόσεως λαχείου. Ἐξέδωκε δὲ τὸ λαχεῖον τοῦτο τῇ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰσέπραξε χρήματα, οὐχὶ ὅμως ἀρκετὰ ὅπως προβῇ εἰς ἃ διανοεῖτο μεγάλα ἔργα· διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι αὕτη εἰσέπραξε καὶ ἐκέκτητο παρεχώρησε δι' ἐγγράφου αὐτῆς ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1869 τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, παρεχώρησε δηλ. τῇ Ἐταιρείᾳ, ὅσα εἶχεν ἀγοράσει ἀρχαῖα διὰ δαπάνης δρ. 17665, καὶ τὴν χρηματικὴν αὐτῆς περιουσίαν συνιστάμενην εἰς 650 ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρίων, ἀποτελούσας μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν δρ. 148785 καὶ εἰς μετρητὰ δρ. 1676, τὸ ὅλον δρ. 150461, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἡ Ἀρχ. Ἐταιρεία λαμβάνῃ καὶ διαχειρίζηται δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα τοὺς τόκους μόνον, τοῦ κεφαλαίου μένοντος ἀθίκτου(2).

(1) Τὰς μετοχὰς ταύτας εἶχε καταθέσει πρὸ ἐτῶν ὁ Ρώμας ἐν τῇ Τραπεζῇ καὶ τὸ μέρισμα εἰσέπραττε τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ὅπερ δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ἀπὸ 10 Αὐγούστου 1864 ἐξεχώρησε τὸ μέρισμα τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν Ἐταιρείαν κατὰ τὴν τότε ἐκφρασθεῖσαν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ.

(2) Τὴν ὑπό τοιοῦτους ὄρους δωρεὰν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων ἀνήγγειλεν ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας ἐν τῇ συνελούσει τῶν ἐταίρων τῇ 29 Ἰουνίου 1869, ἣτις εὐγνωμόνως ἀπεδέξατο αὐτὴν καὶ τοὺς προταθέντας ὄρους καὶ συγ-

Οὕτως ηὐξήθησαν ικανῶς τὰ ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869-70, ηὐξήθησαν δ' ἐπὶ πλέον καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1871-72, ἀφ' οὗτου παρεῖχεν ἡ Κυβέρνησις συνδρομὴν τῇ Ἐταιρείᾳ πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων δραχ. 4000 καὶ ἐνίοτε 5000 καὶ 6000 κατ' ἔτος.

Ἀνῆλθον δὲ τὰ οὕτως αὐξηθέντα ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869-70 μέχρι τοῦ 1873-74, ἐπὶ 5 δηλ. ἔτη, εἰς τὸ ποσὸν δρ. 154618, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς δρ. **31000** σχεδὸν κατ' ἔτος.

Ἄλλὰ καὶ παρὰ τὴν γενναίαν ταύτην δωρεάν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλάρχαιων, ἡ Ἐταιρεία, ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσίν της μόνον 31000 δρ. κατ' ἔτος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὰ τότε πάντως ἀναγκαῖα ἔργα, οὐδὲ θὰ ἠδύνατο νὰ προκόψῃ καὶ εἰς ἀκμὴν ἀνέλθῃ, ἂν μὴ ἐπήρχετο αὐτῇ ἀρωγὸς ἡ Κυβέρνησις, ἥτις διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1874 ἐπέτρεψε τῇ Ἐταιρείᾳ τὴν ἐκδοσὶν **λαχείου**, οὗτινος εὐθύς ἀμέσως ἀρξάμενου ἐκδίδουσθαι, τὰ ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας ἐπολλαπλασιάσθησαν (1). Ἐπι μᾶλλον δὲ προέκοψεν ἡ ἐκδοσις τοῦ λαχείου, ἀφ' οὗ ἐψηφίσθη ὁ νόμος ΑΧΛ' τῆς 30 Δεκεμβρίου 1887, δι' οὗ τὸ λαχεῖον τοῦτο τῆς Ἐταιρείας ἐγένετο προνομιοῦχον, καταργηθείσης τῆς ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας παντὸς ἄλλου λαχείου (2).

χρόνως ἀπεφάσιεν ὅπως εἰς τῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὃν αὐτὴ ἠθελεν ἐκλέξει, ὀνομασθῆναι ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας, ἵνα λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς συσκέψεις αὐτοῦ. Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1869-70, σ. 4 καὶ πρ6. Πρακτικὰ τοῦ 1864-65, σ. 7.

(1) Τὸ Διάταγμα τοῦτο προεκάλεσεν ὁ τότε φιλάρχαιος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἰω. Βαλασσόπουλος, προτραπείς εἰς τοῦτο ἰδίως ὑπὸ τοῦ διὰ προσωπικῆς φιλας συνδεομένου μετ' αὐτοῦ Εὐθ. Καστόρχη, ὅστις ὡς μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας ὑπὲρ πάντα ἄλλον δραστηρίως καὶ εὐστόχως ἐργάσθη πρὸς ἐπαύξησιν τῶν πόρων τῆς Ἐταιρείας, θέλων αὐτὴν Ἐταιρείαν μεγάλην καὶ γενναίως δρῶσαν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐννοήσας ὅτι ἄνευ χρημάτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι. Ὅχι δὲ μόνον εἰς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Διατάγματος συνήργησεν ὁ Καστόρχης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν διὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ λαχείου αὐτὸς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐργάσθη ἀκαμάτως ἐν ἐπιτροπῇ μετὰ δύο ἄλλων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, τῶν Σ. Σωτηροπούλου καὶ Π. Γιαννοπούλου.

(2) Τὸν νόμον τοῦτον εἰσηγήσατο εἰς τὴν Βουλὴν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξάρῃ καὶ ἐπεκτείνῃ τὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἑλλάδι δι' ἐπαυξήσεως

Τὰ πραγματικά καὶ καθαρὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ 1875, ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἡ ἔκδοσις τοῦ λαχείου, μέχρι τοῦ 1894,

τῶν ἐκ τοῦ λαχείου πόρων, ἵνα οὕτω γείνη δυνατόν νὰ πληρωθῇ καὶ ὁ διακαὴς αὐτοῦ πόθος τοῦ νὰ ἐξαγορασθῶσιν αἱ πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ Θεσηίου μέχρι τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, ὅπως ἀποκαλυφθῶσιν οὕτως αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι, καὶ τοῦ νὰ ἀγορασθῇ πρὸς τούτοις ἅπας ὁ πρὸς μεσημβρίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ μνημείου τοῦ Φιλοπάππου καὶ τῆς Πυυκὸς χώρος καὶ μεταβληθῇ εἰς δάσος, ὅπως μὴ ἐν τῷ μέλλοντι κτισθῶσι ποτε ἐκεῖ οἰκίαι καὶ οὕτως ἐπαναληφθῇ καὶ ἐνταῦθα ὅτι ἀτόπως πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκροπόλεως τὸ πάλαϊ ἐγένετο.

Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμου ΑΧΛ' ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1888 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐκανονίζετο ὁ τρόπος τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας λαχείου, καταργηθέντος τοῦ περὶ τοῦ λαχείου τούτου παλαιοῦ, πρὸ τοῦ νόμου ΑΧΛ', Διατάγματος τῆς 19 Νοεμβρίου 1874.

Κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 7 Δεκεμβρίου 1888, τὰ ἐκ τοῦ λαχείου καθαρὰ ἔσοδα ἐδύναντο νὰ ἀνέλθωσι μέχρι ποσοῦ μικρὸν κατωτέρου τῶν 800000 δρ. κατ' ἔτος, διότι ἐξεδίδοντο κατ' ἔτος λαχνοὶ ἀξίας 1,200,000 δραχμῶν, ὧν τὸ τέταρτον ἐπληρώνετο εἰς τοὺς κερδίζοντας λαχνοὺς. Ἐξέδιδε δὲ τὸ λαχεῖον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας αὐτῆ ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν δημοσίων ταμιῶν καὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ προξενικῶν ὑπαλλήλων, ἀνοιγομένου ἐπὶ τούτῳ ἐν τοῖς δημοσίοις βιβλίοις τοῦ Κράτους λογαριασμοῦ εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν. Τὰ καθαρὰ δὲ ἔσοδα διετίθεντο δι' ἐπιταγῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας εἰς ἔργα « πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ συντήρησιν μνημείων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀρξαμένων καὶ τὴν ἀνέγερσιν νέων ἀρχαιολογικῶν Μουσείων, εἰς τὴν ἀγορὰν νομισμάτων, χειρογράφων, ἀγαλμάτων, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀρχαιολογικῆς αἰ ἱστορικῆς ἀξίας καὶ τὴν πρόσκτησιν ἢ τὴν ἀποζημίωσιν προσκάρου κατοχῆς αἰδιωτικῶν κτήσεων, χρησίμων εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ». Τῶν ἔργων δὲ τούτων ἡ οἰκοδομὴ Μουσείων καὶ ἡ ἀγορὰ ἢ ἀποζημίωσις ἰδιωτικῶν κτημάτων ἔμελλε νὰ γίνηται κατ' ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ νὰ ἐκτελῆται διὰ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, ἀναγραφομένου ἐν τοῖς δημοσίοις βιβλίοις, ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἐξετελέσθησαν δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἄλλὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο ἐξέλαβεν ἡ πλειονοψηφία τοῦ Συμβουλίου (6 ψῆφοι κατὰ 3) ὡς προσκροθὸν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Ἑταιρείας (ἴδε χειρόγραφα πρακτικά τῆς κατὰ τὴν 29 Νοεμβρίου 1888 συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου). Οὕτω δὲ δι' ἀναφορὰς τῆς Ἑταιρείας παρεκλήθη ἡ Κυβέρνησις νὰ προβῇ εἰς ριζικὴν τροποποίησιν τοῦ Διατάγματος α') διότι τοῦτο προσκρούει εἰς τὴν μέχρι τοῦδε αὐτοτέλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑταιρείας, ἥτις μόνον εἰς τοὺς ἐταίρους ἔδιδε λόγον τῆς διαχειρίσεώς της, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον β') διότι τὸ ὑπουργεῖον ἔχει, κατὰ τὸ Διάταγμα, δικαίωμα νὰ διαθέτῃ ὅσονδήποτε ποσὸν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ λαχείου εἰς ἀνέγερσιν Μουσείων καὶ εἰς ἀγορὰν τόπων δι' ἀνασκαφὰς γ') διότι παρεισάγονται εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας ἔργα ἀλλότρια τοῦ προ-

κατὰ τὸ διάστημα δηλ. 20 ἐτῶν, ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν δραχ. 1,857,534 (ἐκ τούτων δρ. 1,179,691, ἦσαν καθαρὸν ἔσοδον ἐκ τοῦ λαχείου), ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς δρ. 92877 κατ' ἔτος(1).

Τὰ πραγματικά ἄρα καὶ καθαρὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον αὐτῆς περιστρέφοντο εἰς ποσὸν ἀναλογοῦν κατ' ἔτος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐνδεκαετίαν (1858-59 μέχρι 1868-69) εἰς **10500** δρ., κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην πενταετίαν (1869-70 μέχρι 1873-74) εἰς **31000** δρ. καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν (1875 μέχρι 1894) εἰς **93000** δρ., εἰς ποσὸν δηλ. τριπλάσιον τοῦ κατὰ τὴν προηγουμένην πενταετίαν καὶ ἐννεαπλάσιον σχεδὸν τοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἐνδεκαετίαν.

Ταῦτα τὰ ποσά, καὶ ἰδίως τὸ ἀπὸ τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας ποσὸν ἐκ δρ. 93000 κατ' ἔτος, διαθέτουσα ἡ Ἑταιρεία ἐδυνήθη νὰ προβῇ γενναίως εἰς τὰ ἔργα τῆς. Ἐξετέλεσεν ἀνασκαφάς, ἔλαβε πρόνοιαν περὶ συντηρήσεως ἀρχαίων, προέβη εἰς ἐρ-

ορισμοῦ αὐτῆς, οἷα ἡ ἀνέγερσις Μουσείων καὶ ἡ ἀγορὰ νομισμάτων, χειρογράφων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἱστορικῆς ἀξίας.

Ταῦτα ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, μὴ θέλουσα νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγματος, ἀνεκάλεσεν αὐτὸ δι' ἄλλου Διατάγματος ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1889, δι' οὗ ἐκανόνισθη ἡ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐκδόσις τοῦ λαχείου καὶ χρῆσις τῶν ἐξ αὐτοῦ πόρων κατὰ τὸν τρόπον, ὃν καθώριζε τὸ παλαιὸν Διάταγμα τῆς 19 Νοεμβρίου 1874.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἐν Βιέννῃ Union-Bank ἐποίησατο προτάσεις περὶ συνολογήσεως μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας λαχειοφόρου δανείου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λαχείου καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κυβερνήσεως συμφώνως πρὸς ψηφισθέντα ἐπὶ τούτῳ νόμον τῆς 3 Φεβρουαρίου 1889. Κατὰ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ Ἑταιρεία θὰ ἐλάμβανεν ἐφ' ἀπαξ εἰς πλήρη καὶ τελείαν ἑαυτῆς περιουσίαν ποσὸν 4,000,000 φράγκων, ὅπερ, κατατιθέμενον ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ ἐπὶ τόκῳ 5 0/0, θὰ ἀπέφερον αὐτῇ καθαρὸν καὶ διαρκές ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκ φρ. χρυσῶν 200,000. Ἀπεδέξατο δὲ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ συνῆλθουσα καὶ ἐταίρων καὶ συνήφθη ἡ σύμβασις, ἀλλ' ἡ πραγματοποιήσις αὐτῆς ἐματαιώθη, διότι ἡ Αὐστροουγγρική Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ λαχείου ἐντὸς τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Κράτους. Οὕτως ἀπέτυχεν καὶ αὐτὴ ἡ πρὸς ἐπαύξησιν τῶν ἐκ τοῦ λαχείου πόρων τῆς Ἑταιρείας ἀπόπειρα.

(1) Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν ἀπὸ τοῦ 1875 μέχρι τοῦ 1894 ἐσόδων, τοῦ ἐκ δρ. 1,857,534, τὸ ποσὸν δρ. 1,179,691 προῆλθεν ἐκ τοῦ λαχείου, ἐξάγεται ὅτι τὰ μὲν ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα ἀναλογοῦσι κατ' ἔτος εἰς δρ. **38985**, τὰ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων εἰς δρ. **33892**.

γασίας πρὸς ὑποστήριξιν κινδυνευόντων μνημείων, διέθεσε σπουδαίον ποσὸν πρὸς ἀγορὰν ἀρχαίων, ἱδρυσε Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκην, καὶ περὶ ἀνακοινώσεως καὶ δημοσιεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐαυτῆς ἐργασιῶν ἐφρόντισεν. Ἐδαπάνησε δὲ ἐν ὄλῳ κατὰ τὴν 36 ἔτη καὶ τι πλεόν διαρκέσασαν Β' ταύτην περίοδον αὐτῆς δρ. **1,976,922**, ἐξ ὧν κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον εἰσέπραξεν εἰς πραγματικὰ καὶ καθαρὰ ἔσοδα δραχμῶν **2,126,287** (1). Ἡ οἰκονομικὴ ἄρα διαχείρισις τῆς Ἐται-

(1) Ταῦτα τὰ πραγματικὰ καὶ καθαρὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἐταιρείας, ἐξηγημένα ἐκ τῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς δημοσιευμένων ἀπολογισμῶν τοῦ ταμείου τῆς Ἐταιρείας, ἔχουσιν ἐν τοῖς καθέκαστα ὡς ἑξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894

Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἐταίρων	Δρ.	208957
Ἑκτακτοὶ συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα	»	161971
Τόκοι καὶ μερίσματα	»	521580
Ἐξ εἰσιτηρίων εἰς τὰ Μουσεῖα ἀπὸ 1877 μέχρι 1890	»	22690
Ἐνοίκια	»	8723
Ἐκ πωλήσεως τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος (Γ' περιόδου) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894	»	25928
Διάφορα ἔσοδα	»	34767
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ λαχείου ἀπὸ 1875 μέχρι 1894	»	1179671
	Ἄθροισμα	Δρ. 2,164,287

Ἐξοδα ἀπὸ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894

Γραφεῖον καὶ Βιβλιοθήκη, προσωπικόν, τυπωτικὰ καὶ διάφορα ἔξοδα	Δρ.	167053
Μουσεῖα, προσωπικόν, ἀρχαιοθῆκαι, φυλακεῖα, ἐπισκευαὶ καὶ συγκολλήσεις ἀρχαίων	»	221380
Ἀγορὰ ἀρχαίων	»	286108
Ἀνασκαφαί	»	862774
Ἐπισκευαὶ καὶ ἀναστηλώσεις μνημείων	»	55182
Ἔξοδα διὰ τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαιότητος, προσωπικόν ἐφόρων καὶ φυλάκων	»	155142
Περὶ συναγωγῆς καὶ μεταφορὰ ἀρχαίων	»	4424
Ἀρχ. Ἐφημερίς (Γ' περιόδου) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894	»	100517
Ποσοστὰ εἰσπρακτορὸς κτλ.	»	31459
Πληρωμὴ τόκων	»	32050
Διαφορὰ ἐξ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἀκινήτων	»	52776
Διάφορα ἔξοδα	»	8057
	Ἄθροισμα	Δρ. 1,976,922

ρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον ἔσχε περίσσευμα δρ. 149,355, ὅπερ ἀπετέλεσε περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας, εἰς ἣν προσθετόν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Α' περιόδου περιουσίαν αὐτῆς, καὶ πρὸς τούτοις τὰς 10 μετοχὰς τοῦ Ρώμα καὶ τὴν ἐκ δρ. 150461 δωρεὰν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων.

Μαθόντες ἤδη τοὺς πόρους τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐξακριβώσαντες τὴν βαθμηδὸν γενομένην αὐξήσιν τούτων, δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων δρᾶσιν τῆς Ἑταιρείας καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἐκτιμήσωμεν τὰ ἔργα αὐτῆς.

Ἐνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Β' ταύτης περιόδου περιωρίσθη ἡ Ἑταιρεία εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐπεξέτεινε δὲ τὰ ἀνασκαφικὰ αὐτῆς ἔργα καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας σὺν τῷ χρόνῳ, ἀφ' οὗ καὶ οἱ πόροι αὐτῆς ἠὺξήθησαν, καὶ, τὸ οὐσιωδέστατον, ἀφ' οὗ ἐμορφώθησαν βαθμηδὸν παρ' ἡμῖν εἰδικοί ἀρχαιολόγοι, οἵτινες καὶ τὴν ικανότητα εἶχον καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀντοχὴν ὅπως διεξάγωσι τοιαῦτα ἔργα ἐν τόποις μεμακρυσμένοις καὶ ἐρήμοις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μεστοῖς δι' αὐτοὺς ταλαιπωριῶν τοῦ βίου καὶ πολλῶν περιπετειῶν(1).

Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν δὲ τῆς Ἑταιρείας εἰρήσθω ἐν γένει, ὅτι πολλαὶ τούτων, ἰδίως τῶν ἐν Ἀθήναις, δὲν κατωρθώθη νὰ διεξάγωνται συνεχῶς μέχρις ἀποπερατώσεως αὐτῶν, ἀλλὰ διακοπτόμεναι ἐπανελαμβάνοντο μετὰ μακρὸν ἐνίοτε χρόνον, τινὲς δὲ οὐδὲ μέχρι σήμερον ἐπερατώθησαν. Τὰ αἴτια τούτου ἦσαν ἄλλα τε καὶ ἐνίοτε ἡ ἔλλειψις χρημάτων, πολλάκις δὲ καὶ ἡ μὴ ἔγ-

(1) Τὰ ἀποτελέσματα καὶ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ἐνιαυσίοις Πρακτικοῖς. Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκθέσει κατονομάζω ἀπλῶς τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας παρέχων τῷ ἀναγνώστῃ οἰονεὶ εὐρητήριον αὐτῶν καὶ σημειῶν ἀκριβῶς τὰ ἔτη, καθ' ἃ αὐταὶ ἐξετελέσθησαν, ἵνα οὕτω καταστήσῃ τῷ ἀναγνώστῃ εὐχερῆ τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν τευχῶν τῶν Πρακτικῶν, εἰς ἃ δύναται οὗτος νὰ προσφεύγῃ θέλων νὰ μάθῃ λεπτομερείας περὶ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ περὶ τῶν ἐν αὐταῖς γενομένων εὐρημάτων.

καιρος και σύγχρονος εξαγορά υπό τῆς Κυβερνήσεως πάντων τῶν ἀνασκαπτέων ἰδιωτικῶν κτημάτων(1).

Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις

Ἐξαιρουμένων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν, ἃς διηύθυνεν ἐκάστοτε ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς λοιπὰς ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὰς τῆς Ἑταιρείας διηύθυνεν αὐτὸ τὸ Συμβού-

(1) Τὰ πρὸς ἀνασκαφὴν ἰδιωτικὰ κτήματα, οἰκίας κτλ., ἠγόραζεν ἡ Κυβέρνησις, αὐτὴ καταβάλλουσα τὴν δαπάνην ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους. Ἐξαγοραζομένων δ' οὕτω τῶν κτημάτων, ἐξετέλει τὴν ἀνασκαφὴν αὐτῶν ἡ Ἑταιρεία, ὑφισταμένη μόνον τὴν διὰ τὰς ἀνασκαφὰς δαπάνην, σπανιώτατα δὲ εξαγοράζουσα αὐτὴ καὶ κτήματα, ὡς λ. χ. ἠγόρασε κατὰ τὴν Α' περίοδον αὐτῆς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν Ψωμᾶ (ἴδε σ. 43). Συνήθως δὲ ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εξαγορὰ τῶν ἀνασκαπτέων κτημάτων ἐγένετο διὰ τῆς Ἑταιρείας ὡς ἐντολοδόχου τῆς Κυβερνήσεως, προκαταβούσης τῆς Ἑταιρείας τὸ τίμημα, ἀπολαμβάνουσης δ' αὐτὸ ὕστερον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους. Ὅχι δὲ μόνον ἀγορὰ ἰδιωτικῶν κτημάτων ἐγένετο οὕτως ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς Ἑταιρείας, προκαταβούσης τὸ τίμημα ἐπὶ ἀποδόσει, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔργα, οἷον οἰκοδομὴ Μουσείων κτλ. Ἡ γενομένη ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας δαπάνη ἀνεγράφετο ὕστερον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους καὶ οὕτως ἀπεδίδοτο τὰ χρήματα τῇ ἐπὶ λογαριασμῷ τοῦ Κράτους καταβαλούσῃ αὐτὰ Ἑταιρείᾳ.

Τοιαῦται ὅμως δοσοληψίαι τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ 1890, διότι ἡ Κυβέρνησις θεώρησεν ἔκτοτε ταῦτα οὐχὶ συμφώνους τῷ νόμῳ, ἀπαιτοῦντι πρὸς ἀγορὰν κτήματος ἐπὶ λογαριασμῷ τοῦ Κράτους τὴν ἐκ τῶν προτέρων, οὐχὶ ἐκ τῶν ὑστέρων, ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἔγκρισιν τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως· διὰ τοῦτο καὶ ποσὸν δρ. 82,390, ὃ ἡ Ἑταιρεία εἶχε προκαταβάλει ὑπὲρ τοῦ Κράτους, δὲν ἀπέδωκεν αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις, θεωροῦσα ἄλλως τὸ ποσὸν τοῦτο ὡς καταβληθὲν ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ λαχείου καὶ φρονοῦσα ὅτι τὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἦσαν τσαῦτα, ὥστε νὰ δύνηται ἡ Ἑταιρεία αὐτὴ νὰ ἀναλαμβάνη καὶ δαπάνας πρὸς εξαγορὰν κτημάτων.

Οὕτως ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1890 προβαίνει αὐτὴ καὶ εἰς τὴν ἰδίᾳς δαπάναις εξαγορὰν τῶν ἀνασκαπτέων κτημάτων. Ἀσχέτως ὅμως τῶν ἐνεργειῶν τούτων τῆς Ἑταιρείας, καὶ τὸ Κράτος ἐξακολουθεῖ ἀγοράζον τοιαῦτα κτήματα, ἀλλ' οὐχὶ ὡς πρότερον διὰ τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐν ᾧ εἶνε ἀναγγεγραμμένη ἡ ἀπαιτουμένη εἰδικὴ πρὸς τοῦτο πίστωσις, συμφώνως πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ψηφισθέντα νόμον, ΒΡΕΖ' τῆς 16 Φεβρουαρίου 1893 περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων δι' ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν. Ὁ αὐτὸς νόμος τροποποιηθεὶς διὰ τοῦ νόμου, ΒΤΕΖ' τῆς 2 Μαρτίου 1896 κανονίζει καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν δύνανται νὰ ἀγοράζωνται καὶ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, εἰς βῆρος τοῦ ἑαυτῆς ταμείου, κτήματα πρὸς ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν.

λιον δι' ἐπιτροπῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ μελῶν αὐτοῦ, ὧν ἠγεῖτο, ὡς εἰκόσ, ὁ γραμματεὺς Κουμανούδης, ὅστις καὶ ἐξέθετε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν ἐν ταῖς ἐνιαυσίαις λογοδοσίαις καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὰ, συνοδευόμενα πολλάκις διὰ τοπογραφικῶν σχεδίων, ἃ ἐφιλοπόνει ὁ σύμβουλος Ἴω. Παπαδάκης, καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν, ὁ μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1877 τελευτῆς αὐτοῦ μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως καὶ δραστηριότητος συμμετέχων τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀνασκαφικῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας.

Πρώτην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἡ Ἑταιρεία ἐνήργησε, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1858 ἀναβίωσιν αὐτῆς, τὴν ἐν τῇ καλουμένῃ Στοᾶ τῶν Γιγάντων, ὡς εἴπομεν ἐν σελ. 54. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ χρόνῳ ἐγένετο ἀνασκαφὴ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1871, ὅτε ἠγοράσθη καὶ κατεδαφισθεὶς ἀνεσκάφη παρακείμενός τις οἰκίσκος.

Ἡ αὐτὴ δὲ τοῦ 1858-59 μεταβατικὴ ἐφορεία ἐπελήφθη ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ 1859 διὰ τοῦ Πιττάκη καὶ τοῦ Καστόρχη καὶ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ **Διονυσιακοῦ Θεάτρου** καὶ ἀπεκάλυψε τὸ ἄνω μέρος τοῦ κοίλου, παραδίδουσα δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν νέαν ἐκλεγείσαν ἐφορείαν τοῦ 1859-60 συνέστησε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀνασκαφῆς (ἴδε σ. 54). Ἄλλ' ἡ διάδοχος ἐφορεία, δειλιάσασα πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης μεγάλης δαπάνης καὶ θέλουσά νὰ ἀναλάβῃ ἔργον ἥττον δαπανηρὸν καὶ μᾶλλον παραγωγόν, ἀνέβαλεν ἐς ἄλλοτε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀνασκαφῆς καὶ ἐπεχείρησε νέαν ἀνασκαφὴν παρὰ τὴν Παναγίαν Πυργιώτισσαν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ἐλθὼν ἐκ Γερμανίας τῷ 1862 ὁ ἀρχιτέκτων Strack καὶ λαβὼν τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἤγαγε τάφρον διὰ μέσου τοῦ μὴ ἀνεσκαμμένου μέρους τοῦ κοίλου, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ ἀνώτερον σωζόμενον ἐδῶλιον τοῦ θεάτρου. Ἡ Ἑταιρεία ἐπανέλαβεν εὐθὺς τότε τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ θεάτρου, ἣν ἐξηκολούθησε καὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους 1863 καὶ ἐν μέρει κατὰ τὰ ἔτη 1865-66-67 καὶ ἐπεράτωσεν ἐν ἔτει 1879, δαπανήσασα ἐν ὄλῳ περὶ τὰς 30000 δραχμῶν.

Τρίτην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία λήγοντος τοῦ ἔτους 1859 τὴν παρὰ τὴν Παναγίαν Πυργιώτισ-

σαν (1), ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, πρὸς δυσμὰς τοῦ τετρακιοσίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος, ἣν ἐξηκολούθησε μέχρις Ἰανουαρίου 1861, ἀφ' οὗ ἀπεκαλύφθη ἐκεῖ μέγα σταυρικὸν οἰκοδόμημα καὶ ἱκανὰ γλυπτὰ καὶ ἐπιγραφικὰ εὐρήματα ἐγένοντο. Ἐπανελάβε δὲ τὴν ἀνασκαφὴν κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1862, ὅτε εὐρέθη ἡ ἐπὶ ἐπιστυλίου τοῦ ἀποκαλυφθέντος οἰκοδομήματος ἐπιγραφή: Βασιλεως Ἀτταλου καὶ βασιλισσης Απολλωνιδος. . . , δι' ἧς ἐγνώσθη ὅτι τὸ ἀποκαλυφθὲν οἰκοδόμημα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου μνημονευομένη παρὰ τῷ Κεραμεικῷ **Στοᾶ Ἀττάλου**, ἥτοι τοῦ κατὰ τὰ μέσα τῆς Β' ἑκατονταετηρίδος π.Χ. ἀκμάσαντος Ἀττάλου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Περγάμου, ὅστις φίλος ἦτο τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων καὶ εὐεργέτης τῶν Ἀθηναίων, ἐφ' ᾧ εὐγνωμονοῦντες οὗτοι ὠνόμασαν μίαν τῶν φυλῶν Ἀτταλίδα. Ἐξηκολούθησαν δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἀνασκαφαὶ γινόμεναι ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ κατὰ τὰ ἔτη 1868-69-70, 1871, 1874 καὶ 1890, οὐδ' ἐγένετο δυνατὸν νὰ περατωθῇ ἐντελῶς ἡ ἐργασία, διότι δὲν εἶχεν ἐξαγοράσει ἡ Κυβέρνησις πάσας τὰς ἐκεῖ ἰδιοκτητοὺς οἰκίας (2). Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις περὶ τὰς 18000 δραχμῶν.

Τετάρτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1862-63 πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων, εἰς ἀπόστασιν 300 περίπου βημάτων ἀπ' αὐτοῦ, ἐν χώρῳ ἐν ᾧ ἤτό ποτε ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κατηφόρη. Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη μέρος τοῦ καλουμένου Βαλεριανοῦ τείχους (πρβ. σημ. 1), ἐν ᾧ εὐρέθησαν ἐντετεχισμένα τὸ πλεῖστον καὶ τινὰ τῆδε κάκεισε κείμενα πολλὰ γλυπτὰ (34 προτομαὶ κοσμητῶν ἐν σχήματι Ἑρμῶν τῆς τετραγώνου ἐργασίας),

(1) Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκαλεῖτο Πυργιώτισσα, διότι ἦτο ἐν τινι τῶν ἐκεῖ τριῶν πύργων, τῶν ὑφουμένων ἐπὶ μεταγενεστέρου ὀχυρωτικοῦ τείχους τῆς πόλεως, ὅπερ ἐκτίσθη Ἰσως ἐπὶ Βαλεριανοῦ (253-259 μ. Χ.) πρὸς ἀπόκρουσιν ἐπιδρομῶν τῶν Σκυθῶν, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Ζώσιμος (βιβλ. Α', 29).

(2) Ἐξαγορασθεισῶν πρό τινων ἐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἰδιοκτητῶν οἰκίων καὶ κατεδαφισθεισῶν, ἐπανελήφθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ τῷ 1893 καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον. Ἴδε Γ' περίοδον τῆς Ἐταιρείας.

ἐνεπίγραφα βάρηα καὶ πολλὰι στῆλαι περιέχουσαι ἐφηβικάς ἐπιγραφάς. Ἐκ τῶν εὐρημάτων δὲ τούτων ἐγνώσθη ὅτι ἐν τῷ ἀνασκαφέντι χώρῳ ἢ παρ' αὐτόν, ἔνθα ὑπετίθετο τότε ὅτι ἔκειτο τὸ Πρυτανεῖον, ὑπῆρχέ ποτε γυμνάσιον, ὃ ἐκαλεῖτο Διογένειον.

Πέμπτη δὲ ἀνασκαφὴ ἐγένετο τῷ 1864, ἀπὸ Αὐγούστου μέχρι Ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν καλουμένην Στοὰν τοῦ Εὐμένους, ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ Ὠδείου, πρὸς τῇ μεσημβρινῇ προσόψει τοῦ τείχους τοῦ καλουμένου Σερπεντσέ, καὶ ἐξηκολούθησε κατὰ Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον τοῦ 1870, ἐκκαθαρισθέντος τοῦ ἀψιδωτοῦ τείχους καὶ ἀποκαλυφθέντος τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ χωμάτων. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 2803.

Ἐκτὴν δὲ ἀνασκαφὴν, μεγάλην ταύτην καὶ πολυδάπανον, ἐπεχείρησεν ἡ Ἐταιρεία ἀπὸ Φεβρουαρίου τοῦ 1870 κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικόν, παρὰ τὸ ἐκκλησιδίδιον τῆς Ἁγίας Τριάδος, πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου τῆς πόλεως, οὐτινος μνήματά τινα εἶχον ἤδη ἀποκαλυφθῆ διὰ καλλιεργίας τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν καὶ δι' ἀνασκαφῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐξηκολούθησε δὲ τὴν σκαφὴν δι' ὅλου τοῦ ἔτους 1870, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ νεκροταφεῖον, καὶ ἐπανέλαβεν αὐτὴν ἀπὸ Μαΐου τοῦ 1872 βορειοανατολικῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅπου εὐρέθη κατὰ χώραν ἡ γνωστὴ ἐπιγραφή: ὄρος Κεραμεικου, ἐπεξέτεινε δ' αὐτὴν μέχρι τῆς καλουμένης Στακτοθήκης, τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἀναζητοῦσα καὶ τὸ Δίπυλον, ὃ ἀπεκάλυψε, συνεχῶς ἐργασθεῖσα κατὰ τὸ μέρος τοῦτο καὶ κατὰ ἄλλας διευθύνσεις πρὸς ἀναζήτησιν τάφων καὶ ἄλλων μνημείων μέχρι τοῦ 1876. Ἐπανέλαβε δ' αὐτὰς καὶ πάλιν τῷ 1879 καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ βραχὺν χρόνον καὶ κατὰ τὸ 1880. Τέλος δὲ καὶ κατὰ τὸ 1890 ἐνήργησεν ἀνασκαφὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ διὰ τοῦ ἐκ τῶν τότε μελῶν τοῦ συμβουλίου Κ. Μυλωνᾶ. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὄλῳ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, δι' ὧν ἀπεκαλύφθη ἡ μοναδικὴ ἐν Ἑλλάδι νεκρόπολις καὶ τὸ Μουσεῖον ἡμῶν διὰ πολλῶν καὶ πολλαπλῶν εὐρημάτων ἐπλουτίστη, δρ. 130000 περίπου.

Ἐβδόμην δὲ ἀνασκαφὴν, μεγίστην καὶ ταύτην καὶ σπουδαιοτάτην, ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία ἐπὶ τρία συνεχῶς ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι τοῦ 1878, ὑπὸ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως ἐντὸς τοῦ προτειχίσματος τοῦ καλουμένου Σερπεντσέ, ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἐκεῖ χώρου ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καταπεσόντων τῶν πάλαι χωμάτων. Ἐξετάθησαν δὲ αἱ ἀνασκαφικαὶ αὐταὶ ἐργασίαι ἐκατέρωθεν μέχρι τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ ὑπὲρ τὸ Ὠδεῖον χώρου καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἐν ᾧ εὑρέθησαν πλῆθος ἐπιγραφῶν καὶ ἀναθηματικῶν τῶν Ἀσκληπιῶ ἀναγλύφων, κλλιῶν ἔργων τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος π. Χ., κοσμοῦντων νῦν τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 110290.

Ὅγδοῦν δὲ ἐν Ἀθήναις μεγάλη ὡσαύτως καὶ πολυδάπανος ἀνασκαφὴ τῆς Ἐταιρείας, καὶ δυνατὸν εἶπειν ἡ σπουδαιοτάτη, εἶνε ἡ τῆς Ἀκροπόλεως, ἣτις παρ' ἀπάσας τὰς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τὸ πάλαι καὶ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν Α' αὐτῆς περίοδον ἐνεργηθείσας ἐν αὐτῇ σκαφικὰς ἐργασίας, δὲν εἶχε τὸ παράπαν ἀνασκαφῆ, διότι αἱ τότε ἀνασκαφαὶ εἰς τινα μέρη ἐγίνοντο καὶ μόνον μέχρι τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχαίου ἐδάφους ἐξικνούντο, τῶν λοιπῶν ὑπὸ τὸ ἔδαφος τοῦτο μέχρι τοῦ βράχου χωμάτων, ἅτινα πολυτίμους ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς περιέκλειον, καταλειπομένων ἀνεξερευνητῶν. Κατὰ τὴν προκειμένην Β' ἑαυτῆς περίοδον ἡ Ἐταιρεία ἐπελήφθη ἀνασκαφῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Παρθενῶνος, τῷ 1882 διὰ τοῦ τότε Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Εὐστρατιάδου· ἀλλ' εἰ καὶ ἀξιόλογα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ἐγένοντο εὐρήματα, διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1883 ἕνεκα ἰδιαιτέρων τινῶν λόγων σχετικῶν πρὸς τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς καὶ ἐπιτηρήσεως αὐτῶν. Ἡ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ὀλοσχερὴς καὶ συστηματικὴ μέχρι τοῦ γυμνοῦ βράχου ἀνασκαφὴ καὶ ἔρευνα τῆς ὅλης Ἀκροπόλεως ἐγένετο πρωτοβουλία καὶ προτάσει τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Στεφάνου Δραγούμη διὰ τοῦ εἰς Γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων προαχθέντος τῷ 1885 Π. Καβαδία. Ἠρξάντο δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τῇ 11 Νοεμβρίου 1885 καὶ

διήρκεσαν ἐπὶ τρία καὶ πλέον ἔτη, ἐξακολουθήσασαι συνεχῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς τινος μέχρι τέλους τοῦ 1888. Πρωτοφανῆς δὲ εὐτυχία καὶ μοναδικὴ ἐν ταῖς ἐν Ἑλλάδι ἀνασκαφικαῖς ἐργασίαις ἐπηκολούθησε τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας. Τὰ καθ' ἑκάστην σωρηδόν, οὕτως εἶπεῖν, ἐξαγόμενα ἐκ τῆς γῆς παντοῖα χαλκᾶ, πῆλινα, λίθινα καὶ μαρμάρινα εὐρήματα ἦσαν ἐκπληκτικά. Ἰδίως δὲ τὰ ἀρχαικώτατα ἐκεῖνα ἐκ πάρου λίθου συμπλέγματα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μαρμαρίνων γυναικείων ἐγχρωμάτων ἀγαλμάτων, ἅτινα πληροῦσι τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, σπουδαιοτάτην παρέχουσι συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ καθιστῶσι τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως. Σὺν τῇ ἀνασκαφῇ δὲ ἐγένετο καὶ ἰσοπέδωσις τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀκροπόλεως· ἀφ' οὗ δηλ. ἀνεσκάπτετο τὸ ἔδαφος μέχρι τοῦ γυμνοῦ βράχου, ὅπερ ἐξικνεῖτο ἐνιαχοῦ εἰς βάθος μέχρι δεκατεσσάρων μέτρων, ἐρρίπτοντο πάλιν τὰ χώματα ἐπὶ τοῦ ἀποκλυφθέντος βράχου· οὕτω δὲ ἰσοπεδώθη τὸ ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως, ὡς βλέπομεν αὐτὸ σήμερον. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 111368 ἐν ὄλῳ, συνυπολογιζομένων καὶ 9,932 δραχμῶν, δαπανηθεισῶν ἐπὶ Εὐστρατιάδου.

Ἐνάτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὸ 1885 καὶ 1886 ἐν τῷ χώρῳ τῆς κατὰ τὸ 1883 πυρποληθείσης Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἀπεκαλύφθη μέγα οἰκοδόμημα, ἴσως ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ Βιβλιοθήκη. Ἐδαπανήθησαν δρ. 32210.

Δεκάτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησε τῷ 1890 καὶ 1891 πρὸς δυσμὰς τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων ἐν γηπέδῳ τῆς πρὸ ἐτῶν ἀγορασθείσης οἰκίας Λύτσια. Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη μέρος μεγάλου στωϊκοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ φαίνεται ὅτι εἶναι Ἀγορὰ ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐπεκτεινομένη μέχρι τοῦ τετρακονίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος, ὅπερ εἰς τὴν Ἀγορὰν ταύτην ἀνήκει, διότι ἀποτελεῖ τὴν πύλην αὐτῆς, ὡς φαίνεται. Αἱ ἀνασκαφαὶ ὁμῶς ἀπὸ τοῦ 1891 δὲν ἐπανελήθησαν πρὸς ὀλοσχερῇ ἀποκάλυψιν τοῦ οἰκοδομήματος, διότι ὁ χώρος κατέχεται ὑπὸ ἰδιωτικῶν κτι-

σμάτων, ἃ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαγορασθῶσιν(1). Ἐδαπανήθησαν δρ. 30562.

Ἄλλας δὲ ἀνασκαφὰς ἐνήργησεν ἐν Ἀθήναις ἡ Ἑταιρεία μικρὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐχὶ ὅμως ἀναξίας λόγου, συντελεσάσας δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἰκανῶς πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου αὐτῆς, τὰς ἐξῆς: α') τῷ 1862 ἀνασκαφὰς τάφων ὅπισθεν τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ Μουσείου διὰ τοῦ Π. Περβάνογλου· β') τῷ 1864 ἀνασκαφὴν πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸν Ἴλισσόν, ἐν ἣ ἔθεσε ἐφαίνοντο πλησίον τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως δύο κίωνων σώματα, ἃ εἰδείχθη ὅτι ἦσαν ἰδρυμένα οὐχὶ ἐπὶ θεμελίων· γ') τῷ 1871 ἀνασκαφὴν ἀποκαλύψασαν τάφους τινὰς ἐν κτήματι τοῦ Ἰω. Βαρύκα κατὰ τὸ δυτικοβόρειον ἄκρον τῆς πόλεως, δεξιὰ τῆς πρὸς τὰ Ἐλαιοτριβεῖα ἀγούσης ὁδοῦ· δ') τῷ 1873 ἀνασκαφὴν τάφων κατὰ τὸ νοτιοανατολικὸν ἄκρον τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ ἐν τινὶ γηπέδῳ παρὰ τὸ Πτωχοκομεῖον· ε') τῷ 1884 ἀνασκαφὴν πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀπὸ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀγούσης ὁδοῦ καὶ ἀνασκαφὴν τάφων παρὰ τὸν Κεραμικὸν, πλησίον τοῦ καταστήματος τοῦ Φωταερίου, ἐν τῇ εἰς Πειραιᾶ ἀγούσῃ λεωφόρῳ· ς') τῷ 1886, 1888 καὶ 1889 ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ Ὀλυμπίου καὶ ἐξῶθεν τῆς πλευρᾶς ταύτης, ἐν τῇ κήπῳ τοῦ Ζαπτείου. Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, ἀξίαις λόγου καὶ διὰ τὰ ἀποκαλυφθέντα κτίσματα καὶ διὰ τὰ γενόμενα εὐρήματα, ἔδαπανήθησαν δρ. 27621· η') τῷ 1893 ἀνασκαφὴν ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἴλισσοῦ κατὰ τὴν καλουμένην κοινῶς Καλιρρόην διὰ τοῦ Ἀνδ. Σκιᾶ.

Ἐν Πειραιεῖ δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία ἀνασκαφὰς τάφων τῷ 1861 διὰ τοῦ Π. Περβάνογλου καὶ μικρὰν τίνα σκαφὴν κατὰ τὴν ὁδὸν Σαχτούρη τῷ 1871. Αἱ σπουδαιότεραι ὅμως τῶν ἐν

(1) Μία τῶν ἐκεῖ οἰκιῶν, ἡ τοῦ Ἰω. Τυπάλδου, ἐξηγοράσθη ἀντὶ δρ. 40000, προκαταβαλούσης τῆς Ἑταιρείας τὸ τίμημα τοῦτο (ἴδε σ. 66, σημ. 1). ἄλλ' εἶνα ἐξακολουθήσωσιν αἱ ἀνασκαφαί, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀγορασθῇ καὶ ἡ παρακειμένη οἰκία, ἡ πρό τινος Ἀμερικανικῆ Σχολῆ τῶν θηλέων, καὶ πρό πάντων νὰ κατεδαφισθῇ τὸ ἐκεῖ Ἰζαμίον, τὸ εἰς Ἐκκλησίαν τῶν Δυτικῶν μεταβεβλημένον.

Πειραιεῖ ἐργασιῶν τῆς Ἑταιρείας εἶναι αἰ διὰ τοῦ Δ. Φιλίου γενόμεναι τῷ 1880 ἀνασκαφαὶ τῶν δύο Θεάτρων. Τούτων δὲ ἡ τοῦ ἐν Ζεῆα Θεάτρου, ἡμιτελής κατὰ τι ὑπολειφθεῖσα, ἐπερατώθη τῷ 1883 διὰ τοῦ Ἰακ. Δραγάτση, δι' οὗ καὶ ἄλλαι ἐν Πειραιεῖ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο τῷ 1886 καὶ τῷ 1892.

Καὶ παρὰ τὸ Φάληρον δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία τῷ 1863 μικρὰν ἀνασκαφὴν, ἀποκαλύψασαν τάφους τινὰς περιέχοντας 179 διαφόρων σχημάτων πῆλινα ἀγγεῖα.

Ἀνασκαφαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις

Πρώτην μικρὰν ἀνασκαφὴν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία τῷ 1862 καὶ 1863 πλησίον τῆς παλαιᾶς Τεγέας, παρὰ τὸν Ἅγιον Σώστην, διὰ τοῦ γυμνασιάρχου Τριπόλεως Π. Κουπιτώρη. Ἐν αὐτῇ εὐρέθησαν περὶ τὰ 1750 διάφορα μικρὰ ἀρχαῖα, ἰδίως πῆλινα εἰδῶλια καὶ τεμάχια ἀγγείων. Κατὰ Αὐγουστον δὲ τοῦ 1869 ἐγένετο ἀνασκαφὴ τάφων τινῶν ἐν Βοιωτίᾳ, παρὰ τὰς Πλαταιὰς καὶ τὰς Θήβας, διὰ τοῦ Φιντικλέους καὶ τοῦ Παπαδάκη. Διὰ τῶν αὐτῶν δὲ ἐγένετο καὶ ἀνασκαφὴ τις ἐν Θήρᾳ κατὰ τὸ 1874 καὶ ἀνασκαφὴ τάφων ἐν Κορίνθῳ κατὰ τὸ 1875 (ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο ἐνταῦθα καὶ τῷ 1876). Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1878 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Καστόρη καὶ τοῦ Δραγούμη ἀνασκαφὴ ἐν Δελφοῖς πρὸς ἀνακάθαρσιν τῆς Κασταλίας πηγῆς καὶ ἀνασκαφὴ προελληνικῶν τάφων παρὰ τὴν Πρόνοιαν Ναυπλίου ὑπὸ τοῦ Καστόρη, συνεπικουροῦντος καὶ τοῦ τότε ἐν Ναυπλίῳ δικηγόρου Ἰω. Κονδάκη (αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξηκολούθησαν καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ τοῦ Κονδάκη). Τῷ δὲ 1880 ἐγένετο ἀνασκαφὴ τις ἐν Ραμνοῦντι διὰ τοῦ Φιντικλέους, συνεργηζομένου καὶ τοῦ Δ. Φιλίου.

Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται, ὑπὸ μελῶν τοῦ Συμβουλίου διευθυνόμεναι, ἦσαν εὐλόγως μικραὶ καὶ περιορισμέναι, διότι οἱ διευθύνοντες αὐτὰς δὲν ἐδύναντο νὰ διαμένωσι μακρὸν χρόνον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Διὰ τοῦτο ἡ Ἑταιρεία τὸ ἀνασκαφικὸν αὐτῆς ἔργον ἐδυνήθη νὰ ἐπεκτείνῃ κατὰ τὰς ἐπαρχίας, ἀφ' οὗ προσέλαβε πρὸς

εκτέλεσιν τοιούτων εργασιῶν ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν πρώτοις τὸν τότε βοηθὸν ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Σταματάκην, δραστήριον καὶ ἀκαταπόνητον ἐργάτην τῆς Ἐταιρείας ἀναδειχθέντα καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν περισυναγωγὴν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων.

Διὰ τοῦ Σταματάκη ἐξετέλεσε τὸ πρῶτον ἀνασκαφὰς ἡ Ἐταιρεία τῷ 1872 ἐν Χαιρωνείᾳ, ἀνασκαφὰς τάφων κυρίως, ἐν τινι ἰδιωτικῷ ἀγρῷ (1). Τάφων δὲ ἀνασκαφὰς ἐνήργησεν ὡσαύτως οὗτος ἐν Θίσβῃ, ἐν Αὐλαῖς, ἐν Ἀγίοις Ταξιάρχαις καὶ ἰδίως ἐν Τανάγρα, ὅπου ἐξηκολούθησε τὴν σκαφὴν τῷ 1876, τῷ 1881, ὅτε καὶ ἀξιόλογα εὐρήματα ἐγένοντο, καὶ τῷ 1882, καθ' ὃ ἔτος ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς καὶ ἐν Θεσπιαῖς· ἀνέσκαψε δὲ καὶ ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος τῷ 1879. Ἐν ἔτει δὲ 1876, ἐνεργοῦντος τοῦ Σχλίεμαν τὰς ἐν Μυκῆναις ἀνασκαφὰς, ἐπεστάται εἰς τὰς ἐργασίας ὁ Σταματάκης ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐταιρείας, ὅστις καὶ ἐπιτυχῆ ἐν εὐρήμασι μικρὰν τινα σκαφὴν ἐνήργησεν ἐκεῖ τὸ ἐπόμενον ἔτος δαπάναις τῆς Ἐταιρείας καὶ τὸν δρόμον τοῦ καλουμένου τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ χωμάτων τῷ 1878 ἐκαθάρισε καὶ τὸν παρὰ τὸ Ἡραῖον θολωτὸν τάφον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνέσκαψε. Διὰ τοῦ Σταματάκη, τέλος, ἡ Ἐταιρεία ἀνέσκαψε τῷ 1877 τὸν ἐν Σπάτα τῆς Ἀττικῆς θολωτὸν τάφον, ἐν ᾧ ἀξιόλογα εὐρήματα ἐγένοντο, ἅτινα δωρηθέντα τῇ Ἐταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου Μιχαὴλ Καλλιφρονᾶ, εἶναι νῦν κτῆμα τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἐκτεθειμένα ἐν τῇ Μυκηναίᾳ αἰθούσῃ.

Τὰ μεγάλα ὅμως ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἐταιρείας ἄρχονται μετὰ τὸ 1880, ὅτε καὶ οἱ χρηματικοὶ αὐτῆς πόροι εἶχον ἀυξηθῆ διὰ τοῦ ἐκδιδομένου λαχείου, καὶ, καταρτιζομένης προσηκόντως τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένοι ἔφοροι διωρίζοντο, οἵτινες ἐδύναντο τὰ ἔργα

(1) Ἄλλην σκαφικὴν ἐργασίαν ἐν Χαιρωνείᾳ ὑπὸ τοῦ Σταματάκη ἴδε ἐν σελίδι 66.

ταῦτα τῆς Ἑταιρείας πρεπόντως νὰ διεξαγάγῃσι καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρουναν καὶ δημοσίευσιν αὐτῶν νὰ ἐπαρκέσωσι.

Πρώτην κατὰ τὰς ἐπαρχίας μεγάλην ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1881 διὰ τοῦ Π. Καββαδία, πρωτοβουλία καὶ προτάσει τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο προέδρου Εὐθ. Καστόρχη, τὴν ἐν τῷ **Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ** ἐν Ἐπιδαυρίᾳ. Τῷ 1881 ἀπεκαλύφθη τὸ Θέατρον, τῷ 1882 ἀνεκαλύφθη ἡ Θόλος καὶ ἀνεφάνη ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ εὐρέθησαν τὰ ἐκ τῶν ἀεταμάτων ἀγάλματα· τῷ 1883 ἀνεκαλύφθη τὸ Ἄβατον καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Τῷ 1884 καὶ τῷ 1885 ἀνεκαλύφθησαν ἄλλα τε οἰκοδομήματα καὶ τὰ Προπύλαια τοῦ Γυμνασίου. Τῷ δὲ 1886 καὶ 1887, τοῦ Καββαδία ἀπησχολημένου ὄντος ἐν Ἀθήναις, πρωτοβουλία καὶ προτάσει αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ διὰ τοῦ Β. Στάη καὶ ἀπεκαλύφθησαν τότε οἰκοδομήματά τινα ρωμαϊκῶν χρόνων, εὐρέθησαν δὲ πλῆθος γλυπτῶν καὶ ἐπιγραφῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1890 ἐξηκολούθησαν πάλιν αἱ ἀνασκαφαὶ μέχρι τέλους τῆς περιόδου, διευθύνοντος τοῦ Καββαδία. Ὄικοδόμησε δὲ ἐν τῷ Ἱερῷ ἡ Ἑταιρεία καὶ φυλακεῖον τῷ 1881, Μουσεῖον τῷ 1884 καὶ Ξενῶνα τῷ 1890. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ περὶ τὰς 70,000 δραχμῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχ. 9000 περίπου, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ φυλακείου, Μουσείου καὶ Ξενῶνος.

Ἄλλην δὲ μεγάλην ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ Δ. Φιλίου, τὴν ἐν **Ἐλευσίνι**, ἀπὸ τοῦ 1882, ἀφοῦ πρότερον ἠγόρασεν ἡ Κυβέρνησις τὰς πλείστας τῶν ἐν τῷ ἀνασκαπτέῳ χώρῳ οἰκιῶν. Ἐξηκολούθησαν δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τακτικῶς διὰ τοῦ Φιλίου ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1894, μετὰ ταῦτα δὲ διὰ τοῦ Ἄνδρ. Σκιᾶ, πρωτοβουλία καὶ προτάσει τοῦ τέως μέλους τοῦ Συμβουλίου Φιλίου, καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν ὀλόκληρον τὸ περιφανὲς ἱερὸν τῆς Δήμητρος, οἷον φαίνεται σήμερον, εὐρέθησαν δὲ καὶ ἀξιώλογα ἐπιγραφικὰ ἰδίως καὶ ἄλλα εὐρήματα, πληροῦντα τὸ ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κτισθὲν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν ἐν ταύταις ταῖς ἀπὸ τοῦ 1882 μέ-

χρι τοῦ 1894 ἀνασκαφαῖς περὶ τὰς 138000 δραχμῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχμῶν 12500 περίπου, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Μουσείου (1). Αἰτήσῃ δὲ τοῦ Φιλίου, ἐνήργησε δι' αὐτοῦ ἡ Ἑταιρεία τῷ 1889 καὶ ἄλλην ἀνασκαφὴν μικρὰν ἐν Μεγάροις πρὸς εὔρεσιν τοῦ κατὰ Πausανίαν παρὰ τὴν ἐκ Μεγάρων εἰς Κόρινθον ἄγρουσαν ὁδὸν τάφου Τηλεφάνους τοῦ Σαμίου ἀύλητοῦ, τοῦ τύμβου τοῦ Καρὸς καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀφείσιου Διός.

Τῷ δὲ 1884 ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ Φιντικλέους καὶ τοῦ Β. Λεονάρδου ἀνασκαφὴν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ὠρωπίαν ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου. Ἐξηκολούθησε δὲ τὰς ἐργασίας μόνος ὁ Λεονάρδος, μικρὸν μὲν τῷ 1885, ἐπὶ μείζονα δὲ χρόνον τῷ 1886, 1887 καὶ 1890 καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου καὶ τὸ παρ' αὐτὸ ἀρχαῖον θέατρον, ὅπερ σπουδαῖα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν μορφήν καὶ τὴν διασκευὴν τοῦ λογεῖου συμπληρώσαν ἐπαρκῶς ἦν διὰ τοῦ ἀποκαλυφθέντος τῷ 1881 θεάτρου τῆς Ἐπιδαύρου εἵχομεν σχηματίζει ἐννοίαν περὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 24467, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχμῶν 1364, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν φυλακείου.

Ἀνασκαφὰς δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία καὶ ἐν **Μυκῆναις** διὰ τοῦ Χρ. Τσουντα, συνεχίζουσα τὰς ἐκεῖ ἐργασίας τοῦ Σχλίεμαν καὶ τοῦ Σταματάκη. Ἦρξαντο δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται τῷ 1886 καὶ ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη μέχρι τοῦ 1893. Περιεστράφησαν δὲ τὸ μὲν περὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀκροπόλεως, τὸ δὲ περὶ τὴν ἔρευναν τάφων, ὧν πολλοὶ εὐρέθησαν καὶ πάμπολλα σπουδαῖα εὐρήματα παρέσχον, συμπληροῦντα ἐν πολλοῖς τὰ τοῦ Σχλίεμαν εὐρήματα καὶ τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς Μυκηναϊκῆς τέχνης καὶ τοῦ Μυκηναϊκοῦ βίου ἰκανῶς εὐρύνοντα.

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τῶν δρ. 138000 δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ δαπανηθέντα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἰδιοκτητῶν οἰκιῶν καὶ οἰκοπέδων, οὐδὲ μικρὸν τι σχετικῶς ποσὸν ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἑταιρείας πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν δαπανηθέν.

Ἐδαπανήθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις περὶ τὰς 35000 δραχμῶν.

Διὰ τοῦ Τσουντα ἐγένοντο ὡσαύτως ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τῷ 1889 καὶ 1890. Καὶ ἐν πρώτοις ἀνεσκάφη ὁ γνωστός ἐν Βαφεῶ τάφος καὶ εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ τὰ δύο ἐκεῖνα ἐκ χρυσοῦ ποτήρια, μοναδικὰ καὶ ἀξιοθαύμαστα ἔργα τῆς ἀκμῆς καὶ τελειότητος τῆς Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἀποτελοῦντα νῦν τὸν κάλλιστον κόσμον τῆς Μυκηναϊκῆς αἰθούσης τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Μουσείου. Εἶτα ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρυναι ἐπὶ τῶν Μενελαίων, ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ, ἐν θέσει Παληόπυργος (παρὰ τὸν τάφον τοῦ Βαφιοῦ) καὶ ἐν Ἀρκίναις, παρὰ τὸ χωρίον Ἄρνα. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐξηρευνήθη διὰ σκαφῆς τῷ 1891 καὶ τάφος τις ἐν Κάμπῳ τῆς Λακωνικῆς. Ἐδαπανήθησαν ἐν ταῖς ἐργασίαις ταύταις δρ. 7314.

Ἄλλην δὲ ἀνασκαφὴν, μικρὰν σχετικῶς, ἀλλὰ λίαν εὐτυχῆ, ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία διὰ τοῦ Β. Στάη ἐν Ραμνοῦντι κατὰ τὸ 1890, 1891 καὶ 1892. Ἐν ταύτῃ τῇ ἀνασκαφῇ εὐρέθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐκ τοῦ βάρου τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀγορακρίτου, μαθητοῦ τοῦ Φειδίου, ποιηθέντος ἀγάλματος τῆς Νεμέσεως ἀνάγλυφα καὶ ἄλλα γλυπτὰ, ἐν οἷς καὶ τὸ ὑπερμέγεθες ἀγαλμα Θέμιδος, τὸ κοσμοῦν τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 8278.

Διὰ τοῦ Στάη ἐνηργήθησαν ὡσαύτως κατὰ μὲν τὸ 1891 ἀνασκαφαὶ τάφων παρὰ τὴν Πρόνοιαν Ναυπλίου, ἐν ᾧ χώρῳ ἀνεσκαψαν τοιοῦτους τάφους ἄλλοτε οἱ Καστόρχης καὶ Κονδάκης (ἴδε σ. 73), καὶ ἀνασκαφὴ τις παρὰ τὸν Βόλον, κατὰ δὲ τὸ 1892 ἀνασκαφαὶ ἐν Θορικῷ, ἐν Βραυρωῶνι καὶ ἐν Πρασιαῖς τῆς Ἀττικῆς. Κατὰ τὸ 1893 ἐξηκολούθησεν οὗτος τὰς ἀνασκαφικὰς ἐρεῦνας ἐν Βραυρωῶνι καὶ Πρασιαῖς καὶ ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς ἐν Αἰγίνῃ, παρὰ τὸν καλούμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἄλλας δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀνασκαφὰς, μικρὰς τὸ πλεῖστον, ἐξετέλεσεν ἡ Ἐταιρεία κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰς ἐπομένας:

α') ἀνακάθαρσιν τινα καὶ ἀνασκάλισιν τοῦ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ὀλυμπία ἀνεσκαμμένου χώρου διὰ τοῦ Κ. Δημητριάδου τῷ 1884· β') ἐξερεύνησιν τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Σαλαμῖνος ἐπ' ἐλπίδι ἀνευρέσεως τῶν ναυαγίων τῆς ἐπὶ Ξέρξου ναυμαχίας, ἐποπτεύοντος τοῦ Τσουντα, τῷ 1884· γ') ἀνασκαφὴν ἐν τῇ Λακωνικῇ, δυτικῶς τῆς Μονεμβασίας, ἐν τῷ δήμῳ Ἄσωποῦ παρὰ τὸ χωρίον Φοινίκι, διὰ τοῦ Θ. Σοφοῦλη τῷ 1885· δ') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ τῷ 1886 καὶ 1891 διὰ τοῦ Τσουντα· ε') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Τανάγρα τῷ 1887 διὰ τοῦ Τσουντα καὶ τῷ 1890 καὶ 1891 διὰ τοῦ διδάκτορος Δ. Κώνστα· ς') ἀνασκαφικὴν τινα ἔρευναν ἐν Ἀργολίδι τῷ 1890 διὰ τοῦ Ι. Κοφινιώτου καὶ ἔρευναν ἐν Τίρυνθι τῷ 1890 καὶ 1891 διὰ τοῦ Γ. Νικολαΐδου· ζ') ἀνασκαφὴν τινα ἐν Ἐλευσίνι τῆς Ἀρκαδίας τῷ 1891 διὰ τοῦ Β. Λεονάρδου· η') ἀνασκαφὴν τοῦ ἐν Γυθείῳ θεάτρου τῷ 1891 διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ· θ') ἀνασκαφὴν ἐν Δαφνίῳ παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀφροδίτης διὰ τοῦ Δ. Καμπούρογλου τῷ 1891 καὶ 1892 διὰ δαπάνης 15215 δραχμῶν· ι') ἀνασκαφὴν ἐν Θήβαις τῷ 1892 καὶ 1893 διὰ τοῦ δικηγόρου Εὐστρατίου Καλόπαιδος· ια') ἀνασκαφὴν τῷ 1892 ἐν Θυρρείῳ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἐν Παλαιᾷ Κορίνθῳ διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ· ιβ') ἀνασκαφὴν τῷ 1893 ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ κατὰ τὴν καλουμένην κοινῶς Καλιρρόην διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ ἀντὶ δαπάνης δρ. 8577· ιγ') ἀνασκαφὴν τάφων ἐν Ἀμοργῷ διὰ τοῦ Τσουντα τῷ 1894.

Συντήρησις τῶν ἀρχαίων Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων

Ἐν ᾧ ἡ Ἐταιρεία διεξῆγεν ἀνασκαφὰς, ἐξετέλει συγχρόνως καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἔργα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀνακαλυπτομένων ἀρχαίων, περιέφρασε τὸν ἀνασκαφέντα χώρον πολλάκις διὰ τείχους καὶ κατεσκεύαζεν ἐνιαχοῦ Φυλακεῖα καὶ Μουσεῖα, ἐν οἷς κατετίθεντο τὰ εὕρισκόμενα ἀρχαῖα. Καὶ Φυλακεῖα μὲν κατεσκεύασε μικρὰ τινα ἐν Ἀθήναις, ὧν τὸ σχετικῶς καλλίτερον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιεῖῳ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου ἐν Ὠρωπίᾳ, ἐν Ρα-

μνοῦντι καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ, Μουσεῖα δὲ ἐν Τανάγρα, ἐν Ἐλευσίνοι καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 ἀνέλαβεν ἡ Ἐταιρεία καὶ ἐργασίας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων, περισυναγωγὴν καὶ καταγραφὴν τῶν ἀρχαίων καὶ καταρτισμὸν Συλλογῶν, προτραπεύσα εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεῖχε τῇ Ἐταιρείᾳ ἔκτοτε ἐνιαυσίαν συνδρομὴν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ἐκ 4000 καὶ 5000 καὶ ἐνίοτε 6000 δραχμῶν. Ἐνήργει δὲ τότε τὰς τοιαύτας ἐργασίας κατ' ἐξοχὴν διὰ τοῦ ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων βοηθοῦ Π. Σταματάκη καὶ ἐνίοτε διὰ τοῦ ἐν Σύρῳ σχολάρχου Ἄντ. Βλαστοῦ, διὰ τοῦ ἐν Θήβαις δημοδιδασκάλου Ἐπ. Κορομάντσου καὶ διὰ τοῦ Ἀθ. Δημητριάδου. Εἰς τοῦτο μετεχειρίσθη ἐν ἔτει 1874 καὶ τὸν τότε φοιτητὴν Κλῶνα Στέφανον, ἀντιγράφαντα καὶ δημοσιεύσαντα δαπάναις τῆς Ἐταιρείας ἐπιγραφὰς ἐν Σύρῳ ἐπὶ τοῦ βράχου, τὰς κατὰ τὸν βορειοδυτικὸν ὄρμον τῆς νήσου ταύτης, τὸν καλούμενον «Γράμματα». Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τοιαύτας ἐργασίας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ περισυναγωγὴν καὶ καταγραφὴν τῶν ἀρχαίων ἐξετέλουν ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1880 οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὰ ἀνασκαφικὰ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἔργα τῆς Ἐταιρείας διεξάγοντες ἔφοροι ἀρχαιοτήτων τοῦ δημοσίου.

Συντελεστικὸν δὲ μέσον πρὸς συντήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐθεώρησεν ἡ Ἐταιρεία καὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς διορισμὸν φυλάκων ἐν τισιν ἀρχαιολογικοῖς τόποις(1). Περιβαλοῦσα δὲ τοὺς φύλακας τούτους δι' ἀπολύτου μονιμότητος, ἐφ' ὅσον οὗτοι πιστῶς ἐξετέλουν τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα, πολὺ συνετέλεσε πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων, διότι οὗτοι ἐκ μόνης τῆς μετὰ ζήλου ἐκπληρώσεως

(1) Ἀκριβῶς εἰπεῖν οὐχὶ ἡ Ἐταιρεία ἀλλὰ τὸ δημόσιον διώριζε τοὺς φύλακας τούτους, διατάσσον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τούτου ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας. Τὸ Συμβούλιον δηλ. ἀπεφάσιζε νὰ διορισθῇ ὁ δεῖνα φύλαξ εἰς τὸν δεῖνα τόπον ἐπὶ ὀρισμένῳ μισθῷ, πληρωνομένῳ ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐταιρείας, ἢ ἀπόφασις δ' αὕτη ἐξετελεῖτο διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου, ἐγκαθισταμένου τοῦ φύλακος ἐν τῇ θέσει του καὶ παραγγελομένων τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν ὅπως ἀναγνωρίζωσιν αὐτὸν ὡς τοιοῦτον καὶ παρέχωσιν αὐτῷ τὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας του νόμιμον συνδρομὴν.

τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων ἐξαρτῶντες τὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρείας διατήρησίν των, μετ' ἀφοσιώσεως ἐπεδίδοντο εἰς τὸ ἔργον των. Τὰ ἐκ τούτου δὲ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἣτις ἔνεκα τούτου πολλάκις παρεκάλεσεν ἐγγράφως τὴν Ἑταιρείαν νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐγκατεστημένων φυλάκων. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σκέψις ἐγένετό ποτε παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁ διορισμὸς πάντων τῶν φυλάκων ἀρχαιοτήτων. Ἡ ἀνάγκη δὲ θὰ ἐπέβαλλε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς σκέψεως ταύτης, ἂν μὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐψηφίζετο ὁ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας νόμος ΑΦΛΒ' τῆς 28 Μαΐου 1887, δι' οὗ ἐβελτιώθησάν πως τὰ πράγματα, παρασχεθείσης καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Κράτους διοριζομένους φύλακας ποιᾶς τινος μονιμότητος.

Προσελάμβανε δὲ προσωρινῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ οἰονεὶ ἐφόρους ἀρχαιοτήτων, διδάκτορας ἀρχαιολογικῶς μεμορφωμένους, οἵτινες δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ διορισθῶσιν εὐθὺς ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως. Παρέχουσα εἰς τούτους προσωρινῶς πόρον ζωῆς καὶ στάδιον ἐργασίας, ἀπέτρεπεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ τραπῶσιν εἰς ἄλλα ἔργα καὶ διεφύλαττε διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους. Διοριζόμενοι δὲ ἐπὶ τέλους οὗτοι σὺν τῷ χρόνῳ ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως διεξῆγον, ἀμισθὶ πλέον, καὶ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας.

Ῥποστήριξις μνημείων

Αἱ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν προκειμένην μακρὰν περίοδον αὐτῆς εἶναι ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς αὐτῆς ἐργασίας μικραὶ καὶ λίαν περικοσμημέναι. Τοῦτο δὲ προῆλθεν οὐχὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως χρημάτων οὐδ' ἐκ φειδοῦς πρὸς δαπάνας διὰ τοιαῦτα ἔργα, ἀλλ' ἐκ τῶν μεγάλων δυσχερειῶν, εἰς ἃς προσκρούει ἡ διεξαγωγὴ τοιούτων ἔργων, προερχομένων καὶ ἐξ ἄλλων λόγων καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν εἰδικῶν καὶ πεπειραμένων πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτων ἐργασιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ἔτι, παρὰ τὰς καταβαλλομένας

μεγάλας προπαθείας, ἢ ἐκτέλεις τοιούτων λίαν ἀναγκαίων καὶ ἐπειγόντων ἔργων χωλαίνει παρ' ἡμῖν.

Πρώτην ἐργασίαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων ἐξετέλεσεν ἡ μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59, ἐνεργήσασα ἐπισκευὴν ἐν τῷ Θησείῳ διὰ δαπάνης δρ. 2653, τοποθετήσασα δηλ. ἐν τῇ οἰκίᾳ θέσει λίθους τινάς, οἵτινες εἶχον καταπέσει πρὸ πολλοῦ ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 εἶχε διανοηθῆ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρείας νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλίᾳ· τοιαύτην ὅμως προσωρινὴν ἐργασίαν ἐξετέλεσε μόνον τῷ 1880 διὰ δαπάνης δρ. 1800, ὑποστηρίξαν προχειρῶς διὰ ξυλίνων δοκῶν καὶ μεταλλίνων στεφανίων κιονάς τινὰς τοῦ ναοῦ παρεκκλίναντας τῆς καθέτου στάσεως.

Ἐν ἔτει δὲ 1875 ὑπεστηρίχθη τὸ βᾶθρον τοῦ γνωστοῦ κολοσσιαίου ἀγάλματος, τοῦ ἐπὶ τοῦ νησιδρίου τοῦ πρὸ τοῦ λιμένος «Ράπτῃ» τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐν ἔτει 1880 ὑπεστηρίχθη ὡσαύτως τὸ βᾶθρον τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κέα κολοσσιαίου λέοντος. Ἐδαπανήθησαν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐργασίας δρ. 872.

Τῷ δὲ 1877 ἐπεχείρησεν ἡ Ἐταιρεία τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἀνοικοδόμησιν τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως, κατὰ σχέδιον τοῦ Καφταντζόγλου, ἣν ἐπεράτωσε τῷ 1878 διὰ δαπάνης δρ. 6120.

Ἐν ἔτει δὲ 1880 εἶχε καταπέσει κατὰ τινα θυελλώδη νύκτα εἰς τῶν κίωνων τῆς νοτίου πλευρᾶς (ὁ προτελευταῖος τῆς πρὸς δυσμᾶς) τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ, συμπαρασύρας καὶ δύο δοκοὺς τοῦ ἄνωθεν ἐπιστυλίου, ἣ δὲ Ἐταιρεία σπεύσασα ἀνήγειρεν εὐθὺς ταῦτα καὶ ἐτοποθέτησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ θέσει διὰ δαπάνης δρ. 1937.

Κατὰ δὲ τὸ 1892 ἐπεσκεύασεν ἡ Ἐταιρεία τὰ διερωγότα ἐπιστύλια τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς κατὰ σχέδιον καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἐρνέστου Τσίλλερ. Ἐξετελέσθη δὲ τὸ ἔργον διὰ μειοδοσίας, δαπανηθειῶν ἐν αὐτῷ δραχμῶν 4779.

Εἰς τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν μνημείων ἔργα τῆς Ἐταιρείας καταλεκτέα καὶ ἡ ἐν ἔτει 1882 διὰ δαπάνης δρ. 3933 γενομένη περιφραγίς καὶ ἐξασφάλις κτιστοῦ ἀψιδωτοῦ τάφου ἐν Κο-

ρινθία κεκοσμημένου γραφαῖς, κειμένου παρὰ τὸν ποταμὸν Χιλιμοδίου κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῆς ἀμαξιτοῦ τῆς ἐκ τῆς παλαιᾶς Κορίνθου εἰς Καλαμάκιον καὶ τῆς ἐκ Νέας Κορίνθου εἰς Ἄργος ἀγούσης, κατὰ τὴν θέσιν «Μεγάλη Πόρτα».

Ἐπεχείρησε δὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρείας νὰ προβῆ καὶ εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Λέοντος τῆς Χαιρωνείας (πρβ. σ. 21) καὶ μετέβησαν εἰς Χαιρώνειαν τῷ 1879 οἱ Φιντικλῆς καὶ Καστόρχης συμπαραλαβόντες καὶ τὸν Γερμανὸν γλύπτην Sigel καὶ τὸν Λ. Φυτάλην· ἐπανεληθόντες δὲ οὗτοι εἰς Ἀθήνας ἔβεβαιώσαν ὅτι τὸ ἔργον εἶνε κατορθωτὸν καὶ ἐγνωμάτευσαν ὅπως ἀνασκαφῆ πρότερον ὁ περὶ τὸν λέοντα χώρος. Ἀπεστάλη δὲ ὁ Σταματάκης ἐκείσε καὶ ἐπεχείρησε τὴν ἀνασκαφὴν, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ βᾶθρον καὶ τινὰ μικρὰ τεμάχια τοῦ λέοντος καὶ τεῖχος περιβάλλον τὸν χώρον τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων. Τὸ ἐπόμενον δὲ ἔτος 1880, ἀπελθόντων πάλιν εἰς Χαιρώνειαν τῶν Φιντικλέους, Καστόρχη, Sigel καὶ Φυτάλη, ἀπεκαλύφθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ σκελετοὶ τῶν νεκρῶν, 254 ἐν ἑπτὰ στίχοις τεταγμένοι. Εἰς δὲ σκελετὸς καὶ τινὰ κρανία καὶ ὀστέα, τὰ μᾶλλον περιέργα, ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ κεῖνται νῦν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ, τῶν λοιπῶν ἀφθέντων κατὰ χώραν καὶ ἐπικαλυφθέντων πάλιν διὰ χώματος. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὰ ἔργα ταῦτα δρ. 13376, τὸ ἔργον ὁμως τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ λέοντος ἐγκατελείφθη, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ σφοδρὰ διαφωνία ἀνεφύη ἐν τῷ Συμβουλίῳ περὶ τοῦ πρακτέου· οἱ μὲν πλείστοι ἤθελον νὰ γείνη πλήρης ἀνοικοδόμησις τοῦ ὅλου μνημείου καὶ τελεία ἐπισκευὴ αὐτοῦ, οἱ δὲ (ὁ γραμματεὺς κυρίως) νὰ ἐκτελεσθῆ μόνη ἡ συναρμογὴ καὶ ἀνίδρυσις τοῦ λέοντος ἐπὶ τοῦ σωζομένου κρηπιδώματος ἄνευ κατασκευῆς ἐπ' αὐτοῦ ἄλλου τινὸς βᾶθρου ἀρχιτεκτονικῶς κεκοσμημένου καὶ ἄνευ συμπληρώσεως καὶ ἀρχιτεκτονικῆς τινος ἐπικοσμήσεως τοῦ τεῖχους τοῦ περιβόλου (1).

Ἀηγούσης δὲ τῆς Β' ταύτης περιόδου τῆς Ἐταιρείας, ἐγένετο ἐναρξίς περὶ τὸ τέλος τοῦ 1893 τῆς στερεώσεως τῶν ἐν Δαφνίῳ

(1) Τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ λέοντος ἐπελήφθη ἡ Ἐταιρεία καὶ κατὰ τὴν Γ' περίοδον αὐτῆς, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις.

μωσαϊκῶν, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο, μέγα καὶ πολυδάπανον, ἀνήκει εἰς τὰ ἔργα τῆς Γ' περιόδου τῆς Ἐταιρείας.

**Μουσεῖον τῆς Ἐταιρείας
Ἄγορὰ ἀρχαίων, Βιβλιοθήκη.**

Πρώτη ἢ μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59 ἱδρυσε προσωρινὸν Μουσεῖον τῆς Ἐταιρείας ἐν τινι αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου (ἴδε σ. 54), εἰς ᾧ συνήγαγεν ἀρχαῖά τινα εὑρεθέντα ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν Α' αὐτῆς περίοδον καὶ κείμενα τέως ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῶν ἐκμαγείων (ἴδε σ. 27) καὶ ἐν τῷ Πύργῳ τῶν Ἀνέμων. Ἐν αὐτῷ κατέθηκε καὶ τινα ἀρχαῖα, ἃ εἶχεν ἀγοράσει ἄλλοτε ἢ Ἐταιρεία καὶ ἄλλα ἐκ δωρεᾶς προερχόμενα. Ὁ πλουτισμὸς δὲ καὶ ὁ καταρτισμὸς τοῦ Μουσείου τῆς Ἐταιρείας ἐγένετο τὸ κύριον μέλημα τῆς ἀπὸ τοῦ 1859 νέας ἐφορείας καὶ ἰδίως τοῦ γραμματέως αὐτῆς Στ. Κουμανούδη, ὅστις μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, μόνος αὐτὸς κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ὕστερον δὲ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του, Ἀθανασίου Κουμανούδη, ὅστις προσληφθεὶς πρὸς τοῦτο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τοῦ 1876 ἀνέλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μόνος σχεδὸν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ Μουσεῖον τοῦτο συλλογῶν καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἀρξαμένης καταγραφῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἀρχαίων.

Κατετίθεντο δὲ ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῆς Ἐταιρείας τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς αὐτῆς ἐν Ἀθήναις εὑρισκόμενα ἀρχαῖα καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὅσα δὲν κατετίθεντο ἐν τοπικοῖς ἐκεῖ Μουσεῖοις. Ἄλλο δὲ μέσον πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου τούτου ἦτο ἡ ἀγορὰ ἀρχαίων. Ἐθεώρησε δὲ τὴν ἀγορὰν ἀρχαίων ἢ Ἐταιρεία ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς προκειμένης περιόδου ὡς ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἔργον καὶ ἐδαπάνησε πρὸς τοῦτο (ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1894) δρ. 286108.

Ἐχρησίμευσε δὲ τῇ Ἐταιρείᾳ ἢ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ αἰθουσα ὡς Μουσεῖον μέχρι τοῦ 1865, ὅτε μετεκομίσθησαν τὰ ἀρχαῖα ἐν τῷ Βαρβακείῳ καὶ ἐξετέθησαν ἐν ἐξ ἐν τῷ μεσαίῳ πατώματι εὐρυχώροις δωματίοις παραχωρηθεῖσι τῇ Ἐταιρείᾳ ὑπὸ τῆς Κυ-

θερνήσεως πρὸς ἴδρυσιν τοῦ ἑαυτῆς Μουσείου (1). Τότε κατεσκευάσθησαν καὶ πρόχειροὶ τινες ἀρχαιοθήκαι πρὸς ἔκθεσιν τῶν μικρῶν ἰδίως ἀρχαίων καὶ ἠνοίγετο τὸ Μουσεῖον εἰς τὸ κοινὸν κατὰ ὠρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας. Ἀφ' οὗ δὲ εὐρέθησαν ὑπὸ τοῦ Σχλημαν τὰ πολύτιμα ἐν Μυκῆναις εὐρήματα, παρεχωρήθη τῇ Ἐταιρείᾳ μία τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου, ἐν ἣ αὕτη ἐξέθηκε τὰ εὐρήματα ταῦτα τῷ 1877, ἐν δευτέρᾳ δὲ αἰθούσῃ ἐξέθηκε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου δωρηθεῖσαν Συλλογὴν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων· δύο δὲ ἄλλαι αἰθουσαι παρεχωρήθησαν αὐτῇ τῷ 1881, εἰς ἃς ἐκόμισε τότε πάντα τὰ ἐν τῷ Βαρβακείῳ ἀρχαῖα πλὴν τῶν γλυπτῶν, ἅτινα κατετέθησαν ἐν τῷ τότε οἰκοδομημένῳ Ἐθνικῷ Μουσείῳ. Οὕτως ἔπαυσεν ἔκτοτε τὸ Βαρβάκειον χρησιμεῖον τῇ Ἐταιρείᾳ ὡς Μουσεῖον. Πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐχρησίμευον πλέον αἱ τέσσαρες ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ αἰθουσαι, αἵτινες ἀπετέλεσαν τέσσαρας κειχωρισμένας Συλλογὰς, τὴν τῶν Μυκηναίων καὶ τὴν τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαίων, τὴν τῶν ἀγγείων καὶ τὴν τῶν εἰδωλίων. Εὐπρεπῶς δὲ καὶ φιλοκάλως ἐξέτεθησαν τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἐν πολυτελέσιν ἀρχαιοθήκαις, κατασκευασθεῖσαις κατὰ σχέδια τοῦ Καφταντζόγλου διὰ δαπάνης 40000 δραχμῶν περίπου (2).

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἐκοδομεῖτο τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, εἰς ὃ ἐμέλλον νὰ συγκεντρωθῶσιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις ἀρχαῖα. Ἀφ' οὗ δὲ μετὰ τινὰ ἔτη ἐπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἀφ' οὗ ἰδρύθη ἡ Συλλογὴ τῶν γλυπτῶν καὶ παρεσκευάσθησαν καὶ αἱ αἰθουσαι, αἵτινες ἐμέλλον νὰ ὑποδεχθῶσι τὰ ἐν ταῖς Συλλογαῖς τῆς Ἐταιρείας ἀρχαῖα, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1891 ἢ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον

(1) Σημειωτέον ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1865, ἀπὸ τοῦ 1862, κατέθετον ἡ Ἐταιρεία ἀρχαῖα τινὰ ἐν τῷ Βαρβακείῳ, ἐν τινὶ δωματίῳ τοῦ ὑπογείου, ὃ εἶχε τότε εἰς τὴν διάθεσίν της.

(2) Τὴν δαπάνην ταύτην ἐκάλυψεν ἐν μέρει ἡ Ἐταιρεία, ἐπιβαλοῦσα εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Συλλογὰς πληρωμὴν εἰσιτηρίου ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1890, ὅτε, κατ' ἐπανελημμένως ἐξενεχθεῖσαν εὐχὴν τῶν ἐταίρων, κατηργήθησαν τὰ εἰσιτήρια ταῦτα. Εἰσπράχθησαν δὲ ἐκ τούτων κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1890 δρ. 22690.

μεταφορὰ καὶ κατάθεσις τῶν ἀρχαίων τούτων, συμφώνως τῷ Ὄργανισμῷ τῆς Ἐταιρείας. Οὕτως ἔπαυσεν ἡ Ἐταιρεία ἔχουσα ἴδιον Μουσεῖον, τὰ δὲ ἀρχαῖα αὐτῆς, ἐκτεθέντα ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ, ἀπετέλεσαν τὸν λαμπρότατον αὐτοῦ κόσμον καὶ κείται νῦν ἐκεῖ λαμπρὰ μαρτύρια εὐεργετικῆς μακροχρονίου δράσεως τῆς Ἐταιρείας ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων.

Καὶ εἰς πλουτισμὸν δὲ τοῦ Ἐθνικοῦ νομισματικοῦ Μουσείου μεγάλως συνεβάλετο ἡ Ἐταιρεία, διότι συνήγαγεν ἐξ ὧν ἐνήργησεν ἀνασκαφῶν κυρίως καὶ ἐκ δωρεῶν 22946 νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, καὶ 508 ἐκμαγεῖα νομισμάτων ἀρχαίων ἐκ θείου, ἅτινα παρέδωκεν ἅπαντα εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο τῷ 1877. Εἰς τὸ αὐτὸ Μουσεῖον κατετέθησαν τῷ 1892 καὶ τὰ ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς Συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου νομίσματα.

Ἰδρυσεν δὲ καὶ Βιβλιοθήκην ἡ Ἐταιρεία, γενομένης ἀρχῆς διὰ βιβλίων δωρουμένων αὐτῇ, ἀπὸ τινων δὲ χρόνων καὶ δι' ἀγοραζομένων πρὸς τοῦτο βιβλίων. Ἄλλ' ὁ προσήκων καταρτισμὸς τῆς Βιβλιοθήκης ἐγένετο κατὰ τὴν Γ' περίοδον τῆς Ἐταιρείας, ἀφ' ὅτου αὕτη ἀπέκτησε μόνιμον κτίριον, ἐν ᾧ συνεκέντρωσε τὰ Γραφεῖα καὶ τὴν Βιβλιοθήκην καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν αὐτῆς ὑπηρεσίαν, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Δημοσιεύματα τῆς Ἐταιρείας.

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργουμένων ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀνασκαφῶν, τὰ γινόμενα ἐν αὐταῖς εὐρήματα καὶ ἄλλαι σχετικαὶ μελέται ἐδημοσιεύοντο ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Πιπτάκη δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως ἐκδιδομένῃ ἀπὸ τοῦ 1837 Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι καὶ ἐν μέρει ἐν ταῖς *Antiquités Helléniques* τοῦ Ραγκαβῆ (ἴδε σ. 31 σημ. 1). Ἴδια δὲ τεύχη περὶ ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἰδίως περὶ εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐδημοσίευσεν ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν Α' αὐτῆς περίοδον, ἃ ἐμνημονεύσαμεν ἐν σ. 44 τέσσαρα τεύχη, ἐκδοθέντα διὰ τοῦ Εὐστρατιάδου· καὶ ἄλλο δὲ τεύχος ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων ἐξέδωκε τῷ 1860 διὰ τοῦ Κουμανούδη.

Ἄφ' οὗ δὲ τῷ 1860 ἔπαυσεν ὁ Πιττάκης ἐκδίδων τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, ἣ Κυβέρνησις διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 2 Μαρτίου 1861 ἀνέθηκε τὴν ἐκ νέου ἔκδοσιν τῆς Ἐφημερίδος ταύτης εἰς τὴν Ἐταιρείαν, μέλλουσαν νὰ διορίσῃ πρὸς τοῦτο ἐπιτροπὴν, ἧς μέλη ἔδει νὰ εἴνε πάντως ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας. Διῶρισε δὲ ἡ Ἐταιρεία δεκατετραμελῆ ἐπιτροπὴν, ἧτις, συντάξασα κανονισμόν τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος(1), ἀνέθηκε τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς διὰ τὸ ἔτος 1862 εἰς τὸν Ἀθ. Ρουσόπουλον.

Οὕτως ἤρξατο πάλιν δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως ἐκδιδομένη ἡ Ἐφημερίς ἐν Β' περιόδῳ. Ἐξέδωκε δὲ ὁ Ρουσόπουλος τακτικῶς τὸν ὅλον τόμον τοῦ 1862 ἐκ δώδεκα μηνιαίων τευχῶν συγκείμενον. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα διεκόπη ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἡ ἔκδοσις καὶ μόλις τῷ 1869 κατωρθώθη νὰ ἐκδοθῇ ἔν τευχος, τὸ ΙΓ'. Ἐτερον τεῦχος, ΙΔ', ἐξεδόθη τῷ 1870, δύο δὲ ἄλλα, ΙΕ' καὶ ΙΣ', τῷ 1872 καὶ ἐν ἐπὶ πλέον, ΙΖ', τῷ 1874, ἀφ' ὅτου ἔπαυσε πλέον ὀριστικῶς ἐκδιδομένη ἡ Ἐφημερίς, ληξάσης οὕτω καὶ τῆς Β' περιόδου αὐτῆς, ἔνεκεν ἐλλείψεως ὕλης, ὅ ἐστιν ἔνεκα ἐλλείψεως ἀνδρῶν δυναμένων νὰ γράφωσιν ἀρχαιολογικὰς πραγματείας.

Τὴν ἀπὸ τοῦδε ἔλλειψιν τῆς Ἐφημερίδος ἀνεπλήρωσεν ἐν μέρει τὸ Ἀθῆναιον, σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδοθὲν συνδρομῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1881 ὑπὸ τῶν Καστόρη καὶ Κουμανούδη, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγραφαὶ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἐταιρείας εὐρισκόμεναι ἐδημοσιεύοντο καὶ ἀρχαιολογικαὶ πραγματεῖαι μετὰ εἰκόνων πολλαῖς καὶ ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐταιρείας καὶ εἰδήσεις.

Ἄλλ' ἀφ' οὗ καὶ τὸ Ἀθῆναιον ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον τῷ 1881, ἐπὶ μᾶλλον καθίστατο αἰσθητὴ ἢ μὴ ἔκδοσις τῆς Ἐφημερίδος. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τοὺς χρόνους τούτους καὶ οἱ πόροι τῆς

(1) Ἐν τούτῳ τῷ Κανονισμῷ καθωρίσθη τὸ πρῶτον καὶ ἀμοιβὴ εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἄρθρων, 60 δρ. κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον, καὶ ἀμοιβὴ εἰς τὸν ἐκδότην, 480 δρ. κατ' ἔτος.

Ἐταιρείας ηὐξήθησαν ἐκ τοῦ λαχείου καὶ εἰδικοί ἀρχαιολόγοι ἤρξαντο ἀναφαινόμενοι παρ' ἡμῖν, οἵτινες ἦσαν πρόθυμοι νὰ παρέχωσιν ἀρχαιολογικὰ ἄρθρα πρὸς δημοσίευσιν, ἀνέλαθεν ἡ Ἐταιρεία ἐκ νέου τὴν ἀπὸ τοῦ 1883 δημοσίευσιν τῆς Ἐφημερίδος εἰς Γ' περιόδον, ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἐξηκολούθησε δὲ ἔκτοτε τακτικῶς ἡ ἔκδοσις αὕτη μέχρι σήμερον, δημοσιευομένου ἐνὸς τόμου κατ' ἔτος ἐκ δώδεκα τυπογραφικῶν φύλλων κατ' ἐλάχιστον καὶ δώδεκα πινάκων συγκειμένου. Πολὺ δὲ ἐβελτίωσεν ἡ Ἐταιρεία τὴν Ἐφημερίδα τῆς Γ' ταύτης περιόδου, καταστήσασα αὐτὴν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἐφάμιλλον τοῖς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐκδιδομένοις τοιοῦτοις περιοδικοῖς, οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο φεισθεῖσα δαπάνης, διότι διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1894 ἐκδοθέντας δώδεκα τόμους ἐδαπάνησεν ἐν ὄλῳ δρ. 100517 ἀπέναντι δρ. 25928, ἅς μόνον εἰσέπραξε κατὰ τὴν δωδεκαετῆ ταύτην περίοδον ἐκ τῶν πωληθέντων τόμων.

Ὡς ὄργανον δὲ τῆς Ἐταιρείας πρὸς ἀνακοίνωσιν τῶν ἀνασκαφικῶν καὶ λοιπῶν αὐτῆς ἔργων ἐχρησίμευσεν καὶ τὰ κατ' ἔτος ἐκδιδόμενα ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1859 Πρακτικά, ἐν οἷς ἐξετίθεντο τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν καὶ πολλάκις ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι περὶ τῶν ἀποκαλυφθέντων οἰκοδομημάτων μετὰ σχεδίων ἐδημοσιεύοντο.

Ἀῆξις τῆς Β' περιόδου τῆς Ἐταιρείας Τροποποιήσις τοῦ Ὄργανισμοῦ

Ἀφ' οὗ οἱ πόροι τῆς Ἐταιρείας ηὐξήθησαν ἐκ τοῦ ἐκδιδομένου ὑπ' αὐτῆς λαχείου καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς ἐπέξετάθησαν, ὁ παλαιὸς ἀπὸ τοῦ 1862 Ὄργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας δὲν ἐφαίνετο πλέον ἀναταποκρινόμενος ἐν πᾶσιν εἰς τὴν παραχθεῖσαν νέαν κατάστασιν πραγμάτων. Ἐν τῇ τῶν ἐταίρων συνλεύσει τῆς 29 Μαρτίου 1887 προὔτάθη ὅπως ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ συντάξῃ σχέδιον κανονισμοῦ, καθ' ὃν εἰς τὸ μέλλον δεόν νὰ διαχειρίζηται ὁ ταμίας καὶ τὸ Συμβούλιον τὴν περιουσίαν τῆς Ἐταιρείας καὶ νὰ ἐνεργῆται ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία· ἡ δὲ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ προέτεινε κατὰ τὴν αὐτὴν συνέλευσιν διαφοροὺς διατάξεις περὶ

διαχειρίσεως και τηρήσεως τῶν λογιστικῶν βιβλίων, εισακτέας ἐν τῷ συνταχθησομένῳ νέῳ Ὁργανισμῷ, καὶ πρὸς τούτοις α') νὰ παρίσταται αὐτοδικαίως εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ὡς Βασιλικὸς ἐπίτροπος· β') ὁ ταμίας νὰ μὴ εἶνε μέλος τοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' ἔμμισθος καὶ ὑπόλογος καὶ νὰ καταθέτῃ ἐγγύησιν· γ') τὸ Συμβούλιον νὰ διαχειρίζεται τοὺς πόρους τῆς Ἑταιρείας ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ, ψηφιοζομένου ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων. Τὴν αὐτὴν δὲ περὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ πρότασιν προέτεινε τῇ 7 Ἀπριλίου 1891 καὶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ, «διότι ὁ ἐν ἰσχύϊ Ὁργανισμὸς ὡς ἔργον ἀνθρώπινον περιέχει οὐκ ὀλίγας ἐλλείψεις». Ἀπεφάσισε δὲ κατ' ἀκολουθίαν τούτων ἡ συνέλευσις τῶν ἐταίρων (7 Ἀπριλίου 1891) ὅπως τὸ Συμβούλιον ἐκλέξῃ πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ δύο τῶν ἑαυτοῦ μελῶν καὶ τριῶν ἐταίρων, ἧτις νὰ συντάξῃ νέον σχέδιον Ὁργανισμοῦ.

Τὸ Συμβούλιον ἐξέλεξε τοὺς Σ. Φιντικλῆν, Στ. Δραγούμην, Β. Λάκωνα, Γ. Μελισσοῦργον καὶ Ἰω. Πρωτόδικον, οἵτινες συνέταξαν σχέδιον νέου Ὁργανισμοῦ ἐκ 36 ἄρθρων(1), ὅπερ κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν ἐταίρων τῇ 2 Ἰουνίου 1891 ἐγένετο κατ' ἀρχὴν δεκτὸν διὰ ψήφων 23 κατὰ 22. Ἄλλ' ἡ πλειοψηφία τοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδίως ὁ πρόεδρος Ἀλ. Κοντόσταυλος καὶ ὁ γραμματεὺς Στ. Κουμανούδης εἶχον κηρυχθῆ ἑναντίον τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἐμμένοντες εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1862 κείμενα. Βλέπων δὲ ὁ πρόεδρος ὅτι ὁ προταθεὶς νέος Ὁργανισμὸς εἶχε γίνειν κατ' ἀρχὴν δεκτός, ὑπέβαλε διὰ τοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ἐπομένην συνέλευσιν τῶν ἐταίρων (22 Σεπτεμβρίου 1891) τὴν ἀπὸ τῆς προεδρίας τῆς Ἑταιρείας ἑαυτοῦ παραίτησιν. Ἄλλ' ἡ συνέλευσις τὴν μὲν παραίτησιν τοῦ Κοντοσταύλου δὲν ἐδέχθη, τὴν δὲ συζήτησιν ἐπὶ τῶν καθέκαστα τοῦ νέου κατ' ἀρχὴν δεκτοῦ γνομένου Ὁργανισμοῦ ἀνέβαλεν ἐπ' ἀόριστον(2).

Οὕτως ἔμνον τὰ πράγματα μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ

(1) Ἴδε τὸ σχέδιον τοῦτο ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1890, σ. 63.

(2) Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1890, σ. 76.

1894, ὅτε κατὰ τὴν πρὸς λογοδοσίαν συνέλευσιν τῆς 20 Φεβρουαρίου ἀνεκοινώθη τοῖς ἑταίροις καὶ δευτέρα παραίτησις τοῦ προέδρου, ἀμετάκλητος αὕτη. Ἀφορμῆς δὲ δοθείσης ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἐπομένην συνέλευσιν τῶν ἑταίρων, τὴν τῆς 13 Μαρτίου 1894, ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς περιουσίας ἐπικρίσεις περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Συμβουλίου καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς τηρήσεως τῶν λογιστικῶν βιβλίων τοῦ ταμείου καὶ τοῦ λαχείου (1), ἀπεφασίσθη ἐκ νέου ἡ τροποποίησις τοῦ Ὄργανισμοῦ, καὶ τῇ 10 Ἀπριλίου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Στ. Δραγούμη, Π. Καββαδία, Π. Παπαναστασίου, Στ. Ἀνδροπούλου καὶ Δ. Μακκᾶ ἵνα συντάξῃ καὶ ὑποβάλῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἑταίρων ἄλλο σχέδιον νέου Ὄργανισμοῦ. Συνετάχθη δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Ὄργανισμὸς οὗτος καί, δεκτὸς γενόμενος ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 21 Νοεμβρίου 1894 καὶ οὕτως ἐγένετο ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς Ἑταιρείας (2).

Πρὸς ἐκτέλεσιν διατάξεως τοῦ νέου τούτου Ὄργανισμοῦ ἐκλήθησαν οἱ ἑταῖροι εἰς συνέλευσιν τῇ 4 Δεκεμβρίου 1894, ὅπως ἐκλέξωσι νέον Συμβούλιον, καὶ ἐξέλεξαν ἀντιπρόεδρον καὶ γραμματέα τοὺς τέως τοιούτους Σπ. Φιντικλῆν καὶ Στ. Κουμανούδην, συμβούλους δὲ τοὺς τέως τοιούτους Δ. Τσιβανόπουλον, Π. Καββαδιάν, Γ. Νικολαΐδην, Ἄντ. Οἰκονόμου, Δ. Φίλιον, Κ. Μυλωνᾶν, καὶ νέους συμβούλους τοὺς Σταῦρον Ἀνδρόπουλον, Γ. Τυπάλδον Κοζάκην καὶ Ἰω. Σβορώνον. Ἀνεδείχθησαν δὲ τότε, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου Ὄργανισμοῦ, καὶ ἀναπληρωματικοὶ σύμβουλοι οἱ Π. Παπαναστασίου καὶ Δ. Μακκᾶς, οἵτινες μετ' ὀλίγον, κενωθείσων θέσεων ἐν τῷ Συμβουλίῳ, ἐγένοντο τακτικοὶ σύμβουλοι, καὶ ὁ Ν. Πολίτης, ὅστις, κληθεὶς ἵνα καταλάβῃ καὶ οὗτος θέσιν ἐν τῷ Συμβουλίῳ, παρητήθη. Πρόεδρος δὲ τῆς Ἑταιρείας οὐδεὶς ἐξελέγη, διότι ὁ σχετικῶς πλειονοψηφίστας Στέφανος Δραγούμης, λαβὼν ψήφους 73 ἐπὶ 146 ψηφοφορησάντων, δὲν

(1) Ἴδε τὴν ἐκθεσιν ταύτην τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀπάντησιν τοῦ Συμβουλίου ἀνασκευάζουσιν τὰ ἐν αὐτῇ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1893, σ. 41 καὶ 61.

(2) Ἴδε τὸν Ὄργανισμὸν τούτον ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1894, σ. 53 κ. ἑ.

ἔτυχε, παρὰ μίαν ψῆφον, τῆς ὑπὸ τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένης ἀπολύτου πλειονοψηφίας πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου. Ἐπαναληφθείσης δὲ τῆς ἐκλογῆς τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου, ὁ Δραγούμης ἔλαβε ψήφους 57 ἐπὶ 113 ψηφοφορησάντων, δὲν ἀνεκηρύχθη ὁμως πρόεδρος, ἐκληφθεις ὡς μὴ τυχὼν τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας. Καὶ ὑπεστηρίχθη μὲν καὶ ἐν τῇ συνελεύσει καὶ ἐν τῷ Συμβουλίῳ ὅτι ὁ Δραγούμης ἐξελέγη πρόεδρος, διότι 57 ψῆφοι ἐπὶ 113 ψηφοφορησάντων ἀποτελοῦσι νομίμως ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, κατὰ τὴν μᾶλλον κρατοῦσαν γνώμην περὶ τῆς σημασίας τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας(1), ἀλλ' ὑπέρισχυσε ἡ ἐναντία γνώμη καὶ ἐκλήθησαν πάλιν οἱ ἑταῖροι εἰς συνέλευσιν, τῇ 25 Δεκεμβρίου, ἵνα προβῶσι καὶ τρίτην φορὰν εἰς ἐκλογὴν προέδρου, ἣτις ἔμελλε πλέον, συμφώνως τῷ Ὀργανισμῷ, νὰ γείνη οὐχὶ δι' ἀπολύτου, ἀλλὰ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας· ἀλλὰ καὶ ἡ συνέλευσις αὕτη, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Δραγούμη, δηλοῦντος ὅτι « παραιτεῖται τὴν προεδρίαν καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀναγραφῆ πλέον τὸ ὄνομά του ἐν ψηφοδελτίῳ », διελύθη ἄπρακτος, ἀναβαλοῦσα τὴν ἐκλογὴν διὰ τὴν 28 Δεκεμβρίου ἕνεκα τοῦ ἐπισυμβάντος τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θανάτου τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἑταιρείας Συμπυρ. Φιντικλέους.

Οὕτως ἀπεχώρησεν ὁ Δραγούμης τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρείας, ἐνῶ εἶχεν ἤδη ἀποχωρήσει καὶ ὁ Κοντόσταυλος, καὶ ἀπεβίωσε πρὸς τούτοις ὁ Φιντικλῆς. Ἐστερήθη ἄρα ἡ Ἑταιρεία τριῶν ἀνδρῶν, οἵτινες κρατερῶς ἐστήριζον αὐτὴν καὶ ὑπὸ πολλὰς ἑκαστος ἐπόψεις ἰκανῶς προῆγον τὰ κατ' αὐτήν.

Τῇ ὠρισμένῃ δὲ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου ἡμέρᾳ (28 Δεκεμβρίου) συνῆλθον τετάρτην ἤδη φορὰν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ ἑταῖροι καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων Στ. Ἀνδροπούλου, ἄτε μὴ ὑπάρχοντος οὔτε προέδρου, οὔτε ἀντιπροέδρου, ἐξέλεξαν πρόεδρον τὸν τέως σύμβουλον Δημοσθ. Τσιβανόπουλον. Συμπληρωθὲν δ' οὕτω τὸ Συμβούλιον, ἐξέλεξεν ἀντι-

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1894, σ. 8, καὶ χειρόγραφο πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς κατὰ τὴν 19 Δεκεμβρίου 1894 συνεδρίας.

πρόεδρον ἐν τῇ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Φιντικλέους κενωθείσῃ θέσει τὸν τέως σύμβουλον Γ. Νικολαΐδην.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας συνλεύσεις καὶ ἐκλογάς, δὲν ἐπῆλθε γαλήνη εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας, διότι καὶ δύο μέλη τοῦ Συμβουλίου, ὁ ἀπὸ τοῦ 1888 σύμβουλος Δ. Φίλιος καὶ ὁ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὸ πρῶτον ἐκλεγείς Ἴω. Σβορώνος, παρητήθησαν καὶ, τὸ πάντων δεινότατον, ὅπερ εἰς κίνδυνον καὶ ἀμηχανίαν ἐνέβαλε τὴν Ἑταιρείαν, καὶ αὐτὸς ὁ γραμματεὺς Στ. Κουμανούδης ἀπεχώρησεν, ὑποβαλὼν ἔγγραφον παραίτησιν (1).

Τὸ Συμβούλιον ἀναγνωρίζον τὰς μεγάλας τοῦ Κουμανούδου ἐργασίας ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ καὶ βλέπον τὸ μέγα κενόν, ὅπερ κατέλειπεν οὗτος ἀποχωρῶν ἐν τοῖς κρίσιμοις ἐκείνοις καιροῖς, παρέκάλεσεν αὐτὸν δις, διὰ τοῦ προέδρου καὶ διὰ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του· ἀλλ' ὁ Κουμανούδης ἀντέταξεν ἀπόλυτον ἄρνησιν, δηλώσας ὅτι ἐμμένει ἐν τῇ παραίτησει του.

Κατ' ἀκολουθίαν τούτων τὸ Συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ ἐξελέξατο γραμματέα τὸν τέως σύμβουλον Π. Καββαδίαν. Οὕτω δὲ κατηρτισμένον ἐλογοδότησε τῇ 8 Ἰανουαρίου 1895 περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενωθείσων θέσεων συμβούλων, ἐκάλεσε συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῇ 5 Φεβρουαρίου 1895, καθ' ἣν ἐξελέγησαν σύμβουλοι οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Γ. Μιστριώτης, Β. Λάκων καὶ Π. Καρολίδης.

Οὕτω συνεπληρώθη τὸ μέλλον νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νέον Ὄργανισμὸν Συμβούλιον καὶ οὕτως ἔληξε τὸ πολυτάραχον εἰς συνλεύσεις, συζητήσεις, ἐκλογάς καὶ παραιτήσεις ἔτος 1894, σὺν τῷ ὀποίῳ ἔληξε καὶ ἡ Β' περίοδος τῆς Ἑταιρείας.

(1) Ἴδε τὰ κατὰ τὰς παραιτήσεις ταύτας ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1894.

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ἀπὸ τοῦ 1895 κ. έ.

Ψηφισθέντος νέου Ὄργανισμοῦ κατὰ τὴν λήξιν τοῦ 1894, ἡ Ἑταιρεία εἰσῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1895, ὑπὸ τὴν ἰσχὺν τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου, εἰς νέαν περίοδον βίου, ἣν μέχρι σήμερον ἐπὶ πενταετίαν διανύει. Ἄλλο δὲ γνώρισμα τῆς Γ' ταύτης περιόδου εἶνε ὅτι τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων γραμματίων τοῦ λαχείου καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἔργα αὐτῆς ηὐξήθησαν καὶ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιόν.

Ἄρχαι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Γ' περίοδον

Τὸ ἐκ τῶν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ 1894 ἐκλογῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν 5 Φεβρουαρίου 1895 συμπληρωτικῶν ἐκλογῶν προκύψαν Συμβούλιον, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νέον Ὄργανισμὸν καὶ διευθύνῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1895, ἦτο, καθ' ἃ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἴπομεν, τὸ ἐξῆς :

Πρόεδρος: Δ. Τσιβανόπουλος.

Ἀντιπρόεδρος: Γ. Νικολαΐδης.

Γραμματεὺς: Π. Καββαδίας.

Σύμβουλοι: Στ. Ἀνδρόπουλος, Γ. Τυπάλλδος Κοζάκης, Κ. Μυλωνᾶς, Ἄντ. Οἰκονόμου, Π. Παπαναστασίου, Δ. Μακκάς, Β. Λάκων, Γ. Μιστριώτης καὶ Π. Καραλίδης.

Τὸ αὐτὸ δὲ Συμβούλιον ἐξελέγη καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν τῇ συνελεύσει τῆς 4 Φεβρουαρίου 1896, ἐξαιρουμένου τοῦ Κ. Μυλωνᾶ, ἀνθ' οὗ, ἀπουσιάζοντος ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξελέγη ὁ Σπ. Βάσης. Ψηφισθείσης δὲ μετ' ὀλίγων καὶ διὰ Β. Διατάγματος κυρωθείσης

τροποποιήσεως τοῦ Ὄργανισμοῦ, καθ' ἣν Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας ἀνεκηρύσσετο ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἠῤῥξανε κατὰ δύο, ἐγένετο συμπληρωτικὴ ἐκλογὴ τῇ 10 Μαρτίου 1896, δι' ἧς ἐξελέγησαν σύμβουλοι οἱ Ὅθων Λύδερς καὶ Θ. Παπαδημητρακόπουλος. Ἄλλη δὲ τροποποιήσις τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐψηφίσθη καὶ διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1896 ἐκυρώθη, καθ' ἣν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων ἐκλεγόμενων συμβούλων ἡλαττοῦτο κατὰ δύο· τοῦτο ὅμως τὸ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἐκλεγόμενον συμβούλιον ἐξέλεγε τέσσαρας εἰσέτι συμβούλους ἐξ ἐταίρων ἀσχολουμένων εἰδικῶς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν.

Κατ' ἀκολουθίαν τῆς τελευταίας ταύτης τροποποιήσεως συνῆλθον οἱ ἐταῖροι τῇ 10 Νοεμβρίου 1896 ἵνα ἐκλέξωσι νέον Συμβούλιον. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου γενομένης τῇ ἐπιούσῃ (11 Νοεμβρίου 1896) συμπληρωτικῆς ἐκλογῆς, προέκυψε τὸ ἐξῆς Συμβούλιον :

Πρόεδρος: Ἡ Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος: Δ. Τσιβανόπουλος.

Β' Ἀντιπρόεδρος: Γ. Νικολαΐδης.

Γραμματεὺς: Π. Καββαδίας.

Σύμβουλοι: Ὅθων Λύδερς, Δ. Μακκάς, Στ. Ἀνδρόπουλος, Γ. Τυπάλδος Κοζάκης, Δ. Θεοφανόπουλος, Β. Λάκων, Σπ. Βάσης, Π. Καρολίδης, Γ. Μιστριώτης, Χ. Τσουντας, Β. Στάης, Α. Σκιᾶς.

Τοῦτο τὸ Συμβούλιον, ἐξαιρουμένου τοῦ Σπ. Βάση, ὃν ἀποχωρήσαντα ἀνεπλήρωσεν ὁ Ἀθως Ρωμᾶνος, διευθύνει τὰ τῆς Ἐταιρείας μέχρι σήμερον.

Νέος Ὄργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας

κατὰ τὴν Γ' περίοδον

Ὁ διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 21 Νοεμβρίου 1894 ἐγκριθεὶς νέος Ὄργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας ὑπέστη, πρωτοβουλία καὶ προτάσει τοῦ Συμβουλίου, τροποποιήσεις τινὰς ψηφισθείσας ὑπὸ τῶν ἐταίρων καὶ ἐγκριθείσας διὰ Β. Διαταγμάτων ἀπὸ 9 Μαΐου

καὶ 30 Ἰουλίου 1895, 20 Ἀπριλίου καὶ 2 Νοεμβρίου 1896. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν τροποποιήσεων τούτων, κωδικοποιηθεὶς καὶ ψηφισθεὶς ἐν ὄλῳ ὑπὸ τῶν ἐταίρων κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς 17 Ἰανουαρίου 1899, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1899(1). Οὕτως ἐμονιμοποιήθη ὁ τῆς Ἑταιρείας νέος Ὀργανισμός, ἐπενεχθεισῶν ἐν αὐτῷ πασῶν τῶν μεταβολῶν, ἃς τὸ Συμβούλιον ἐνόμισεν ἀναγκαίας πρὸς εὐχερῆ καὶ κανονικὴν διεξαγωγὴν τῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ Συμβουλίου.

Κατὰ τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ἡ Ἑταιρεία σκοπὸν ἔχει νὰ συνεργῇ εἰς τὴν «ἀνεύρεσιν, συλλογὴν, συντήρησιν, ἐπιτήρησιν, ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν διάδοσιν ἀρχαιολογικῶν γνώσεων δι' ἐπιστημονικῶν διαλέξεων καὶ ἀνακοινώσεων, δι' ἀρχαιολογικῶν δημοσιευμάτων καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐν Ἀθήναις». Διαφέρει ἄρα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ 1862, διότι διὰ τοῦ νέου τούτου Ὀργανισμοῦ εὐρύνεται ἡ ἐνέργεια τῆς Ἑταιρείας τρεπομένης οὕτω καὶ εἰς καθαρῶς ἐπιστημονικὰ ἔργα. Δὲν εἶναι πλέον ἡ Ἑταιρεία τοῦ παρελθόντος, ἡ μόνον περὶ ἀνακαλύψεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἀρχαίων ὀφείλουσα νὰ φροντίζῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ παρ' ἡμῖν διάδοσις ἀρχαιολογικῶν γνώσεων εἶναι ἔργα, περὶ ἃ ὡσαύτως ὀφείλει νῦν ἡ Ἑταιρεία νὰ ἀσχολῆται.

Τὸ δὲ διοικητικὸν Συμβούλιον δὲν ἐκλέγεται πλέον κατ' ἔτος, ἀλλὰ κατὰ τριετίαν, καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, διαρκοῦς Προέδρου τῆς Ἑταιρείας, ἐξ Ἀντιπροέδρου καὶ Β' Ἀντιπροέδρου, ἐκ Γραμματέως καὶ ἐκ δεκατριῶν συμβούλων, ὧν οἱ τρεῖς, ἐταῖροι εἰδικῶς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἔχοντες, ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τῆς συνέλευσεως τῶν ἐταίρων ἐκλεγομένου συμβουλίου. Οὕτω δὲν ἐπαναλαμβάνονται

(1) Ἴδε τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1898, σ. 37.

κατ' ἔτος αἱ ἐκλογαί, ἐξασφαλιζέται δὲ καὶ ἡ ἐκλογὴ ὡς συμβούλων τριῶν τοῦλάχιστον τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογούντων.

Τὰ δὲ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, γινομένης συμφώνως πρὸς τὸν κρατοῦντα σήμερον λογιστικὸν τρόπον, καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ νέῳ τούτῳ Ὁργανισμῷ καὶ διεξάγονται ὑπὸ δύο ἐμμίσθων ὑπαλλήλων τῆς Ἐταιρείας, ἐνὸς ταμίου καὶ ἐνὸς λογιστοῦ. Αἱ δὲ δαπάναι γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει ἐνιαυσίου προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἐταιρείας, ψηφίζομένου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ μετὰ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεγομένης ὑπὸ τῶν ἐταίρων, ἧς μετέχουσι καὶ πάντες οἱ ἔφοροι ἀρχαιοτήτων τοῦ τε δημοσίου καὶ τῆς Ἐταιρείας, διότι κατὰ τὸν νέον τοῦτον Ὁργανισμόν καὶ ἡ Ἐταιρεία διορίζει ἐφόρους, τρεῖς ἐν ὄλῳ, ὧν δύο διδάκτορας τῆς φιλοσοφίας καὶ ἓνα ἀρχιτέκτονα.

Τὰ δὲ περὶ τῶν ἐταίρων ἔμειναν ὡς εἶχον καὶ κατὰ τοὺς παλαιότερους Ὁργανισμούς, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι οἱ τακτικοὶ ἑταῖροι ὀφείλουσι νὰ καταβάλλωσι κατ' ἔτος τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν, ἄλλως διαγράφονται ἐκ τοῦ Μητρώου. Ἐταῖροι δὲ καταβαλόντες ἐπὶ εἰκοσαετίαν τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν ἀπαλλάσσονται πάσης χρηματικῆς ὑποχρέωσεως καὶ εἶνε ἑταῖροι ἰσόβιοι. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ Συμβούλιον ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ κατ' ἔτος πέντε τὸ πολὺ τακτικὸς ἰσοβίους ἑταίρους, ἀπὴλλαγμένους πάσης χρηματικῆς ὑποχρέωσεως, ἄνδρας τῶν παρ' ἡμῖν διαπρέποντας ἐν τῇ πολιτείᾳ ἢ ἐν τοῖς γράμμασιν. Καὶ οἱ δωρησάμενοι δὲ τῇ Ἐταιρείᾳ δρ. 1000 κατ' ἐλάχιστον θεωροῦνται αὐτοδικαίως τακτικοὶ ἰσόβιοι ἑταῖροι. Ἐκλέγει δὲ τὸ Συμβούλιον καὶ ἐπιτιμίους ἑταίρους καὶ ἀντεπιστέλλοντας. Ἡ δὲ συνέλευσις τῶν ἐταίρων δύναται νὰ ἐκλέξῃ, κατὰ πρότασιν τοῦ Συμβουλίου, καὶ πέντε ἐπιτιμίους Ἀντιπροέδρους.

Τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ἀνευρισκόμενα ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀγοραζόμενα ἢ ὀπωσδήποτε προσκτώμενα ἀρχαῖα λογίζονται κτῆμα δημοσίου καὶ ὡς τοιαῦτα παραδίδονται εἰς τὸ Κράτος.

Ἐνεργεῖ δὲ ἀνασκαφὰς ἡ Ἐταιρεία διὰ τῶν ἐφόρων τοῦ δημοσίου καὶ διὰ τῶν ἑαυτῆς ἐφόρων ὅχι μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ

καὶ ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ, ἐν χώραις Ἑλληνικαῖς, συμμορφουμένη πρὸς τοὺς ἐν ἐκάστη ἐπικρατεῖᾳ ἰσχύοντας νόμους.

Τοιοῦτος εἶνε ἐν συνόψει ὁ κατὰ τὴν Γ' περίοδον Ὁργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας, οὐσιωδῶς πολὺ διάφορος τῶν παλαιότερων Ὁργανισμῶν. Ὡς συμπλήρωμα δὲ τοῦ Ὁργανισμοῦ μέλλουσι νὰ συνταχθῶσι (κατὰ διάταξιν αὐτοῦ) καὶ ψηφισθῶσιν ὑπὸ τῶν ἑταίρων δύο εἰδικοί Κανονισμοί, ὁ μὲν περὶ τοῦ καταρτισμοῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ὁ δὲ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἀνασκαφῶν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ.

Πόροι τῆς Ἐταιρείας

κατὰ τὴν Γ' περίοδον.

Τὸ διευθύνον τὴν Ἐταιρείαν Συμβούλιον κατὰ τὴν προκειμένην Γ' περίοδον αὐτῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ καταστήσῃ τὴν Ἐταιρείαν ἀνταξίαν ὅχι μόνον τοῦ παρελθόντος αὐτῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ παρόντος, ὅπερ ἐπέβαλλεν αὐτῇ πολὺ μεγαλητέρας ὑποχρεώσεις, ἢ τὸ παρελθόν, ἐπεδίωξεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπαυξήσῃ τοὺς πόρους αὐτῆς διὰ τῆς ἀυξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων καὶ ἐκκυβευομένων γραμματίων τοῦ λαχείου. Τῆς Κυβερνήσεως δὲ εὐμενῶς ἀποδεξαμένης τὰς πρὸς τοῦτο προτάσεις τοῦ Συμβουλίου, ἐξεδόθη ἐν πρώτοις τὸ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1895 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἀνακαλουμένου τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1889 Διατάγματος περὶ ἐκδόσεως ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας 100000 γραμματίων λαχείου κατ' ἔτος, ἐπιτρέπετο αὐτῇ νὰ ἐκδίδῃ τοῦ λοιποῦ 150000 γραμμάτια κατ' ἔτος. Μετ' ὀλίγον δέ, ἀναλαβούσης τῆς Ἐταιρείας νὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν στέρειωσιν τοῦ κινδυνεύοντος Παρθενῶνος, ἡ Κυβέρνησις προὐκάλεσε καὶ ἄλλο Β. Διάταγμα, τὸ τῆς 20 Ἰανουαρίου 1896, δι' οὗ ἐπιτρέπεται τῇ Ἐταιρείᾳ νὰ ἐκδίδῃ κατ' ἔτος 225000 γραμμάτια. Κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο Διάταγμα, καθ' ὃ ἡ Ἐταιρεία ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον ἐκδίδουσα τὸ λαχεῖον, δύναται νὰ εἰσπράττῃ καθαρὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα περὶ τὰς 250000 δραχμῶν κατ' ἔτος, διότι εἰσπράττονται μὲν ἐκ τῶν ἐκδιδομένων γραμματίων 450000 δρ. κατ' ἔτος, ἀλλ' ἐκ τούτων δρ. 150000 δίδονται εἰς τοὺς

κερδαινόντας κλήρους, δρ. 45000 χορηγοῦνται ὡς ποσοστὰ εἰς τοὺς πωλοῦντας τὰ γραμμάτια καὶ μικρόν τι ποσὸν δαπανᾶται εἰς ἔξοδα ἐκδόσεως τοῦ λαχείου.

Ἀποτέλεσμα τῶν γενομένων τούτων μεταβολῶν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ λαχείου εἶνε ὅτι τὰ καθαρὰ τῆς Ἑταιρείας ἐνιαύσια ἔσοδα σχεδὸν ἐτριπλασιάσθησαν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ πρὸ τοῦ 1895 ἔσοδα. Κατὰ τὴν προκειμένην πενταετῆ ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τοῦ 1899 χρονικὴν περίοδον ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξε καθαρὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα δρ. 1,132,452. Προστιθεμένων δὲ τούτοις καὶ δρ. 112,167 εἰσπραχθεισῶν ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, τὰ ὅλα ἔσοδα αὐτῆς ἀνῆλθον κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην εἰς δρ. 1,244,619. Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον δρ. 1,000,146. Προέκυψεν ἄρα καὶ περισσεύμα ἐκ δραχμῶν 244,471.

Ταῦτα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑταιρείας κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899

Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἐταίρων.	Δρ.	17515
Ἐκτακτοὶ συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα.	»	17187
Τόκοι καὶ μερίσματα	»	45373
Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς (τῆς Γ' περιόδου).	»	25169
Ἄλλα δημοσιεύματα καὶ διάφορα ἔσοδα, ἐνοίκια κτλ.	»	6923
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ λαχείου.	»	1132452
Ἄθροισμα	Δρ.	1,244,619

Ἐξοδα ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899

Ἀνασκαφαί, ὑποστήριξις καὶ συντήρησις μνημείων	Δρ.	682915
Ἀγορὰ ἀρχαίων	»	31470
Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	»	88534
Γραφεῖα, Βιβλιοθήκη, προσωπικόν, ἐνοίκιον καταστήματος, Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα	»	120873
Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς (τῆς Γ' περιόδου).	»	41359
Διάφορα ἔξοδα.	»	34995
Ἄθροισμα	Δρ.	1,000,146

Ἔργασίαι τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Γ' περίοδον αὐτῆς.

Ἄμα ἐγκατασταθὲν τὸ μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ νέου Ὁργανισμοῦ Συμβούλιον ἐφρόντισεν ἐν τοῖς πρώτοις νὰ ἐκτελέσῃ ἀναγκαῖα πάντως καὶ ἐπείγοντα ἔργα πρὸς ὑποστήριξιν κινδυνευόντων μνημείων καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ δὴ ἀνέλαβεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1894 σεισμῶν παθόντος καὶ κίνδυνον μέγαν διατρέχοντος Παρθενῶνος. Ἄφ' οὗ ἐκλήθησαν τὸ πρῶτον ὁ ἐν Καρλσρούη καθηγητῆς J. Durm καὶ ὁ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἀρχιτέκτων L. Magne, ἵνα γνωματεύσωσι περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα ἀπεφάνθησαν ὅτι δεόν νὰ ἀντικατασταθῶσι τὰ κατὰ τὴν δυτικὴν πρόστασιν τοῦ οἰκοδομήματος βεβλαμμένα ἐπιστύλια διὰ νέων μαρμάρων, καὶ ἀφ' οὗ, ἐλθὼν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ ἄγγλος ἀρχιτέκτων Penrose τὰ αὐτὰ ἐγνωμάτευσεν, ἤρξαντο αἱ πρὸς τοῦτο ἔργασίαι (1) καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον, δαπανηθειῶν ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899 δρ. 139368.

Ἐκ τῶν αὐτῶν σεισμῶν ἔπαθε σπουδαίως καὶ ὁ ἐν Δαφνίῳ Βυζαντινὸς ναός, οὗ τὴν στερέωσιν τῶν μωσαϊκῶν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1893 διὰ τοῦ πρὸς τοῦτο ἐκ Βενετίας κληθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μουσειωτοῦ Fr. Novati. Παθόντος δὲ τοῦ οἰκοδομήματος ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1895 καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Εὐγ. Τρούμπ, καὶ οὕτω προέβη εἰς τὴν κατεδάφισιν τῶν ἐτοιμορρόπων τοίχων καὶ εἰς τὴν ἐκ νέου διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ ἀνοικοδόμησιν αὐτῶν. Στερεωθέντων δὲ τῶν τοίχων, προσηρμόσθησαν ὑπὸ τοῦ Novati ἐν τῇ οἰκίᾳ θέσει τὰ πρότερον κατὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894 ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν τοίχων μωσαϊκὰ καὶ οὕτως ἐξησφαλίσθη τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν Ἑλλάδι Βυζαντιανὸν μνημεῖον, περατωθεῖ-

(1) Περὶ τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι ἔργασιῶν ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1895 σ. 12 καὶ 194 (E. Penrose), Ἀρχ. Ἐφημερίς 1895 σ. 1 κ. ἐ. (J. Durm), Lucien Magne: Le Parthénon, études faites au cours de deux missions en Grèce, 1895.

σης τῆς ἐργασίας κατὰ τὸ ἔτος 1898 (1) διὰ δαπάνης ἐν ὄλῳ δρ. 84924, ἐν ἣ συμπεριλαμβάνονται καὶ δρ. 19385 δαπανηθεῖσαι κατὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1898 ἀνέλαβεν ἡ Ἐταιρεία καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ εἰς ἐτοιμόρροπον κατάστασιν περιελθόντος μνημείου τοῦ Φιλοπάππου, δαπανηθεῖσων μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δραχμῶν 9973.

Τῷ 1895 ἐξετέλεσεν ἡ Ἐταιρεία διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰω. Μούση καὶ ἐργασίας τινὰς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν Μιστράβ βυζαντιακῶν οἰκοδομημάτων διὰ δαπάνης δρ. 1570, ἃς ἐξηκολούθησε καὶ ἐν ἔτει 1897 καὶ 1899.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος 1895 καὶ 1896, τὸν τύμβον τῶν Μαραθωνομάχων ἀνασκαφέντα πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπάνηγαγεν ἡ Ἐταιρεία εἰς τὴν πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν μορφὴν αὐτοῦ πληρώσασα χώματος τὰ ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς χάσματα διὰ δαπάνης δρ. 2666. Τῷ δὲ 1897 ἐνήργησεν ἐπισκευὰς τινὰς ἐν Μυκῆναις διὰ δαπάνης δρ. 1577 στερεώσασα τὸ ὑπὲρ τὸ ὑπέρθυρον τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως τρίγωνον καὶ ὑποστηρίξασα τὸν λεγόμενον τάφον τῆς Κλυταιμῆστρας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1899 ἐπελήφθη τῆς στερεώσεως καὶ τῆς ἐν μέρει ἀνοικοδομήσεως τοῦ κατεστραμμένου κρηπιδώματος τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ.

Τέλος δὲ ἐπελήφθη ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν Γ' ταύτην περίοδον καὶ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ λέοντος τῆς Χαϊρωνείας (πρβ. σ. 82) καὶ ἀπέστειλεν εἰς Χαϊρώνειαν τῷ 1898 τὸν καθηγητὴν τῆς γλυπτικῆς κ. Βροῦτον καὶ τὸν μηχανικὸν τοῦ Δημοσίου κ. Μουντάκη πρὸς μελέτην τῶν σωζομένων τεμαχίων τοῦ λέοντος καὶ σκέψιν περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι. Καὶ ὁ μὲν Μουντάκης ἐγνωμάτευσε ὅτι τὸ σωζόμενον μέρος τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου καὶ τοῦ βάθρου εἶνε σεσαθρωμένα καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀνοικοδομηθῶσιν ἐκ νέου, ὁ δὲ Βροῦτος παρετήρησεν ὅτι τὰ τοῦ λέοντος τεμάχια ἔχουσι ρωγμάς, αἵτινες καθιστῶσι δυσχερῆ καὶ ἐπικίνδυνον τὸν διὰ σιδηρῶν γόμφων σύνδεσμον αὐτῶν, καὶ προέτεινε ὅπως

(1) Ὑπελήφθη τότε ἡ κατασκευὴ δύο ἀντηρίδων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν παλαιῶν τοίχων τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλαι τινὲς μικραὶ ἐργασίαι, αἵτινες ἐκτελοῦνται νῦν.

κατασκευασθῶσιν ἐκμαγεῖα τῶν τεμαχίων τούτων καὶ συμπληρωθῆ ἔν πρώτοις ὅλος ὁ λέων ἐκ γύψου, ἵνα γείνη οὕτως εὐχερῆς ἢ ἐκ λίθου κατασκευῆ τῶν ἔλλειπόντων τεμαχίων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἢ συμπλήρωσις καὶ ἀνίδρυσις τοῦ μνημείου.

Πρὸς ταῖς ἐργασίας δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων προέβη ἡ Ἐταιρεία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς προκειμένης περιόδου καὶ εἰς σπουδαίας ἐργασίας πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Κατὰ τὸ 1895 καὶ τὸ 1896 περιέβαλε διὰ κρηπιδώματος καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀκροπόλεως μνημεῖα, ἥτοι τὸ Διονυσιακὸν θέατρον σὺν τῇ καλουμένῃ στοᾶ τοῦ Εὐμένους μέχρι τοῦ Ὠδείου, διὰ δαπάνης δρ. 38031, περιέβαλε διὰ τείχους καὶ διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος μέρος τοῦ κατὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα χώρου διὰ δαπάνης δρ. 2385, περιέβαλε διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὴν καλουμένην Ἀδριάνειον Στοᾶν διὰ δαπάνης δρ. 3261, περιέβαλεν ὡσαύτως διὰ τείχους καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὴν καλουμένην Στοᾶν τῶν Γιγάντων διὰ δαπάνης δρ. 7851, διηυθέτησε τὸν κατὰ τὴν καίεσαν Ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν χώρον (ἴδε σ. 71) καὶ περιέφραξεν αὐτὸν διὰ τείχους καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος διὰ δαπάνης δρ. 15329. Τὸν ἐν Ὀρχομενῷ δὲ θησαυρὸν τοῦ Μινύου περιέφραξε διὰ σιδηρᾶς θύρας καὶ ἀνακαλυφθὲν μωσαϊκὸν ἐν Πάτραις περιέφραξε τῷ 1898 καὶ ἐξησφάλισε διὰ ξυλίνου ἐπιστεγάσματος κατασκευασθέντος κατὰ σχέδιον τοῦ Ἐρν. Τσίλλερ διὰ δαπάνης δρ. 9926. Ἐπίσης περιέφραξε καὶ ἐπεστέγασε τῷ 1899 Μωσαϊκὸν ἀνακαλυφθὲν ἐν Σπάρτῃ.

Κατεσκευάσε δὲ ἡ Ἐταιρεία καὶ τινὰ φυλακεῖα, καὶ πρὸς τούτοις κτίσματά τινα ἐν τῇ αὐλῇ καὶ τῷ περιβόλῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ ἐπιγραφικῶν Μουσείων ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἐπὶ πλέον ἀνέλαβε τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ Μουσείου τῆς Ὀλυμπίας καὶ τὴν οἰκοδομὴν Μουσείου ἐν Μυκόνῳ διὰ τὰς ἐν Δήλῳ εὐρεθείσας ἀρχαιότητας καὶ ἑτέρου ἐν Χαλκιδίῳ πρὸς κατάθεσιν καὶ συγκέντρωσιν ἐν αὐτῷ τῶν κατὰ τὴν Εὐβοίαν ἀρχαίων.

Τῷ δὲ 1899 ἀνέλαβεν ἡ Ἐταιρεία καὶ τὸν ἐξωραϊσμὸν καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν τόπων καὶ ἐπὶ πλέον προέβη εἰς συστηματικὰς ἐργασίας πρὸς περισυναγωγὴν καὶ

κατάθεσιν ἐν Συλλογαῖς τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας τῆδε κάκεισε διεσπαρμένων καὶ εἰς φθορὰν καὶ ὑπεξαίρεσιν ὑποκειμένων ἀρχαίων.

Πρὸς συντήρησιν δὲ τῶν μνημείων ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐταιρεία πληρώνουσα ἐκ τοῦ ἰδίου ταμείου φύλακας ἀρχαιοτήτων κατὰ τὰς ἐπαρχίας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κατὰ τὸν νόμον ΑΦΛΒ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους δὲν ἐπαρκεῖ καθόλου εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας, ἠναγκάσθη ἡ Ἐταιρεία νὰ ἐπαυξήσῃ ἱκανῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' αὐτῆς συντηρουμένων φυλάκων, νὰ διορίσῃ δὲ φύλακας καὶ ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διωρισμένου προσωπικοῦ. Ἐπὶ πλεόν ἡ Ἐταιρεία, συμφώνως τῷ νέῳ αὐτῆς Ὄργανισμῷ, καὶ δύο ἐφόρους ἀρχαιοτήτων καὶ ἀρχιτέκτονα πρὸς σύνταξιν τῶν σχεδίων τῶν ἀνασκαφῶν ἔχει διορίσει καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου ταμείου συντηρεῖ.

Ἐν ᾧ δὲ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν μνημείων ἔργων ἠσχολεῖτο κατὰ προτίμησιν ἡ Ἐταιρεία, δὲν παρημέλησε καὶ τὰ ἀνασκαφικὰ ἑαυτῆς ἔργα, ἀλλὰ καὶ νέας ἀνασκαφὰς ἐπεχείρησε καὶ τὰς παλαιότερας, τὰς ἀπὸ τῆς Β' περιόδου ἡμιτελεῖς ὑπολειφθείσας, ἐξηκολούθησε :

Πρώτην μεγάλην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἐταιρεία ἀπὸ τοῦ 1896 διὰ τοῦ Π. Καββαδία τὴν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποκαλύψεως καὶ ἐρεῦνης ἄπαντος τοῦ κατὰ τὴν ἀρκτικὴν κλιτὸν τῆς Ἀκροπόλεως χώρου, ἀπὸ τῶν Προπυλαίων μέχρι τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου. Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν χρόνον θὰ ἐξακολουθήσωσιν, ἀφ' οὗ πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῶν πρέπει νὰ κατεδαφισθῶσι καὶ αἱ κατὰ τὰ Ἀναφιώτικα οἰκίαι (1), ἐδαπανήθησαν ἐν ὄλῳ κατὰ τὰ ἔτη 1896, 1897 καὶ 1898, δρ. 45794. Δευτέραν δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησε τῷ 1897 καὶ 1898 διὰ τοῦ Γ. Νικολαΐδου ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους καὶ ἐξερεύνησιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ δαπανήσασα δρ. 23618, καὶ ἄλλην τῷ 1896

(1) Τὰ μέτρα ἃ ἔλαβεν ἡ Ἐταιρεία ὅπως εὐκολύνη τὸν μετοικισμὸν τῶν Ἀναφιωτῶν ἴδε ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1896 σ. 49.

καὶ 1897 κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικὸν διὰ τοῦ Ἄντ. Οἰκονόμου ἐν τισιν ἰδιωτικοῖς γηπέδοις διὰ δαπάνης δρ. 6699.

Ἐπεράτωσε δὲ ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν προκειμένην πενταετῆ χρονικὴν περίοδον καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Β' περιόδου ἡμιτελῆ ὑπολειφθεῖσαν ἀνασκαφὴν τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου (ἴδε σ. 68) ἐνεργήσασα ἀνασκαφᾶς ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ κατὰ τὰ ἔτη 1898 καὶ 1899 διὰ τοῦ Κ. Μυλωνᾶ, διευθετήσασα τοὺς κατὰ τὸν χώρον τοῦτον λίθους καὶ περιφράξασα αὐτὸν διὰ τείχους. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δρ. 20915.

Ἄλλας δὲ ἀνασκαφικὰς ἐργασίας ἐν Ἀθήναις ἐξετέλεσεν ἡ Ἐταιρεία τὰς ἐξῆς: α') τῷ 1896 ἀνασκαφὴν ἐν τῷ παρὰ τὸ Δίπυλον ἀρχαίῳ νεκροταφείῳ διὰ τοῦ Β. Στάη καὶ ἀνασκαφὴν τύμβου παρὰ τὸ Ἀμαρούσιον, β') τῷ 1897 ἀνασκαφὴν παρὰ τὸν Ἴλισσὸν κατὰ τὸ Βατραχονῆσι διὰ τοῦ Ἄνδρ. Σκιᾶ, καὶ τῷ 1898 παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, γ') τῷ 1897 καὶ 1898 ἀνακάθαρσιν ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ καὶ τῷ 1898 σκαφὴν τινα παρὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον διὰ τοῦ ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου, δ') τῷ 1899 ἀνασκαφὴν τάφων παρὰ τὸν Κολωνὸν διὰ τοῦ ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου.

Καὶ ἐν Πειραιεῖ δὲ ἐγένετο ἀνασκαφὴ διὰ τοῦ Ἰ. Δραγάτση τῷ 1897 πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ ἀνακάθαρσιν τοῦ Σηραγγίου καὶ τῷ 1898 καὶ 1899 πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν κατὰ τοὺς νεωσοίκους.

Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐταιρεία τὰς ἀπὸ τῆς Β' περιόδου μεγάλας ἀνασκαφᾶς ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ, ἐν Μυκῆναις καὶ ἐν Ἐλευσίνι. Ἐδαπανήθησαν δὲ ἐν μὲν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἐπιδαύρου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1899, δρ. 58913 (1)· ἐν δὲ ταῖς ἀνασκαφαῖς ἐν Μυκῆναις, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1897 καὶ κατὰ τὸ 1899, δρ. 24703 (2) καὶ ἐν ταῖς διὰ τοῦ Σκιᾶ

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ δαπάνη τῆς κατὰ τὸ 1899 οἰκοδομῆς ἐν τῷ Ἱερῷ μεγάλου ἐπιγραφικοῦ Μουσείου καὶ ἄλλων κτισμάτων. Ἐδαπανήθησαν δὲ ἐν ὅλῳ διὰ τὰς ἀνασκαφᾶς ταύτας ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1899 δρ. 128,913. Πρβλ. σ. 75.

(2) Οὕτως ἔδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ ἐν ταῖς ἐν Μυκῆναις ἀνασκαφαῖς δρ. 59,703. Πρβλ. σ. 76.

ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς Ἐλευσίνος, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1898, δρ. 30897(1). Ἐπίσης ἐξηκολούθησε μικρὸν, κατὰ τὰ ἔτη 1896, 1897, 1898, καὶ τὰς ἐν Λυκοσούρα ἀνασκαφὰς (ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1897 σ. 28 καὶ τοῦ 1898 σ. 16).

Νέας δὲ ἀνασκαφὰς κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνήργησε τὰς ἐξῆς :

α') ἀνασκαφὴν ἐν Μεσσήνῃ τῷ 1895 διὰ τοῦ Θεμ. Σοφούλη, δι' ἧς ἀνευρέθη ἡ ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονευομένη Κρήνη Ἀρσινόη καὶ ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν μέρος τῆς Ἀγορᾶς τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ θεατροεῖδές τι κατασκευάσμα, Συνέδριον καλούμενον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 6155.

β') ἀνασκαφὴν ἐν Σουνίῳ τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Β. Στάη, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη ὁ περιβόλος τοῦ ἐκεῖ ναοῦ, ἐξηρησινήθη τὸ κρηπίδωμα τοῦ ναοῦ τούτου καὶ εὑρέθη ἐπιγραφή διδάσκουσα ὅτι οὗτος εἶνε οὐχὶ ὁ τῆς Σουριάδος Ἀθηνᾶς, ὡς γενικῶς ἐπιστεύετο, ἀλλὰ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἀπεκαλύφθη δὲ μακρὰν τοῦ περιβόλου καὶ τὸ κρηπίδωμα ἄλλου ναοῦ, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶνε τῆς Σουριάδος Ἀθηνᾶς. Ἐδαπανήθησαν δρ. 12270, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς πρὸς στερέωσιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ γενομένης δαπάνης.

γ') ἀνασκαφὴν ἐν Θέρμῳ τῆς Αἰτωλίας τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Γ. Σωτηριάδου, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν μέρος τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, ἀπεκαλύφθη τὸ κρηπίδωμα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Θερμίου Ἀπόλλωνος, καὶ εὑρέθησαν πῆλιναι μετόπαι μετὰ γραπτῶν παραστάσεων, ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου προερχόμεναι, καὶ πῆλιναι κεφαλαί, ἀκροκέραμοι, ἔργα πρωτοφανῆ καὶ θαυμάσια, καθιστῶντα σὺν πολλοῖς ἄλλοις εὐρήμασι τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην τὴν σπουδαιοτάτην τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνεργουμένων κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας. Ἐδαπανήθησαν δρ. 20677.

δ') ἀνασκαφὰς τάφων κυρίως ἐν Πάρῳ καὶ Ἀντιπάρῳ τῷ 1897, ἐν Σίφνῳ καὶ Σύρῳ τῷ 1898 καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ τῷ 1899 διὰ τοῦ Χ. Τσουντα, δι' ὧν ἄξια λόγου εὐρήματα ἐγέν-

(1) Οὗτως ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς Ἐλευσίνος ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 1898 δρ. 168,897. Πρβλ. σ. 75.

νοντο συντελοῦντα ἰκανῶς πρὸς ἐξακριβῶσιν τῶν τῆς κατὰ τοὺς προελληνικοὺς χρόνους τέχνης. Ἐδαπανήθησαν δρ. 7514.

ε') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Κ. Κουρουνιώτου, δι' ὧν εὐρέθησαν ἀγγεῖα καὶ ἄλλα εὐρήματα ἄξια λόγου. Ἐδαπανήθησαν δρ. 11744.

ς') ἀνασκαφὰς ἐν Ρηνεῖᾳ τῷ 1898 καὶ 1899 διὰ τοῦ Κ. Σταυροπούλου, αἵτινες ἤνεγκον εἰς φῶς αὐτὰς τὰς παλαιὰς σκαφὰς τῆς Δήλου τὰς κατὰ τὴν κάθαρσιν τῆς νήσου τῷ 406/5 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐξορυχθείσας καὶ εἰς Ρήνειαν μετενεχθείσας. Ἐδαπανήθησαν δρ. 7879.

ζ') ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1899 διὰ τοῦ Π. Καββαδία, δι' ὧν κυρίως ἐγένοντο εὐρήματα βεβαιοῦντα, ὅτι ἐν Κεφαλληνίᾳ ἤσκειτο κατὰ τοὺς παλαιούς χρόνους ἡ καλουμένη μυκηναϊκὴ τέχνη. Ἐδαπανήθησαν δρ. 1178.

Ἐπι πλείον ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία τῷ 1897 μικράν τινα ἀνασκαφὴν τάφου ἐν Θήβαις διὰ τοῦ Δ. Φιλίου καὶ τῷ 1899 ἀνασκαφικὴν τινα ἔρευναν ἐν Θερμοπύλαις διὰ τοῦ Π. Καστριώτου καὶ ἀνασκαφικὰς ἐργασίας διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ ἐν Πλαταιαῖς.

Προέβη δὲ ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν πενταετῆ ταύτην περίοδον καὶ εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου δαπανήσασα δρ. 31470 καὶ ἐξηκολούθησε τακτικῶς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, ἧς ἐπιμελεῖται ἐπιτροπὴ ἐκ μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ εἰς ἐκδότης. Πρῶτος δὲ ἐκδότης κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς εἰς Γ' περίοδον δημοσιεύσεως τῆς Ἐφημερίδος (ἴδε σ. 87) διετέλεσεν ὁ Κ. Μυλωνᾶς τῷ 1883 καὶ 1884, ἀκολούθως ἡ ἔκδοσις αὐτῆς ἀνετέθη εἰς τὸν Ἀθανάσιον Στ. Κουμανούδην ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1892, πάλιν εἰς τὸν Κ. Μυλωνᾶν τὸ 1893 καὶ 1894, εἰς τὸν Β. Λεονάρδον τὸ 1895 καὶ εἰς τὸν Β. Στάην ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Ἐπι πλείον δὲ πρὸς τῇ τακτικῇ ἐκδόσει τῶν Πρακτικῶν προέβη ἡ Ἐταιρεία καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἄλλων δημοσιευμάτων, ὡς τόμων Βιβλιοθήκης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς: I Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου, Τόμος Α' Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπό-

λεως, τεῦχος Α' ὑπὸ Η. G. Lolling. 1899. II Τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ κη' ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν ὑπὸ Π. Καββαδία, 1900.

Σπουδαίως δὲ ἐφρόντισε τὸ Συμβούλιον καὶ περὶ πλουτισμοῦ τῆς Βιβλιοθήκης δι' ἀγορᾶς βιβλίων. Ἄλλ' ὁ πλήρης καταρτισμὸς ἀρχαιολογικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναγκαιοτάτης διὰ τοὺς παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογοῦντας, δύναται νὰ γείνη ἀπὸ τοῦδε, ἀφ' ὅτου ὑπάρχει πλέον εὐρύχωρος καὶ κατάλληλος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χώρος ἐν τῷ νέῳ κτιρίῳ τῆς Ἑταιρείας.

Κτίριον τῆς Ἑταιρείας

Λήγοντος τοῦ ἔτους 1899, ἐκτέτατο ἡ Ἑταιρεία ἴδιον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου κτίριον οἰκοδομηθὲν ἐπιμελείᾳ τοῦ Συμβουλίου, κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως τῶν ἐταίρων, διὰ δαπάνης δρ. 259,863 συμπεριλαμβανομένων τῶ ποσῶ τούτῳ καὶ δρ. 134,531 δαπανηθειῶν διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου. Ἐν τῷ κτιρίῳ τούτῳ ἐγκατεστάθη ἤδη ἡ Ἑταιρεία, τά τε γραφεῖα αὐτῆς καὶ ἡ Βιβλιοθήκη. Ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων ἰδρύθησαν μαρμάριναι προτομαὶ τῶν ἀειμνήστων τῆς Ἑταιρείας ἐργατῶν, Ἰακ. Ρίζου Νερουλοῦ, Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, Φιλίππου Ἰωάννου, Εὐθυμίου Καστόρχη, Σπυριδῶνος Φιντικλέους καὶ Στεφάνου Κουμανοῦδη.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

I

Οικονομική κατάσταση τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερα

Ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων ἐν τοῖς ἐν σελ. 48, 49, 50, 64 καὶ 97 πίναξι ἐξάγεται ἡ ἐν τοῖς ἐπομένοις γενικὴ κατάσταση τῶν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι σήμερα ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἑταιρείας. Ἐννοεῖται δ' ὅτι τὰ ἐκτιθέμενα ποσὰ μόνον κατὰ προσέγγισιν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑταιρείας παριστῶσι, διότι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἔχη τις πεποίθησιν περὶ μαθηματικῆς ἀκριβείας πανταχοῦ ποσῶν ἐξαχθέντων διὰ πολλῶν προσθαφαιρέσεων ἐκ τῶν δημοσιευμένων ἐνιαυσίων ἀπολογισμῶν τῆς Ἑταιρείας, οἵτινες ἀληθὲς χάος παριστῶσι, διότι κατὰ διάφορα ἐκάστοτε συστήματα εἶνε συντεταγμένοι καὶ δὲν ἐκθέτουσι σαφῶς τὴν πραγματικὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑταιρείας, διότι δὲν εἶνε ἀπολογισμοὶ τῆς Ἑταιρείας, κυρίως εἶπεῖν, ἀλλ' ἀπολογισμοὶ τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας.

Ἔσοδα ἀπὸ 1837 μέχρι 1899

	ἀπὸ 1837 μέχρι 1855	ἀπὸ 1858 μέχρι 1894	ἀπὸ 1895 μέχρι 1899	ἄθροισμα ἐσόδων
Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἑταίρων	20931	208957	17515	247403
Ἐκτακτοὶ συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα (*). . .	29783	461971	17187	208941
Τόκοι καὶ μερίσματα . . .	6384	521580	45373	573337
Ἄρχ. Ἐφημερίς (Γ' περίοδ.) ἀπὸ 1883 μέχρι σήμερα .	—	25928	25169	51097
Ἄλλα δημοσιεύματα, ἐνοί- κια, διάφορα ἔσοδα . . .	6800	43490	6923	57213
Ἐξ εἰσιτηρίων εἰς τὰ Μου- σεῖα ἀπὸ 1877 μέχρι 1890	—	22690	—	22690
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ λαχείου ἀπὸ 1875 μέχρι σήμερα .	—	1179671	1132452	2312123
Ἄθροισμα ἐσόδων.				3,472,804

(*) Εἰς ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ δωρηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλάρχαιων δρ. 150461 (ἴδε σ. 60). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ ὡσάτως ἐν σ. 60 μνημονεύμεναι δέκα μετοχαὶ τοῦ I. Ρώμα.

Ἔξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1899

	ἀπὸ 1837 μέχρι 1855	ἀπὸ 1858 μέχρι 1894	ἀπὸ 1895 μέχρι 1899	ἄθροισμα ἐξόδων
Ἀνασκαφαί, ὑποστήριξις καὶ συντήρησις μνημείων. . .	25652	922380	682915	1630947
Ἀγορὰ ἀρχαίων	631	286108	31470	318209
Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιο- τήτων καὶ ἔξοδα διὰ τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχ. ἀρχαιότητος.	—	155142	88534	243676
Μουσεῖα Ἑταιρείας, προσω- πικόν, ἀρχαιοθῆκαι κτλ. .	—	221380	—	221380
Γραφεῖα, Βιβλιοθήκη, προσω- πικόν, ἐνοίκιον καταστήμα- τος, Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δη- μοσιεύματα	15271	167053	120873	303197
Ἄρχ. Ἐφημερίς (Γ' περίοδ.) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894 . .	—	100517	41359	141876
Διάφορα ἔξοδα.	—	124342	34995	159337
Ἄθροισμα ἐξόδων.	41554	1976922	1000146	3,018,622

Κατὰ ταῦτα ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξεν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους τοῦ 1899 δρ. 3,472,804, ἐδαπάνησε δὲ δρ. 3,018,622, ὥστε ἔσχε περίσσευμα δρ. 454182, ὅπερ, προστιθεμένων εἰς αὐτὸ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλάρχαιων δωρηθεισῶν τῇ Ἑταιρείᾳ δρ. 150461 (ἴδε σ. 60), ἀνέρχεται εἰς δρ. 604643. Προστιθεμένων δὲ καὶ δρ. 40000, σημερινῆς περίπου ἀξίας τῶν ἐν σ. 60 μνημονευομένων δέκα μετοχῶν τοῦ Ρώμα, τὸ ὅλον ποσὸν ἀνέρχεται εἰς δρ. 644643.

Ἐκ τούτου τοῦ πλεονάσματος ἐδαπανήθησαν αἱ διὰ τὸ κτίριον τῆς Ἑταιρείας δρ. 259863 (ἴδε σ. 105). Τὸ ὑπόλοιπον ἐκ δρ. 384780 καλύπτει ἡ νῦν χρηματικὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας συνισταμένη εἰς 56 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (ἐν αἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ δέκα μετοχαὶ τοῦ Ρώμα), εἰς 754 ὀμολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου ἐνοποιήσεως, εἰς μετρητὰ τινα καὶ εἰς χρέη τινα πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἐξ ἑλλειμμάτων καὶ ἐκ προκαταβολῶν. Ταῦτα βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1899, ἐν οἷς εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ σήμερον περιουσία τῆς Ἑταιρείας.

II

Ὁργανισμοὶ τῆς Ἑταιρείας

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1837 (πρὸς σ. 17).

Ἄρθρ. 1. Συνιστᾶται Ἑταιρεία ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟ-ΔΟΓΙΚΗ, καὶ ἔχουσα τὴν ἔδραν τῆς ἐν Ἀθήναις.

Ἄρθρ. 2. Σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας ταύτης εἶνε νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων.

Ἄρθρ. 3. Μέλος τῆς Ἑταιρείας γίνεταί ὁ βουλούμενος, εἴτε ἐν Ἑλλάδι, εἴτε ἐν ἄλλοδαπῇ κατοικῶν.

Ἄρθρ. 4. Ἐκαστον μέλος χρεωστεῖ νὰ πληρῶνῃ ἔτησίαν τινὰ συνεισφοράν, τῆς ὁποίας ὁ μὲν κατώτατος ὅρος προσδιορίζεται εἰς 15 δραχμάς, ὁ δὲ ἀνώτατος ἀνατίθεται εἰς τὰς προαιρέσεις. Ἐκτὸς τούτου δύναται ἕκαστον μέλος νὰ κάμῃ οἰασθήποτε ἄλλας συνδρομὰς προαιρεῖται, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἀρχαιολογικὰ βιβλία καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα.

Ἡ Ἑταιρεία ὀνομάζει πρὸς τιμὴν καὶ μέλη ἀντεπιστέλλοντα ὄσους ἐκ τῶν ξένων διὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς τῶν γνώσεις διακρινομένων ἠθέλεν ἐγκρίνει, καὶ οἱ τοιοῦτοι εἶνε ἀπηλλαγμένοι πάσης ὑποχρεώσεως.

Εἰς τὰ μέλη δίδονται διπλώματα ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τὴν ἐφορείαν καὶ τὰ ὀνόματά τῶν καταγράφονται εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἑταιρείας.

Κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ διπλώματος δύναται ἕκαστος νὰ δώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας ὅ,τι προαιρεῖται.

Ἄρθρ. 5. Τὰ ἐν Ἀθήναις παρόντα μέλη τῆς Ἑταιρείας θέλουσιν συνέρχεσθαι ἄπαξ τοῦ ἔτους κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθενῶνος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ νὰ ἐκλέγουσιν ἓνα πρόεδρον, ἓνα ἀντιπρόεδρον, ἓνα γραμματέα, ἓνα ταμίαν καὶ τέσσαρα μέλη τῆς ἐφορείας, καὶ διὰ νὰ λαμβάνουσι λόγον παρὰ τῶν διαχειρισθέντων τὰ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἄρθρ. 6. Ὁ πρόεδρος ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ ὁ ἀντιπρόεδρος μετὰ τοῦ γραμματέως, τοῦ ταμίου καὶ τῶν τεσσάρων μελῶν θέλουσιν ἀποτελεῖ τὴν ἐφορείαν τῆς Ἑταιρείας. Ἔργα δὲ αὐτῆς θέλουσιν εἶσθαι:

Α') Νὰ συνυπακούηται μετὰ τοῦ ἐφόρου τοῦ κεντρικοῦ μουσείου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν, ἀνεγέρσεων ἢ συμπληρώσεων τῶν ἀρχαιοτήτων· διότι οὐδεμία αὐτῶν θέλει ἐνεργεῖσθαι χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως καὶ συμπράξεως τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, τὸν ὅποιον ἢ ἐφορεία δύναται, ὡςάκις τὸ κρίνει εὐλογον, νὰ προσκαλῆ, ὥστε ν' ἀναλαβάνῃ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν μιᾶς ἢ ἄλλης ἐργασίας, χορηγοῦσα εἰς αὐτὸν καὶ τὰ χρηματικὰ πρὸς τοῦτο μέσα, καὶ λαμβάνουσα ἔπειτα παρ' αὐτοῦ λογαριασμὸν αὐτῶν, διὰ νὰ τὸν καθυποβάλῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν Ἑταιρίαν.

Β') Ἀποφασίσασα ἀρχαιολογικὴν τινὰ ἐργασίαν, νὰ δίδῃ τὴν ἄδειαν τῆς δι' αὐτὴν δαπάνης, κατὰ προϋπολογισμὸν ἐγκρινόμενον ἀπὸ τὴν ἐφορείαν.

Γ') Νὰ ἐξετάζῃ ἐπιστημονικῶς τὰς ἀνευρισκομένας ἀρχαιοτήτας, καὶ συνυπα-

κούηται περί τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συστάσης ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἐναπόκειται ἡ δημοσίευσίς αὐτῶν.

"Ἀρθρ. 7. Ὁ πρόεδρος ἢ ὁ κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 ἀντιπρόεδρος μετὰ τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ταμίου ἀποτελοῦν τὴν ἐπὶ τοῦ ταμείου ἐπιτροπὴν. Δοθείσης ἐπομένως τῆς ἀδείας δαπάνης τινὸς ἀπὸ τὴν ἐφορείαν, ἐκτελοῦν καὶ οἱ τρεῖς τὰς εἰδικὰς πληρωμάς, ἔχοντες ἕκαστος ἀνά μίαν κλεῖδα τοῦ ταμείου, εἰς τὴν ὁποίαν κατατίθενται τὰ ἀποδεικτικὰ ἀντὶ μετρητῶν. Ὁ ταμίας κρατεῖ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

"Ἀρθρ. 8. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους θέλει ἐκδίδεσθαι σύνοψις τῶν πρακτικῶν τῆς ἐφορείας καὶ διανεμέσθαι εἰς τὰ μέλη δωρεάν.

"Ἀρθρ. 9. Τὰ ἀνευρισκόμενα εἶνε κτῆμα τοῦ δημοσίου μουσείου, ἀλλὰ εἰς τοὺς καταλόγους αὐτοῦ θέλου καταγράφεσθαι ὡς ἀνευρεθέντα ΔΑΠΑΝῆ τῆς ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

"Ἀρθρ. 10. Ἡ Ἑταιρία θέλει λογίζεσθαι ὡς ὑπάρχουσα ἅμα λάβῃ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1848.

(Ἴδε αὐτὸν ἐν σελ. 30 κέ.).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1862 (πρβ. σ. 58).

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία, ἡ συστάσα τῷ 1837 ἔτει, συνελθοῦσα εἰς γενικὴν συνέλευσιν, μεταρρυθμίζει τὸν Ὄργανισμὸν αὐτῆς κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπον.

"Ἀρθρ. 1. Ἡ Ἑταιρία, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, σκοπὸν ἔχει νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, συλλογὴν, συντήρησιν ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ἰδίως τῶν ἑλληνικῶν· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων.

"Ἀρθρ. 2. Οἱ συνιστῶντες τὴν Ἑταιρίαν διαστέλλονται εἰς ἑταίρους τακτικούς, ἀντεπιστέλλοντας καὶ ἐπιτιμίους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν καὶ τῶν ἐπιτιμίων εἶνε ἀόριστος.

Οἱ τακτικοὶ ἀναδέχονται νὰ συντελῶσιν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἑταιρίας δι' ἐτησίας χρηματικῆς συνεισφορᾶς, ἧς ὁ ἐλάχιστος ὄρος εἶνε δραχμαὶ 15· διὰ δὲ τὸ δίπλωμα προσφέρει ἕκαστος εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐφάπαξ ὅ,τι προαιρεῖται.

Ἀντεπιστέλλοντες γίνονται οἱ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ζῶντες ἄλλογενεῖς, συντελοῦντες μόνον ἐπιστημονικῶς, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὀρίζεται εἰς 60.

Ἐπιτίμιοι δὲ οἱ διὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν θέσιν δυνάμενοι νὰ προστατεύωσι καὶ προάγωσι τὴν Ἑταιρίαν.

"Ἀρθρ. 3. Ἡ Ἑταιρία ὀνομάζει καὶ ἐπιτιμίους προέδρους μέχρι πέντε, ὡσαύτως καὶ ἀντιπρόεδρους μέχρι πέντε, ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

"Ἀρθρ. 4. Οὐ μόνον χρηματικᾶς συνεισφορᾶς δέχεται εὐγνωμόνως ἡ Ἑταιρία, ἀλλὰ καὶ ἄλλας χρηματικὰς εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα παντὸς εἶδους.

"Ἀρθρ. 5. Πᾶσα χρηματικὴ δόσις λόγῳ κεφαλαίου γινομένη εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐναποτίθεται οὐχὶ εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ, μέχρις οὗ συμπληρῶται ἡ ποσότης μιᾶς μετοχῆς ἑκάστοτε.

"Ἀρθρ. 6. Ὁ ἐπὶ ἔν ὀλόκληρον ἔτος μὴ ἀποτίσας τὴν συνδρομὴν του προσ-

σμόν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δαπανῶν, καὶ παραδίδει εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων βιβλίων καὶ ἐγγράφων.

Ἄρθρ. 10. Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐκάστοτε παρόντες ἑταῖροι, προσκαλούμενοι πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος διὰ τῶν ἐφημερίδων, καὶ εἰς ἕκαστος δι' ἰδιαιτέρου προσκλητηρίου, συνέρχονται εἰς γενικὴν συνέλευσιν δις τοῦ ἔτους, καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἵνα λαμβάνωσι λόγον παρὰ τῶν διαχειρισθέντων τὰ τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἀρχαιολογικὸν ἔτος, ἀκούοντες τὰς πρὸς τοῦτο ἐκθέσεις τοῦ προέδρου, τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ταμίου, ἐκλέγωσι δὲ τριμελῆ πρὸς ἐξέλεξιν τῶν λογαριασμῶν τῆς Ἑταιρίας ἐπιτροπὴν.

Δεύτερον δὲ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας, πάλιν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἵνα ἀκούωσι τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τὴν ἔκθεσιν καὶ ἐκλέγωσιν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις διαμενόντων ἑταίρων τὸ νέον συμβούλιον, ἐν ᾧ θέλουσι μένει πάντως τρεῖς ἐκ τῶν συνιστῶντων τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους συμβούλιον.

Ἀμφότεραι αὗται αἱ συνέλευσεις λογιζονται πλήρεις, ὅσοι καὶ ἂν συνέλθωσιν ἐκ τῶν ἑταίρων προσσηκόντως προσκληθέντων.

Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν συμβούλων γίνεται διὰ δύο ψηφοφοριῶν, ψηφοφορουμένων πρῶτον τοῦ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως καὶ ταμίου, δεύτερον δὲ τῶν λοιπῶν τοῦ συμβουλίου μελῶν.

Ἀποφασίζει δὲ ἡ σχετικὴ πλειονοψηφία.

Ἐκτὸς τῶν ρηθεισῶν συνέλευσεων συγκαλοῦνται προσέτι οἱ ἑταῖροι καὶ ἐκτάκτως εἰς ἀκρόασιν ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν, ἢ ὅσας ἄλλη τις χρεῖα τῆς Ἑταιρίας καλέσῃ τοῦτο.

Ἄρθρ. 11. Τὸ γραφεῖον τῆς ἑταιρίας διευθύνεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως, διὰ δὲ τὰς γραφικὰς ἐργασίας προσλαμβάνεται ἐπὶ μισθῷ εἷς ἢ ἐν ἀνάγκῃ δύο βοηθοί, ὑποχρεούμενοι νὰ τελῶσι καὶ ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἑταιρίας ἔργα τινὰ, ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ συμβουλίου· διὰ δὲ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας λαμβάνεται εἷς κλητῆρ, ἔμμισθος καὶ οὗτος.

Ἄρθρ. 12. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους θέλουσιν ἐκδίδεσθαι αἱ ἐκθέσεις περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ 10 ἄρθρῳ μετὰ καταλόγου τῶν ἐν ἐνεργεῖᾳ ἑταίρων καὶ διανέμεσθαι εἰς πάντας τοὺς ἑταίρους δωρεάν.

Ἄρθρ. 13. Τὰ ἀνευρισκόμενα ἢ ἀγοραζόμενα ἢ ὀπωσθήποτε ἀποκτώμενα ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἀρχαῖα εἶναι κτῆμα τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος μουσείου· μέχρι δὲ τῆς ἀνεγέρσεως δημοσίας ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομῆς θέλουσι διατηρεῖσθαι ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας αὐτῆς ἐν χώρῳ τινὶ προσήκοντι καὶ καταγράφεσθαι ὑπὸ τοῦ γραμματέως εἰς καταλόγους. Πάντοτε δὲ θέλουσιν εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς φιλαρχαίους, οἷτινες δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἀντιγράψωσιν αὐτὰ καὶ ἀπεικονίζωσι καὶ ἐκδίδωσι, συμμορφούμενοι πρὸς τὰ ἰδίως περὶ τούτου κανονισθησόμενα· οὐδὲν δὲ προτεραιότητος δικαίωμα διατηρεῖ ἑαυτῇ ἡ Ἑταιρία.

Ἄρθρ. 14. Πρὸς καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων, εἴτε ὑλικῶν εἴτε ἐπιστημονικῶν, τὸ συμβούλιον διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, α' τὸ τῶν ἐπιγραφῶν, β' τὸ τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, καὶ γ' τὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἄρθρ. 15. Ἡ Ἑταιρία ἔχει σφραγίδα μετ' ἐμβλήματος τοῦ Διονυσιακοῦ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν θεάτρου καὶ ἐπιγραφῆς « ἡ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία αὐλῆς ».

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.	Σελ. 3
Ἀναγραφή τῶν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1900 ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας	» 6
Αἱ πρῶται ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι ἐν Ἑλλάδι. Ἱδρυσις τῆς Ἑταιρείας καὶ περίοδοι αὐτῆς	» 11

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Χαρακτηρισμὸς τῆς Α' περιόδου	» 15
Ὄργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας	» 17
Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας	» 18
Ἔργασίαι τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 1837 μέχρι Ἰουνίου 1848	» 20
Νέος Ὄργανισμὸς τοῦ 1848. Σύλλογος βουλευομένων μελῶν	» 28
Ἔργασίαι τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τέλους τῆς περιόδου.	» 38
Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α' περίοδον	» 46

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59	» 52
Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον	» 55
Ὄργανισμὸς τοῦ 1862	» 58
Πόροι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον	» 59
Ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας	» 65
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις	» 66
Ἀνασκαφαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις	» 73
Συντήρησις ἀρχαίων, προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	» 78
Ὑποστήριξις μνημείων	» 80
Μουσεῖον Ἑταιρείας, ἀγορὰ ἀρχαίων, Βιβλιοθήκη	» 83

Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας, Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς . . . . Σελ. 85
Λήξις τῆς Β' περιόδου τῆς Ἑταιρείας. Τροποποιήσις τοῦ Ὄργανισμοῦ » 87

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ἙΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἀρχαί τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 92
Νέος Ὄργανισμός . . . . . » 93
Πόροι τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 96
Ἔσοδα καὶ ἔξοδα . . . . . » 97
Ἔργασίαι τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 98
Δημοσιεύματα, Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς . . . . . » 104
Κτίριον τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 105

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

Οἰκονομική κατάστασις τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι
σήμερον . . . . . » 106
Ὄργανισμοὶ τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 108

Πίναξ τῶν περιεχομένων. . . . . » 112
Προσθήκη εἰς σελ. 64 . . . . . » 113
Ἀλφαθητικός Πίναξ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν
μνημείων ἔργων τῆς Ἑταιρείας . . . . . » 114

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΙΣ ΣΕΛ. 64

Ἐν στ. 8 ἀντὶ 2,126,287 γράφῃ 2,129,152. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει 1 ἀναγεγραμμένα ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας παρατηρητέον ὅτι ταῦτα ἀνέρχονται εἰς ποσὸν κατὰ 35000 δρ. περίπου ἀνώτερον. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τοῖς ἐσόδοις τούτοις συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Α' περιόδου τῆς Ἑταιρείας εἰς χρεῖματα καὶ ἀκίνητα περιουσία αὐτῆς.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

- Ἁγία Τριάς, ἴδε Κεραμεικός.
 Ἁγιοὶ Ταξίαρχοι, 74
 Ἁγιος Σώστης, 73
 Ἀγορά Ἀθηνῶν καίσα, ἴδε Ἀδρια-
 νοῦ Βιβλιοθήκη.
 Ἀγορά ρωμαϊκῆ, 71
 Ἀδριάνειος Στοά, 100
 Ἀδριανοῦ Βιβλιοθήκη, 71, 100
 Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος τετρακιδίον 21
 Αἴγινα, 77
 Ἀκαδήμεια, 72
 Ἀκρόπολις, 12, 21, 25, 39, 70, 81,
 101
 Ἀμαρούσιον, 102
 Ἀμοργός, 78
 Ἀμυκλαῖον, 77
 Ἀμφιαράου ἱερόν, 76
 Ἀναβάθρα Ἀκροπόλεως, 43
 Ἀντίπαρος, 103
 Ἀπόλλωνος ναός ἐν Φιγαλίᾳ, 81
 Ἀργολίς, 78
 Ἄρειος Πάγος, 23
 Ἄρνα, 77
 Ἀττάλου Στοά, 68, 102
 Αὔλαι, 74
 Ἀσκληπιεῖον, 70, 102
 Ἀστεροσκοπεῖον, 102
 Βαλεριανόν τεῖχος, 68
 Βαφρό, 77
 Βοιωτία, 73
 Βόλος, 77
 Βουλευτήριον, 43
 Βραυρών, 77
 Γιγάντων Στοά, 54, 67, 100
 Γύθειον, 78
 Δαφνί, 78, 82, 98
 Δαυλία, 74
 Δελφοί, 73
 Δημήτριος Κατηφόρης, 68
 Διογένειον, 69
 Δίπυλον, ἴδε Κεραμεικός.
 Ἐλαιοτριβετα, 72
 Ἐλευσίς, 75, 102
 Ἐλευσίς Ἀρκαδίας, 78
 Ἐπίδαυρος, 75, 102
 Ἐρέτρια, 78, 104
 Ἐρέχθειον, 12, 21, 25
 Εὐμένους Στοά, 69
 Ζάππειον, 72
 Ἑραῖον, θολωτός τάφος, 74
 Θέατρον Διονύσου, 21, 22, 54, 67,
 100
 Θερμοπόλαι, 104
 Θέρμος, 103
 Θεσπιαί, 74

- Θεσσαλία, 103
Θῆβαι, 73, 78, 104
Θήρα, 73
Θησεϊον, 12, 81
Θίσιδη, 74
Θορικός, 77
Θρασύλλου μνημεϊον, 21
Θύρρειον, 78
- Ίλισσός, 72, 78, 102
- Κάμπος Λακωνικῆς, 77
Κέα, 81
Κεραμεικός (νεκροταφεϊον), 62, 72, 100, 102
Κεφαλληνία, 104
Κολωνός, 102
Κόρινθος, 73, 78, 81
- Λύτσια οἰκία, 71
Λυκόσουρα, 103
- Μαραθωνομάχων τύμβος, 99
Μενελάϊα, 77
Μεσσήνη, 103
Μιστραῖς, 99
Μυκῆναι, 22, 74, 76, 99, 102
- Νίκης Ἀθηνᾶς ναός, 12, 24
- Ὀλυμπία, 78
Ὀλυμπιεϊον, 22, 72, 81, 101
Ὀρχομενός, 100
- Παληόπυργος, 77
Παναγία Πυργιώτισσα, ἴδε Ἀττάλου
Στοά.
- Πανός σπήλαιον, 24
Παρθενών, 12, 21, 22, 23, 24, 26, 98
Πάρος, 103
Πάτραι, 100
Πειραιεύς, 13, 72, 73, 102
Πινακοθήκη, 45
Πλαταιαί, 73, 104
Πινόξ, 72
Πρασιαί, 77
Πρόνοια Ναυπλίου, 73, 77
Προπύλαια, 12, 21, 26
Πτωχοκομειον, 72
Πύργος τῶν Ἀνέμων, 21, 22, 25
- Ραμνοῦς, 73, 77
Ράπτι Ἀττικῆς, 81
Ρήνεια 104
- Σαλαμίς, 78
Σερπεντσέ, 70
Σίφνος, 103
Σούνιον, 81, 103
Σπάρτη, 100
Σπάτα, 74
Σύρος, 103
- Τάναγρα, 74, 78
Τίρυνς, 78
- Φάληρον, 73
Φιλοπάππου μνημεϊον, 99, 102
Φοινίκι, 78
- Χαιρώνεια, 74
Χαιρωνείας λέων, 21, 82, 99
- Ὠδεϊον Ἡρώδου, 39, 41

